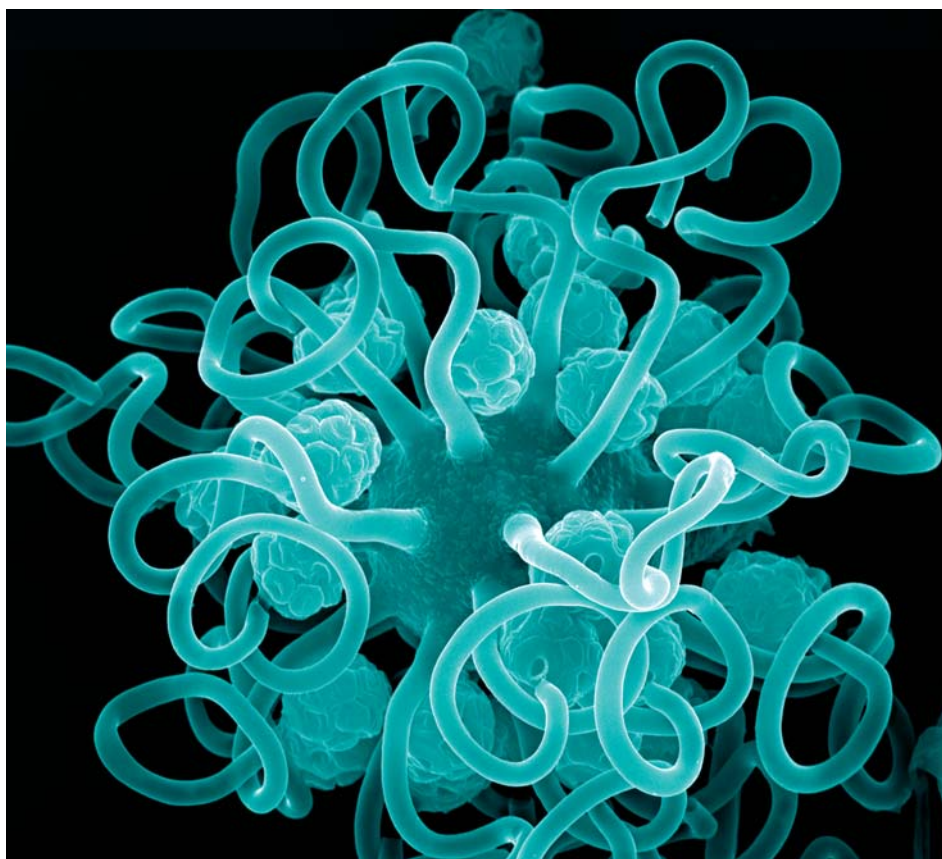

MYKOLOGICKÉ

LISTY

143

Časopis
České vědecké společnosti pro mykologii
Praha 2019
ISSN 1213-5887

OBSAH / CONTENTS

Zíbarová L., Tejklová T.:

- Hlíva nejbělejší – *Cheimonophyllum candidissimum* – v České republice
Cheimonophyllum candidissimum in the Czech Republic..... 1

Ševčíková H.:

- Nález vzácné penizovky nádherné – *Marasmiellus luxurians* – na Valašsku
a poznámky k její variabilitě a rozšíření
Record of the rare *Marasmiellus luxurians* in the Wallachian region
and notes on its variability 10

Kříž M.:

- Helmovka žlutozelenavé – *Mycena chlorantha* – v Českém středohoří
Mycena chlorantha in the České středohoří Mts. 19

Zíbarová L.:

- Přehlížený druh *Tremella exigua* – rosolovka drobná v ČR
Tremella exigua, an overlooked jelly fungus species in the Czech Republic ... 25

Tejklová T. (ed.):

- Mladí mykologové se sešli již po devatenácté
Information from the 19th Meeting of Young Mycologists 31

Antonín V.:

- Alois Vágner osmdesátiletý
Alois Vágner octogenarian 43

Prášil K.:

- K životnímu jubileu RNDr. Aleny Kubátové, CSc.
Alena Kubátová's birthday 44

Hagara L.:

- In memoriam Ing. Anton Janitor, CSc.
(29. 9. 1937 Malá Ida – 9. 7. 2019 Bratislava)
Anton Janitor in memoriam 49

Jablonský I., Novotný D., Antonín V.:

- Odešel RNDr. Václav Šašek, CSc.
Václav Šašek deceased 51

[Pokračování obsahu na zadní vnitřní straně obálky]
[Contents continued on the inner back cover]

ODBORNÉ ČLÁNKY**HLÍVA NEJBĚLEJŠÍ – *CHEIMONOPHYLLUM CANDIDISSIMUM* – V ČESKÉ REPUBLICE**

Lucie Zíbarová, Tereza Tejklová

Článek je zaměřen na pozapomenutou houbu hlívu nejbělejší – *Cheimonophyllum candidissimum* v České republice. Ačkoli jsou její první nálezy z ČR datovány již do poloviny dvacátého století, nebyla doposud z ČR publikována. Je uveden její makro- a mikromorfologický popis na základě materiálu sbíraného autorkami spolu s fotografií plodnic a perokresbou mikroskopických znaků. V České republice je známa pouze ze dvou malých oblastí na Šumavě a v Beskydech a je patrně omezena na víceméně přirozené porosty bučin až suťových lesů.

Úvod

Na závěr naší terénní exkurze na vrch Spáleníště u Českých Žlebů zpozorovala druhá autorka na větvi listnáče drobné, nápadně bělavé plodničky zvlí trepkovitek. Již se blížil soumrak a na obzoru se shromažďovaly temné mraky, ale i přesto něco přimělo první autorku zakleknout, pořídit rychlou fotografii a nasbírat pár plodničků do krabičky, jako poslední položku toho dne. Již navečer jsme při zpracovávání sběrů pojaly podezření, že se jedná o hlívu nejbělejší – *Cheimonophyllum candidissimum* (Berk. & M. A. Curtis) Singer, což nám později potvrdily i mikroskopické znaky.

Jak jsme však zjistily, ačkoli náš nález nebyl prvním v ČR (ba dokonce ani prvním na zmíněné lokalitě!), nebyl tento druh od nás nikdy publikován. Nezbyvá než souhlasit s Pilátem (1935) „Jest kupodivu, že tento druh jest tak málo znám...“ I proto jsme se rozhodly na něj v tomto článku upozornit a představit jej širší mykologické veřejnosti.

Materiál a metodika

Makroskopický popis je založen na námi sbíraném čerstvém materiálu, mikroskopický popis se vztahuje k herbariovému materiálu uvedenému v oddílu Studovaný materiál. Mikroskopické preparáty byly zhotoveny v Melzerově činidle, měřeno bylo 20 náhodně vybraných výtrusů v preparátech z lupenů při zvětšení 1000× (imerzní objektiv). Nezralé nebo deformované výtrusy nebyly započítávány. Je udáno rozmezí

průměrných hodnot velikostí výtrusů ve studovaném materiálu. Barva výtrusů a dalších elementů byla posuzována v 5% roztoku KOH.

Popis podle čerstvých plodnic

Plodnice v malých skupinkách, k substrátu přisedlé bočně či krátkým třeněm. Klobouk polokruhovitý nebo ledvinitý, hladký, matný, bílý, až 10 mm dlouhý a 14 mm široký, na okraji mírně podvinutý. Lupeny středně husté až řídké ($L = 13-22$), bílé, nesbíhavé, úzce připojené, ostří stejnobarvé. Třeň postranní, redukováný či u některých plodnic zcela chybí. Pach i chuť nevýrazné. Exsikáty s bílým kloboukem a nažloutlými až naokrovělými lupeny.

Pokožka klobouku přechodného typu mezi kutis a trichodermem, tvořená spleť přezkatých hyf 2–3 μm v průměru, koncové elementy málo diferencované. Trama regulární, hyfy 2–3 μm v průměru, špatně rozpoznatelné, často přítomné kosočtverečné krystalky. Terminální elementy hyf tramy při ostří lupenů pronikají vrstvou

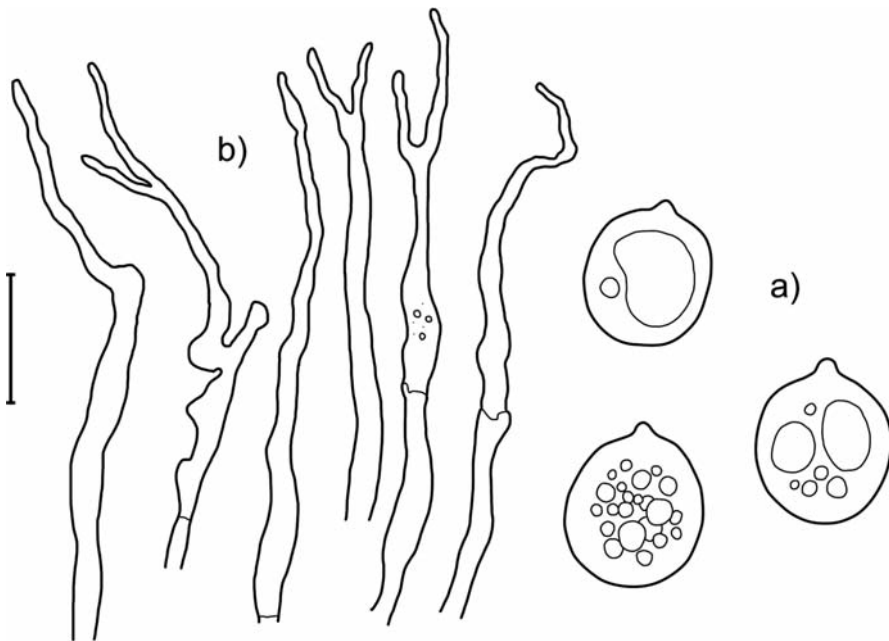
Hlíva nejbělejší – *Cheimonophyllum candidissimum*, Spáleníště u Českých Žlebů, 4. 9. 2018, foto L. Zíbarová.

bazidií a připomínají cheilocystidy – jsou 2–3,5 μm široké, vláknité až štíhle větvené, někdy rozvětvené. Ostří smíšené, místy zcela sterilní. Bazidie 22–25 \times 6–6,5 μm , kyjovité, tetrasporické, velmi vzácně bisporické, často s inkluzemi, na bázi s přezkou. Výtrusy (4,5–)5–7 \times 5–7(–8) μm (prům. 5,46–6,80 \times 5,41–6,75 μm), $Q = 0,96–1,1$ (prům. 1–1,18), kulovité až téměř kulovité, tenko- až mírně tlustostěnné, s výrazným apikulem, hladké, bezbarvé nebo mírně nažloutlé, neamyloidní, necyanofilní, často s jednou či více olejovými kapénkami. Přezky přítomny ve všech pletivech, ale špatně viditelné.

Studovaný materiál

Česká republika

Bílá, NPR Salajka, jedlobučina, *Fagus*, 29. VIII. 1952 leg. et det. F. Šmarda (BRNM 332038). – Bílá, lesy v okolí obce Bílá, na trouchnivém dřevě, [nedatováno] leg. J. Kuthan, det. J. Veselský (BRNM 332037). – Montes Šumava, mons Radvanovický hřbet, 3 km mer. versus Lenora, *Lunario-Aceretum* (*Acer platanoides* et *A. pseudoplatanus*, *Fagus*, *Ulmus*, *Fraxinus*), alt. 940 m,

Mikroskopické znaky hlívy nejbělejší: a) spory, b) „cheilocystidy“ (úsečka = 5 μm pro spory, 10 μm pro cheilocystidy), del. L. Zíbarová.

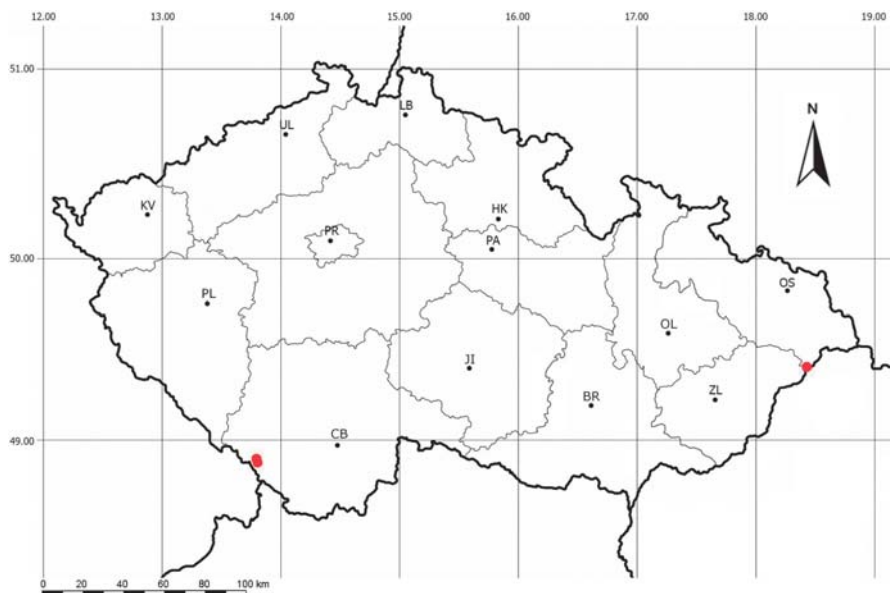
in colle situ sept.-or.-or., *Fraxinus excelsior*, ad ramum iacentem, JH 876/1997, 18. X. 1997 leg. J. Holec, det. Z. Pouzar (PRM 898662). – Montes Šumava, mons Spáleníště, 1 km or. versus České Žleby, *Fagetum* juven. + *Picea*, *Ulmus*, alt. 930 m, in colle situ sept., *Sorbus aucuparia*, ad truncum iacentem, JH 791/1997, 15. X. 1997 leg. J. Holec, det. Z. Pouzar (PRM 898588). – Montes Šumava, mons Spáleníště, prope České Žleby, in colle situ mer., 900 m s. m., *Fraxinus excelsior*, ad ramum iac., JH 655/96, 11. X. 1996, leg. J. Holec, det. Z. Pouzar (PRM 889460). – České Žleby, okr. Prachatice, jižní svah vrchu Spáleníště (mimo I. zónu), 885 m n. m., mladší suťový les s bukem a jilmem, opadlá, silněji rozložená větev listnáče (*Fraxinus?*), 4. IX. 2018, leg. et det. L. Zibarová et T. Tejklová (HR B000024).

Slovensko

Montes Vysoké Tatry, in valle Koprovnic (apud Podbanské); *Sorbus aucuparia* – truncus iacens, 4. VIII. 1963 leg. et det. Z. Pouzar (PRM 846837). – Ľubochňa, Ľubochňanská dolina, NPR Kundračka a hora Perušín, bučina se smrkem a klenem, ve vyšších polohách též s jedlí, padlý tlející kmen *Fagus sylvatica*, 31. VIII. 2013 leg. et det. A. Vágner (BRNM 670944).

Poznámky

Hlíva nejbělejší je typovým druhem rodu *Cheimonophyllum* Singer; v současnosti (Vesterholt 2012) je řazena do čeledi čišovcovité (*Cyphellaceae*). Podle Mon-

Rozšíření hlívy nejbělejší – *Cheimonophyllum candidissimum* v ČR.

calva et al. (2002) je nejbližším druhem *Gloeostereum incarnatum* S. Ito & S. Imai. V rámci rodu *Cheimonophyllum* jsou v současnosti známy čtyři druhy (Blanco-Dios 2014). Dva druhy jsou popsány z jižní polokoule: *Cheimonophyllum roseum* Segedin s růžovými plodnicemi a bez cheilocystid a *Cheimonophyllum stipticoides* (Speg.) Singer s většími spory (7–9 µm). Poslední druh – *Cheimonophyllum pontevedrense* Blanco-Dios byl nedávno popsán ze Španělska (Blanco-Dios 2014) a odlišuje se růstem na hlodáši (*Ulex europaeus*), výrazněji vyvinutým třeněm a zejména elementy na ostří lupenů, které jsou různorodě tvarované (kyjovité, hlavaté, větvenovité, lahvicovité se septy, mukronátní či balonovité), nikdy však vláknité jako u *C. candidissimum*.

Zatímco mikroskopicky je hlíva nejbělejší od zástupců dalších rodů ve střední Evropě snadno poznatelná pro své kulovité, neornamentované, víceméně bezbarvé a neamyloidní spory a hustou spleť vláknitých terminálních elementů připomínajících cheilocystidy na ostří lupenů, makroskopické odlišení v terénu může činit potíže. Podobné plodnice vzhledu drobných bělavých hlív se vyskytují i v jiných rodech, zejména mezi trepkovítkami – *Crepidotus* (Fr.) Staude a mechovkami – *Clitopilus* (Fr. ex Rabenh.) P. Kumm. Zatímco trepkovítky mají alespoň v dospělosti zbarvené lupeny (a pod mikroskopem zbarvené, často ornamentované výtrusy), u hlívy nejbělejší zůstávají stále nápadně bílé. Mechovky z okruhu mechovky Hobsonovy – *Clitopilus hobsonii* (Berk.) P. D. Orton pak lze snadno odlišit pro moučnou chuť a mikroskopicky pro podélné rýhované tlustostěnné spory. Hlíva ušatá – *Pleurocybella porrigens* (Pers.) Singer, mající skoro kulovité výtrusy, tvoří podstatně větší plodnice na dřevě jehličnanů; hlíva nejbělejší je téměř výhradně listnáčový druh (viz níže). Mecháček mechový – *Rimbachia bryophila* (Pers.) Redhead, vyskytující se podle našich zkušeností na Šumavě na obdobných stanovištích, prozradí většinou růst na meších a méně diferencované lupeny s fertilním ostřím. Velmi vzácný *Marasmiellus lateralis* Bas & Noordel. nebyl v ČR pravděpodobně doposud zaznamenán; roste na silně rozloženém dřevě jehličnanů a mikroskopicky se odlišuje mj. kapkovitými výtrusy a často korálovitě rozvětvenými cheilocystidami (Henrici 2016). *Chaetocalathus craterellus* (Durieu & Lév.) Singer je význačný pseudotřeněm, dextrinoidními elipsoidními spory a setovitými terminálními elementy v pokožce klobouku; jedná se převážně o mediteránní druh, který není z ČR znám (Antonín et Noordeloos 2010).

U mnoha studovaných položek (včetně naší) jsme pozorovaly v preparátech jen velmi malý počet spor, nicméně toto není pravidlem – např. revidovaný sběr ze Slovenska (PRM 846837) byl velmi plodný. Podobně je někdy obtížné nalézt větší počet zralých bazidií. Je tak možné, že výtrusy dozrávají pomalu a postupně a plodnice vytrvávají delší dobu. Spory se v literatuře běžně udávají jako tenkostěnné (Krieglsteiner

2001, Ludwig 2001, Delivorias et Gonou-Zagou 2008, Vesterholt 2012), nicméně v některých případech jsme pozorovaly, že stěna spor je mírně ztlustlá; jedná se patrně o artefakt interpretace „tlustostěnnosti“ u jednotlivých taxonomických skupin.

Hlívu nejbělejší popsali Berkeley et Curtis (1859) z východního pobřeží USA (Maine). Jedná se o neobvykle kosmopolitní druh, mimo Evropu je dále známý i z Kanady (Roberts et al. 2004), Aljašky (Volk et al. 1994), Nového Zélandu (Segedin 1994), Brazílie (Putzke 2002), Chile (Valenzuela et al. 1999), Kanárských ostrovů (Senn-Irlet 1990), Kavkazu (Pilát 1935) či Turecka (Kaya 2009). Dennis (1953) uvádí druh z Trinidadu a Kuby nicméně podle jeho popisu se jedná o jinou houbu (menší výtrusy, absence cheilocystid). Delivorias et Gonou-Zagou (2008) udávají přehled rozšíření v Evropě: Belgie, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Litva, Lotyšsko, Německo, Nizozemí, Norsko, Slovensko, Rusko, Švédsko, Švýcarsko a Velká Británie. Zároveň poukazují na nápadnou absenci hlívy nejbělejší v jižní Evropě. V herbáři Národního muzea v Praze jsou uloženy sběry této hlívy i z Polska (Bělověžský prales – PRM 733090, PRM 845785).

Pilát (1935) uvádí, že druh je místy v horských lesích nejhojnějším zástupcem drobných hlív. Ve shodě s tím je v herbáři Národního muzea mnoho sběrů A. Piláta z Podkarpatské Rusi z dvacátých a třicátých let 20. století, často pod jménem *Pleurotus leucochrius* (Britzelm.) Sacc. Nicméně Pilát sám udává jen jeden nález ze Slovenska a žádný ze současné ČR. Kromě Národního muzea jsme z oslovených herbářů (BRA, CB, HR) našly položky h. nejbělejší jen v herbáři Moravského zemského muzea v Brně (viz Studovaný materiál). Podle dostupných dat jsou tedy nálezy z ČR omezeny jen na malá území na Šumavě (okolí Českých Žlebů) a v Moravskoslezských Beskydech (okolí Bílé) – viz mapu rozšíření. Druh nebyl sbírán ani v Boubínském pralese (Holec et al. 2015). Nicméně tři nezávislé nálezy z jedné lokality (Spáleníště) ukazují, že houba opravdu může být lokálně i relativně hojná.

Jak bylo uvedeno výše, Pilát (1935) považuje hlívu nejbělejší za horský druh, podobně Ludwig (2001) i Henrici (2016) za druh vyšších nadmořských výšek. I v Bavorském lese se vyskytuje nad 1300 m (Bässler et al. 2011). Oproti tomu Krieglsteiner (2001) uvádí větší počet nálezů i v rozmezí 200–400 m n. m. a největší v rozmezí 400–600 m n. m.; Bersan et al. (1994) ji dokonce uvádí z okolí Benátské laguny v Itálii. Patrně se tedy jedná, spíše než o druh vyšších nadmořských výšek, o druh vázaný na vlhké mikroklima. Krieglsteiner (2001) uvádí, že za mírných zim přecházejí plodnice až do jara.

Podle údajů na schedách v našich herbářích byla hlíva nejbělejší sbírána nejčastěji na buku, další nálezy jsou z osiky, jasanu, habru, jeřábu ptačího a vrby jívy; v ČR však byla sbírána jen na jasanu a jeřábu. Ve většině případů byla sbírána na ležících větvích, vzácně i na kmenech; Krieglsteiner (2001) uvádí růst i na pařezech, dalších rostlinných zbytcích a jeden nález přímo na mechu. Vesterholt (2012) uvádí

jako substrát lísku, osiku a jeřáb, vzácně i dřevo jehličnanů či byliny. Ludwig (2001) pak udává zejména buk a jasan; Krieglsteiner (2001) ve shodě s ním publikoval nejvíce nálezů z Bádenska-Württemberska na buku a jasanu, dále pak uvádí javor, olši, lísku, jabloň, topol, třešeň ptačí, dub, vrbu a lípu. Delivorias et Gonou-Zagou (2008) pak k výčtu přidávají ještě platan a cesmínu. Vzhledem k celosvětovému rozšíření je rozsah substrátů patrně výrazně větší, z jižní polokoule uvádí např. Valenzuela et al. (1999) *Myrceugenia exsucca* (Myrtaceae).

Všechny nálezy z ČR se nacházejí v oreofytiku (Skalický 1988), potenciálně přirozenou vegetací lokalit je pak bučina s kyčelnicí devítilistou (Neuhäuslová et al. 1998). Biotopem našeho nálezu byl mladší suťový les s bukem a jilmem, v okolí byla přítomná jedle, smrk a jasan; z podobných biotopů pochází i další nálezy ze Šumavy (viz Studovaný materiál). Krieglsteiner (2001) uvádí v Bádensku-Württembersku hlívu nejbělejší z mezotrofních bučin (*Galio odorati-Fagetum sylvaticae*) a údolích javorových jasenin (*Fraxino-Aceretum pseudoplatani*), méně pak aluviálních, jedlo-bukových a jedlo-buko-smrkových lesů.

Vzhledem k tomu, že nálezy hlívy nejbělejší jsou u nás omezeny převážně na zachované jedlobukové či suťové porosty, bylo by vhodné druh zařadit do příští aktualizace Červeného seznamu, nejspíše v kategorii DD (druh s nedostatečně známým rozšířením), nicméně pokud se i přes další pátrání nepodaří nalézt jej na dalších lokalitách, bylo by vhodné uvažovat i o kategorii CR (kriticky ohrožený druh). Z evropských zemí hlíva nejbělejší figuruje v Červeném seznamu Dánska (Stoltze et Pihl 1998).

Zajímavostí pak je, že hlíva nejbělejší je i zdrojem nematocidních a antibakteriálních látek (Stadler et al. 1994a, 1994b, 1995).

Poděkování

Děkujeme J. Holcovi (Národní muzeum v Praze), M. Beranovi (Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích) a V. Antonínovi (Moravské zemské muzeum v Brně) za zpřístupnění materiálu z jejich herbářových sbírek. Práce vznikla za podpory přeshraničního projektu č. 120 „Houby regionu bavorsko/česko/rakouského trojmezí“.

Literatura

- Antonín V., Noordeloos M. E. (2010): A monograph of marasmioid and collybioid fungi in Europe. – IHW Verlag, Eching.
- Bässler C., Karasch P., Hahn Ch., Holzer H. (2011): Pilze (Myxobionta und Mycobionta). – In: Müller J., Bässler C., Jehl H. [eds.], Biologische Vielfalt im Nationalpark Bayerischer Wald: p. 21–61. – Nationalparkverwaltung Bayerischer Wald, Grafenau.

- Berkeley M. J., Curtis M. A. (1859): Centuries of North American fungi. – *Annals and Magazine of Natural History* 4: 284–296.
- Bersan F., Bizio E., Losi C., Robich G. (1994): Censimento della flora micologica della Laguna di Venezia e zone limitrofe. – *Bollettino del Museo civico di storia naturale di Venezia* 43: 245–313.
- Blanco-Dios J. B. (2014): *Cheimonophyllum pontevedrense*, a new species found in the north-west of the Iberian peninsula. – *Revista Catalana de Micologia* 35: 49–55.
- Delivorias P., Gonou-Zagou P. (2008): On *Cheimonophyllum candidissimum* from Greece with notes on its implied aphyllorphoid ancestry. – *Mycotaxon* 104: 1–8.
- Dennis R. W. G. (1953): Some pleurotoid fungi from the West Indies. – *Kew Bulletin* 8(1): 31–45.
- Henrici A. (2016): In memoriam: *Pleurotellus*. – *Field Mycology* 17(3): 89–94.
- Holec J., Kříž M., Pouzar Z., Šandová M. (2015): Boubínský prales virgin forest, a Central European refugium of boreal-montane and old-growth forest fungi. – *Czech Mycology* 67(2): 157–226.
- Kaya A. (2009): First record of *Cheimonophyllum* Singer from Turkey. – *International Journal of Botany* 5: 258–260.
- Ludwig E. (2001): Pilzkompedium. Band 1. – IHW Verlag, Eching.
- Kriegelsteiner G. J. (2001): Großpilze Baden-Württembergs 3: Ständerpilze: Blätterpilze I. – Ulmer, Stuttgart.
- Moncalvo J. M., Vilgalys R., Redhead S. A., Johnson J. E., James T. Y., Aime M. C., Hofstetter V., Verduin S. J. W., Larsson E., Baroni T. J., Thorn R. G., Jacobsson S., Cléménçon H., Miller O. K. Jr. (2002): One hundred and seventeen clades of euagarics. – *Molecular Phylogenetics and Evolution* 23: 357–400.
- Neuhäuslová Z., Blažková D., Grulich V., Husová M., Chytrý M., Jeník J., Jirásek J., Kolbek J., Kropáč Z., Ložek V., Moravec J., Prach K., Rybniček K., Rybničková E., Sádlo J. (1998): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Textová část. – Academia, Praha.
- Pilát A. (1935): *Pleurotus* Fr. – Hlíva. – In: Kavina K., Pilát A. [eds.], *Atlas hub evropských* 2: pp. 1–193, vlastním nákladem, Praha.
- Putzke J. (2002): Agaricales (Fungos – Basidiomycota) pleurotoides no Rio Grande do Sul. I – *Anthracoophyllum*, *Aphyllotus*, *Campanella*, *Chaetocalathus* e *Cheimonophyllum*. – *Caderno de Pesquisa Sér. Bio., Santa Cruz do Sul*, 14(1): 45–66.
- Roberts C., Ceska O., Kroeger P., Kendryk B. (2004). Macrofungi from six habitats over five years in Clayquot Sound, Vancouver Island. – *Canadian Journal of Botany* 82: 1518–1538.
- Segedin B. P. (1994): Studies in the Agaricales of New Zealand: new records and new species of the genera *Cheimonophyllum*, *Mniopetalum*, and *Anthracoophyllum* (*Tricholomataceae*, *Collybieae*). – *New Zealand Journal of Botany* 32: 61–72.
- Senn-Irlet B. (1990): *Cheimonophyllum candidissimum* – ein Portrait. – *Beiträge zur Kenntnis der Pilze Mitteleuropas VII*: 23–28.
- Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejný S. et Slavík B. [eds.], *Květena České socialistické republiky* 1: 103–121, Academia, Praha.
- Stadler M., Sterner O., Anke H. (1994a): New nematocidal and antimicrobial metabolites from the basidiomycete *Cheimonophyllum candidissimum* (Berk. et Curt.) Sing. I. Producing

- organism, fermentation, isolation of active compounds and biological activities. – The Journal of Antibiotics 47: 1284–1289.
- Stadler M., Sterner O., Anke H. (1994b): Six new nematocidal bisabolanes from the basidiomycete *Cheimonophyllum candidissimum*. – Tetrahedron 50(44): 12649–12654.
- Stadler M., Fouron J.-Y., Sterner O., Anke H. (1995): 1,2-Dihydroxymintlactone, a new nematocidal monoterpene isolated from the basidiomycete *Cheimonophyllum candidissimum* (Berk. & Curt.) Sing. – Zeitschrift für Naturforschung 50c: 473–475.
- Stoltze M., Pihl S. [eds.] (1998): Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark. – Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen, København.
- Valenzuela E., Moreno G., Garnica S., Godoy R., Ramirez C. (1999): Mycosociology in native forests of *Nothofagus* of the X Region of Chile, diversity and ecological role. – Mycotaxon 72: 217–226.
- Vesterholt J. (2012): *Cheimonophyllum* Singer. – In: Hansen L., Knudsen H. [eds.]: Funga Nordica. Agaricoid, boletoid, clavarioid and gastroid genera, p. 315. Nordsvamp, Copenhagen.
- Volk T. J., Burdsall H. H., Reynolds K. (1994): Checklist and host index of wood-inhabiting fungi of Alaska. – Mycotaxon 52(1): 1–46.

Lucie Zíbarová and Tereza Tejklová: *Cheimonophyllum candidissimum* in the Czech Republic

The paper deals with the overlooked pleurotoid fungus *Cheimonophyllum candidissimum* in the Czech Republic. Although the first collections from the country date back to the mid-20th century, it was never previously published. A description of macro- and micromorphological characteristics based on material collected by the authors is provided, together with colour photographs of basidiomata and a line drawing of microscopic characters. In the Czech Republic it is only known from two small areas in the Šumava and Beskydy Mts. and seems to be restricted to more or less natural beech-fir and ravine forests there.

Adresy autorek:

Lucie Zíbarová, Resslerova 26, 400 01 Ústí nad Labem; gekko13@seznam.cz

Tereza Tejklová, Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Eliščíno nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové; t.tejklova@muzeumhk.cz

**NÁLEZ VZÁCNÉ PENÍZOVKY NÁDHERNÉ – *MARASMIELLUS LUXURIANS* –
NA VALAŠSKU A POZNÁMKY K JEJÍ VARIABILITĚ A ROZŠÍŘENÍ**

Hana Ševčíková

V článku jsou shrnuty nálezy vzácné penízovky nádherné – *Marasmiellus luxurians* – z České republiky včetně nového nálezu z Valašského Meziříčí. Penízovka nádherná je v současné době známá z 15 lokalit v České republice, z toho pouze 10 nálezů je mimo skleníky. Je zmíněna taxonomie druhu a diskutována barva a charakter klobouku, který byl u plodnic z Valaška tmavohnědý a rozpraskaný, ačkoliv častěji jsou v České republice nacházeny plodnice světlejší, hnědočervené, nerozpraskané. U některých revidovaných sběrů z vlhkých skleníků bylo ověřeno dvojité ostří lupenů, které se patrně pojí se zvýšenou vlhkostí vzduchu. V pokožce klobouku plodnic z Valaška byly nalezeny nápadné přezky typu medailon, které u některých jiných sběrů chybí nebo jsou vzácné. Je potvrzena ekologie druhu známá z literatury, tedy růst na mulčovací kůře a jiných dřevních zbytcích, v Evropě růst v teplých letních měsících. Jsou zmíněny variety penízovky nádherné a jí příbuzné druhy.

Úvod

Rok 2018 nebyl z mykologického hlediska příliš bohatý, dlouhotrvající sucho negativně ovlivnilo téměř celou sezónu. Často se také podepsalo na vzhledu nalezených plodnic. To je patrně i případ penízovky nádherné – *Marasmiellus luxurians* (Peck) J. S. Oliveira nalezené v parku Botanika ve Valašském Meziříčí. V tomto článku je tento vzácný druh představen a také je shrnuta variabilita některých jeho znaků.

Penízovka nádherná byla popsána jako *Collybia luxurians* Peck na základě plodnic nalezených v Alabamě ve Spojených státech amerických (Peck 1897: 141). Peck (1897) se domníval, že penízovka nádherná pravděpodobně náleží do sekce *Confertipedes* Peck. Murrill (1911: 169) kombinoval penízovku nádhernou do rodu *Collybidium* Earle, ale již za pět let ji přeřadil do rodu *Gymnopus* (Pers.) Roussel (Murrill 1916). Antonín a jeho spoluautoři (Antonín et al. 1997) ji zařadili do sekce *Vestipedes* (Fr.) Antonín, Halling & Noordel., vyznačující se nevýraznou vůní, pokožkou klobouku tvořenou obvykle jednoduchou kutis s málo nebo výrazně korálovitými nebo divertikulárními koncovými buňkami, obvykle sterilním ostřím lupenů a dobře diferencovanými cheilocystidami (Antonín et al. 1997: 363). Antonín

a Noordeloos (2010) označili na základě fylogenetických studií sekci *Vestipedes* jako klad *Marasmiellus* Murrill, ale druhy této sekce, včetně penízovky nádherné, formálně do rodu *Marasmiellus* nekombinovali, neboť v té době ještě neměli dostatečné množství fylogenetických údajů. Kombinaci do rodu *Marasmiellus* provedl až Oliveira a jeho spolupracovníci (Oliveira et al. 2019).

Metodika

Makroskopické znaky byly u vlastního sběru pozorovány na čerstvých plodnicích. Mikroskopické znaky byly studovány na suchém materiálu za použití mikroskopu Olympus BX50 při zvětšení 400× a 1000×. Byly mikroskopovány ty položky, které nebyly již dříve revidovány specialistou na rod *Marasmiellus* a *Gymnopus* V. Antonínem. Preparáty byly zhotoveny v Melzerově činidle, v čpavkovém roztoku kongočerveně a v 10% roztoku KOH. Rozměry mikroskopických struktur byly měřeny u každé studované plodnice nejméně na třiceti výtrusech, dvaceti bazidiích, 20 bazidiolách, třiceti cystidách a třiceti hyfách. Latinská jména makromycetů jsou převzata z databáze Mycobank (<http://www.mycobank.org>, staženo 18. 6. 2019). Souhrn známých a dokladovaných sběrů z České republiky je rozdělen na lokality ve sklenících a na venkovní lokality. Lokality jsou řazeny podle data růstu z důvodu lepšího přehledu narůstání lokalit, které mohou mít souvislost s klimatickými změnami.

Výsledky

Popis podle plodnic nalezených ve Valašském Meziříčí

Plodnice v trsech po 8–12. Klobouk 34–66 mm, u mladších plodnic polokulovitý až téměř zvoncovitý s podvinutým okrajem, později vyklenutý až rozložený s nepravidelně zvlněným okrajem, na středu vmáčkнутý, hladký, lysý, radiálně vrostle vláknitý, místy radiálně rozpraskaný, tmavě hnědý. Lupeny husté, tenké, s 1–4 lupénky, úzce připojené, světle masové. Třeň 49–69 × 5–11 mm, válcovitý, často zkroucený a/nebo stlačený, radiálně rýhovaný, vláknitý, krátce kořenující, bělavý nebo světle okrový, v dolní části bíle až bělavě vločkatě poprášeny, na bázi s bílými rhizomorfami. Chuť i vůně nevýrazné. Výtrusný prach krémový.

Výtrusy 7–11(–12,5) × 3,5–6 μm, elipsoidní až téměř válcovité, vzácněji úzce kapkovité, hladké, tenkostěnné, neamyloidní. Bazidie 24–39 × 6–8,5(–9,5) μm, tetrasporické, vzácně bisporecké, úzce kyjovité až kyjovité, tenkostěnné. Bazidioly 14–38 × 2,5–9 μm, válcovité až (úzce) kyjovité, vzácněji téměř vřetenovité, tenkostěnné. Ostří lupenů sterilní. Cheilocystidy 15–47(–55) × 5–15 μm, tvarově různorodé, válcovité, nepravidelně kyjovité, téměř urnovité, vřetenovité, často

s nepravidelnými výrůstky, méně často korálovité, tenkostěnné. Pokožka klobouku typu kutis tvořená z válcovitých, mírně tlustostěnných, často inkrustovaných hyf širokých 2–10 μm s tmavohnědým pigmentem, někdy s nepravidelně zprohýbanými, válcovitými až kyjovitými nebo prstovitými výběžky velkými 9–55 \times 5–15 μm . Některé hyfy v Melzerově činidle se žlutookrovým obsahem, nazelenalé v KOH. Pokožka třeně typu kutis tvořená z válcovitých, tenkostěnných, často inkrustovaných hyf širokých 3–10 μm . Kaulocystidy 19–55(–62) \times 6–12 μm , válcovité až kyjovité nebo nepravidelné, vzácně urnovité nebo lahvicovité. Přezky jsou přítomny, hojné, v pokožce klobouku zejména typu medailon (viz obr. 3e).

Souhrn lokalit penízovky nádherné v České republice

Skleníky a květináče: Praha, botanická zahrada, skleník, II. 1976, leg. M. Svrček, det. V. Antonín (PRM, herb. Svrček 623/76 jako *Collybia dryophila* forma *pileopallide carnea*). – ibid., 13. IV. 1983 leg. et det. A. Vágner (PRM, herb. Herink 13/83). – Liberec, Stráž n. Nisou, skleník, 13. IV. 1983 leg. et det. (?) Z. Pelda (PRM, herb. Herink 18/83). – ibid., 13. IV., 20. IV., 3. V. 1983 leg. et det. Z. Pelda (PRM, herb. Herink 138/83). – Praha-Troja, skleník Fata Mor-

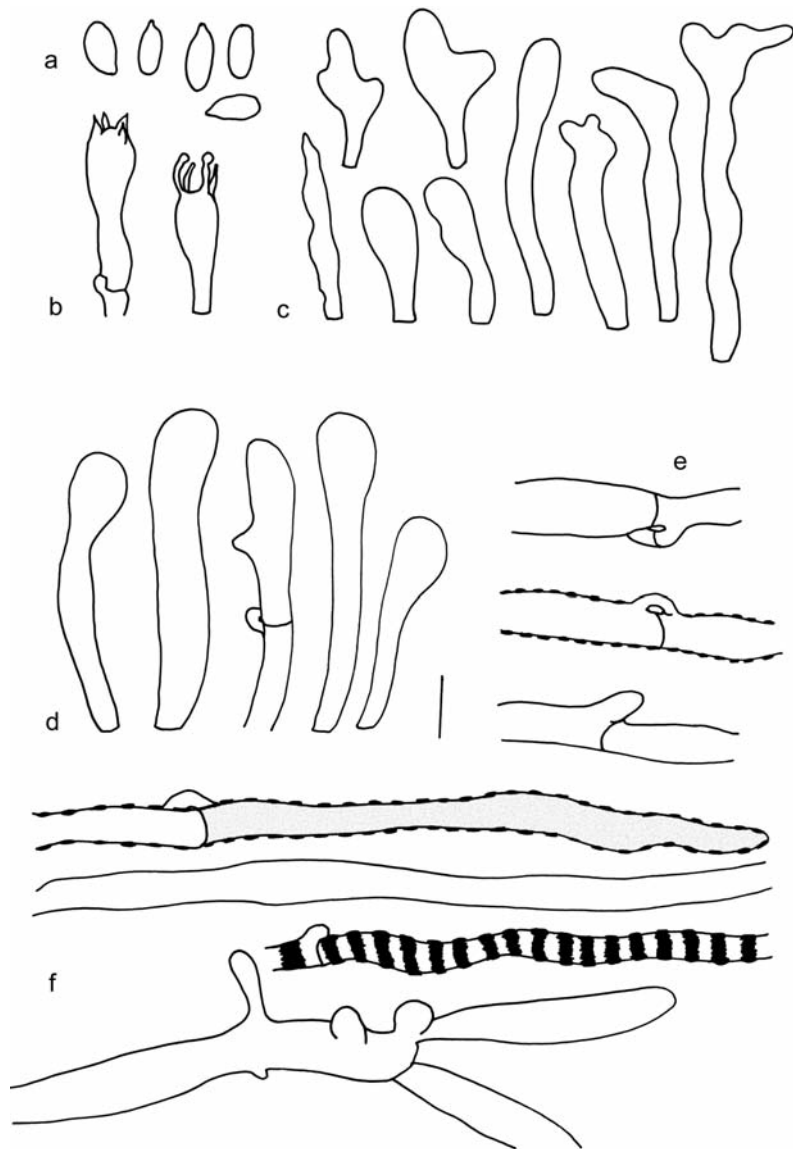
Penízovka nádherná – *Marasmiellus luxurians*. Valašské Meziříčí, park Botanika, v mulčovací kůře, 24. 7. 2018, foto H. Ševčíková (BRNM 808899).

gana, prostřední část (tropický deštný les), v květináči s *Pritchardia hillebrandii*, 3. IV. 2013 leg. et det. M. Kříž (jako *G. cf. luxurians*, rev. H. Š. 10. VI. 2019, herb. M. Kříž). – Teplice, botanická zahrada, chladný skleník, půda, zanořené dřevo (?), 27. VI. 2017 leg. T. Tejklová et L. Zíbarová, det. L. Zíbarová (HR 105149). – ibid., sub *Gunnera*, 5. VII. 2017 det. V. Antonín (HR B001025). – Praha-Vršovice, na balkoně ve květináči, v detritu, 13. VII. 2012 leg. J. Borovička, det. V. Antonín (jako *Gymnopus cf. luxurians*, PRM 861167).

Parky a záhony: České Budějovice, městský park Stromovka, pospolitě v trsech, na záhonech s navezenou dřevěnou drť, 3. VIII. 1998 leg. V. Bícha, det. M. Beran (BRNM 695300). – Přerov, na mulčovací kůře, 8. VII. 2012 leg. et det. J. Polčák (BRNM 766613). – Olomouc, kampus PfF UP, ulice 17. listopadu, na zemi v kulturním trávníku s mulčovanými místy, 30. VIII. 2013 leg. M. Kříž, det. V. Antonín (BRNM 761876). – České Budějovice, parčík u dolního areálu nemocnice, mezi okrajem chodníku a záhonem s keřky na mulčovací kůře, 27. VII. 2016 leg. J. Janda, det. M. Beran (CB). – Janovice u Frýdku-Místku, vsv. od obce, na zahradě na mulčovací kůře, 14. VI. 2018 leg. E. M. Caklirpaloglu, det. V. Antonín et H. Ševčíková (BRNM 807659). – Valašské Meziříčí, Husova ulice, park Botanika, nedaleko památníku T. G. Masaryka, v mulčovací kůře, 24. VII. 2018 leg. et det. H. Ševčíková (BRNM 808899). – Praha, Palackého náměstí, na záhonu s mulčovací kůrou, 14. VIII. 2018 leg. et det. J. Schneider, rev. 19. VIII. 2018 V. Antonín et H. Ševčíková (BRNM 816250). – Štamberk,

Penízovka nádherná – *Marasmiellus luxurians*. Praha, Palackého náměstí, na záhonu s mulčovací kůrou. 14. 8. 2018, foto J. Schneider.

Penízovka nádherná – *Marasmiellus luxurians*. a. výtrusy, b. bazidie, c. cheilocystidy, d. kaulocystidy, e. přezky v pokožce klobouku (typ medailon nahoře a uprostřed), f. pokožka klobouku. Měřítko 10 μ m.

část Libotínské paseky – asi 1,8 km zjz. od vrcholu Kotouče, skládka biomasy (hlavně starého sena) na rozhraní lesa a sečené louky, na mulči a dřevní štěpce ve spol. *Leucoagaricus breadolae*, 7. IX. 2018 leg. et det. D. Dvořák (BRNU). – Pardubice, Čacké, na zahradě z mulčovací kůry, 17. VI. 2019 leg. T. Doubrava, det. T. Tejkllová (HR B001024).

Diskuze

Antonín a Noordeloos (1997, 2010) označují za charakteristické znaky penízovky nádherné zkroucený rýhovaný mohutný třeň (širší než 5 mm), málo výraznou plst' na tření, přítomnost tvarově variabilních cheilocystid a ekologii. Plodnice jsou ve srovnání s jinými penízovkami robustní (Antonín et Noordeloos 1997). Po důkladném studiu většího množství položek Antonín a Noordeloos (1997, 2010) přehodnotili vrostle radiálně vláknitý klobouk jako variabilní. Antonín a Noordeloos (2010) také upozorňují, že klobouky některých plodnic mohou připomínat vláknice (*Inocybe*). Všechny uvedené znaky včetně charakteru klobouku byly přítomny u plodnic z Valašského Meziříčí (BRNM 808899). Peck (1897) v originálním popisu druhu uvádí za čerstva hnědou barvu klobouku, po usušení červenohnědou nebo „mars brown“. Antonín a Noordeloos (2010) popisují barvu čerstvých klobouků penízovky nádherné jako tmavě červenohnědou, u starších plodnic světlejší červenookrově hnědou. Barva klobouků starších i mladších plodnic z Valašského Meziříčí odpovídá originálnímu popisu, stejně tak plodnice sběru z Janovic (BRNM 807659).

Antonín a Herink (2000) popisují odchylku od typového materiálu s lupeny se dvěma v mládí navzájem spojovanými ostřími. Tento znak, stejně jako hustota lupenů, však podle těchto autorů nemá žádnou taxonomickou hodnotu a souvisí pravděpodobně s klimatickými podmínkami; vyskytuje se podle nich zejména u plodnic rostoucích ve vlhkém prostředí, zejména ve sklenících. Nebylo proto překvapující, že v suchých podmínkách v červenci 2018 plodnice nalezené ve slunci i větru otevřeném parku tento znak postrádaly.

Z hlediska mikroskopických znaků jsou u sběru z Valašského Meziříčí zajímavé přezky typu medailon, viditelné nejlépe na pokožce klobouku; zároveň jsou přítomny i typické přezky. U jiných sběrů (např. z Českých Budějovic (CB), Pardubice (HR B001024) atd.) jsou přítomny zejména běžné přezky, zatímco přezky typu medailon se vyskytují jen výjimečně v pokožce klobouku. Kaulocystidy sběru BRNM 808899 byly poměrně uniformní, nejčastěji kyjovité nebo válcovité; rozvětvené kaulocystidy nebyly u těchto plodnic nalezeny.

Pro penízovku nádhernou je typický růst na dřevních zbytcích, zejména pak na mulčovací kůře (Peck 1897, Bon et Massart 1996, Antonín et Noordeloos 1997, 2010 atd.). S tím korespondují i nálezy z České republiky (BRNM 695300, BRNM 761876, BRNM, 766613, BRNM 807659, BRNM 808899 atp.).

Mata a Petersen (Mata et al. 2006) popsali na základě sběrů z Kostariky varietu *Gymnopus luxurians* var. *copeyi* J. L. Mata & R. H. Petersen. Ta se liší inkompatibilitou mycelií ve tkáňové kultuře, malým počtem změn v ITS a drobnými mikroskopickými rozdíly, zejména pak mírně většími výtrusy (Mata et al. 2006).

Penízovka nádherná je známá z Evropy z České republiky (Antonín et Noordeloos 1997, 2010), Francie (Bon et Massart 1996), Itálie (Contu et La Rocca 1999), Německa (Hausknecht et Zuccherelli 1998), Nizozemska, Rakouska, Španělska a Švýcarska (Antonín et Noordeloos 2010), Maďarska (2018, <http://www.miskolci-gombasz.hu/fajlistank.php?action=showKind&langOrder=hu&caller=kindList&kindId=1557>); z Ameriky z USA (Peck 1897, Halling 1983) a Dominikánské republiky (Mata et al. 2006); z Afriky z Beninu (Antonín et Noordeloos 2010) a z Asie z Jižní Koreje (Antonín et Noordeloos 2010). Sběry z Havajských ostrovů (Desjardin et al. 1999) mohou představovat jiný druh (Mata et al. 2006). Plodnice ze severněji položených zemí pocházejí často ze skleníků (viz přehled lokalit Antonín et Noordeloos 2010 – CD s doplňujícími informacemi). Pokud byly plodnice v těchto zemích nalezeny mimo skleníky, pak se jednalo vždy o nejteplejší letní měsíce.

Peck (1897) srovnává penízovku nádhernou s penízovkou splývavou – *Marasmiellus confluens* (Pers.) J. S. Oliveira, která se podle něj liší zejména menšími plodnicemi, světlejší barvou klobouku a také mikroskopicky, zejména tvarem kaulocystid. Antonín a Noordeloos (2010) zmiňují makroskopickou podobnost penízovky nádherné s penízovkou prodlouženou – *Rhodocollybia prolixa* (Fr.) Antonín & Noordel. a penízovkou nabodlou – *R. fodiens* (Kalchbr.) Antonín & Noordel., které však mají pokožku klobouku typu ixokutis a menší, někdy dextrinoidní výtrusy. Výtrusy penízovky prodloužené jsou navíc téměř kulovité a ostří lupenů plodné. Oba druhy jsou vzácné, penízovka nabodlá je uvedena v Červeném seznamu hub (makromycetů) České republiky jako kriticky ohrožená (Antonín 2006). Plodnice z Valašského Meziříčí se spíše podobaly penízovce vláknité – *Rhodocollybia filamentosa* (Velen.) Antonín. Také tento roztroušeně rostoucí druh má ale dextrinoidní výtrusy a plodné ostří lupenů; roste v kyselých smrčínách a borech.

Závěr

V současné době je penízovka nádherná známa z 15 lokalit z České republiky, z toho pouze 10 nálezů je mimo skleníky. Tento druh je vzácný u nás i v dalších evropských státech; zdá se však, že se v posledních letech objevuje častěji i mimo skleníky. To může být způsobeno mimořádně teplým počasím i častějším používáním mulčovací kůry. Vzhledem k růstu na mulčovací kůře a jiných dřevních zbytcích v člověkem ovlivněném prostředí nedoporučuji zahrnout penízovku nádhernou do

Červeného seznamu hub (makromycetů) České republiky. Přesto si tento vzácný druh zaslouží naši pozornost.

Poděkování

Děkuji M. Beranovi (CB), D. Dvořakovi (BRNU), J. Holcovi (PRM), O. Koukolovi (PRC) a T. Tejklóvé (HR) za poskytnutí údajů o penízovce nádherné v herbářích, případně také za zapůjčení exsikátů. Za poskytnutí údajů o jejich nálezech či zapůjčení exsikátů děkuji také V. Antonínovi, J. Borovičkovi, M. Křížovi a L. Zíbarové. J. Schneiderovi děkuji za poskytnutí exsikátu a fotografie jeho sběru. Článek vznikl za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Moravské zemské muzeum (DKRVO, MK000094862).

Článek je věnován V. Antonínovi, jehož zaujetí a cenné zkušenosti mě přivedly k hlubšímu studiu penízovek a špiček.

Literatura

- Antonín V. (2006): *Rhodocollybia fodiens* (Kalchbr.) Antonín & Noordel. – In: Holec J. et Beran M. [eds.], Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – Příroda, Praha, 24: 200.
- Antonín V., Halling R. E., Noordeloos M. E. (1997): Generic concepts within the groups *Marasmius* and *Collybia* sensu lato. – Mycotaxon 63: 359–368.
- Antonín V., Herink J. (2000): Notes on the variability of *Gymnopus luxurians* (*Tricholomataceae*). – Czech Mycology 52(1): 41–49.
- Antonín V., Noordeloos M. E. (1997): A monograph of *Marasmius*, *Collybia* and related genera in Europe. Part 2: *Collybia*, *Gymnopus*, *Rhodocollybia*, *Crinipellis*, *Chaetocalathus*, and additions to *Marasmiellus*. – Libri Botanici 17: 1–256.
- Antonín V., Noordeloos M. E. (2010): A monograph of marasmioid and collybioid fungi in Europe. – IHW-Verlag, Eching.
- Bon M., Massart F. (1996): Deux espèces américaines découvertes dans le sud-ouest de la France. – Documents Mycologiques 26(103): 29–32.
- Contu M., La Rocca S. (1999): Funghi della zona mediterranea insulare italiana. – Fungi non delineati 9: 1–48.
- Desjardin D. E., Halling R. E., Hemmes D. E. (1999): Agaricales of the Hawaiian Islands. 5. The genera *Rhodocollybia* and *Gymnopus*. – Mycologia 91: 166–176.
- Halling R. E. (1983): The genus *Collybia* in the Northeastern United States and adjacent Canada. – Mycologia Memoir 8: 1–148.
- Hausknecht A., Zuccherelli A. (1998): Ritrovamenti interessanti dal Ravennate, 5 parte: diverse Agaricales, nuovi reperti e aggiunte a gruppi già trattati e altri. – Bolletino del Gruppo Micologico G. Bresadola 41(2): 91–134.

- Mata J. L., Hughes K. W., Petersen R. H. (2006): An investigation of *Omphalotaceae* (Fungi: Euagarics) with emphasis on the genus *Gymnopus*. – *Sydowia* 58(2): 191–289.
- Murrill W. A. (1911): Illustrations of fungi – IX. – *Mycologia* 3(4): 165–169.
- Murrill W. A. (1916): *Agaricaceae* Tribe *Agariceae*. – *North American Flora*. 9(5): 297–374.
- Oliveira J. J. S., Vargas-Isla R., Cabral T. S., Rodrigues D. P., Ishikawa N. K. (2019): Progress on the phylogeny of the *Omphalotaceae*: *Gymnopus* s. str., *Marasmiellus* s. str., *Paragymnopus* gen. nov. and *Pusillomyces* gen. nov. – *Mycological Progress* 8: 713–739.
- Peck C. H. (1897): New species of fungi. – *Bulletin of the Torrey Botanical Club* 24: 137–147.

Hana Ševčíková: Record of the rare *Marasmiellus luxurians* in the Wallachian region and notes on its variability

The article summarizes the distribution of the rare species *Marasmiellus luxurians* in the Czech Republic, including a new find from Valašské Meziříčí (Moravian Wallachia region). This species is currently known from 15 localities in the Czech Republic, of which only 10 are outside greenhouses. The taxonomy of this species is mentioned. The variability of the colour and character of the pileus is discussed. Dark brown and rimose pilei were noticed in Wallachian basidiomata, although brown-red, smooth pilei are more frequently found in the Czech Republic. In some revised greenhouse collections double lamellar edges have been found, which is likely to be associated with wet weather conditions. The medallion-type clamp connections, which are rare or missing in many other collections, have been found in the collection from Valašské Meziříčí. The ecology of *Marasmiellus luxurians* known from the literature, and the growth on mulch bark and other wood residues in warm summer months in Europe were confirmed. Varieties of this species and similar European species are mentioned.

Adresa autorky: Moravské zemské muzeum, botanické oddělení, Zelný trh 6, 659 37 Brno; hsevcikova@mzm.cz

HELMOVKA ŽLUTOZELENÁVÁ – *MYCENA CHLORANTHA* – V ČESKÉM STŘEDOHOŘÍ

Martin Kříž

Článek informuje o výskytu helmovky žlutozelenavé – *Mycena chloantha* na skalních stepích Českého středohoří. Je uveden makroskopický a mikroskopický popis, diskutována možnost záměny za podobné druhy a zmíněny druhy helmovek s obdobnou ekologií.

Jedním z druhů hub význačným výskytem v xerothermních stepních trávnicích Českého středohoří je helmovka žlutozelenavá – *Mycena chloantha*. V Evropě je častěji udávána z přímořských oblastí, kde vyrůstá v odlišném prostředí – na pobřežních písčinných dunách na bázích trav, zejména kamýši písčinném (*Ammophila arenaria*), zatímco ve vnitrozemí je mnohem vzácnější (Ludwig 2012, Aronsen et Læssøe 2016). V České republice je dosud nalézána zejména v Českém středohoří, kde roste na podzim až do začátku zimy (pokud je začátek zimy mírný, s teplotami nad nulou) – sběry pocházejí z listopadu a prosince. Přestože její jméno naznačuje nevšední zbarvení, ve skutečnosti je žlutozelený tón na plodnicích zpravidla jen slabý a převažuje šedá barva¹. Nevýrazné zbarvení spolu se zvláštní ekologií a částečně i fenologií mohou být důvody jejího přehlížení a prozatím nemožnosti poskytnout přesnější informace o jejím rozšíření u nás. Cílem tohoto článku je tudíž seznámit naši mykologickou veřejnost s touto zajímavou helmovkou, aby jí při svých návštěvách stepních či otevřených písčitých lokalit věnovali pozornost.

Mycena chloantha (Fr.) P. Kumm., Führ. Pilzk.: 110, 1871 – helmovka žlutozelenavá

Makroskopický popis

Klobouk až 17 mm široký, v mládí kuželovitý, pak nížce vyklenutý až plochý, uprostřed často s hrbolkem, hygrofánní, za vlhka až téměř ke středu čárkovaný, šedý se zelenavým nebo žlutoolivovým tónem, na okraji světlejší, v mládí tmavý, za sucha později vybledající do žlutošedavé a poněkud lesklý. Lupeny úzce připojené až zoubkem sbíhavé, řídké, břichaté, šedé s bělavým až bělavě nažloutlým ostrím. Třeň až

¹ V tomto článku je proto navržena malá změna dosud užívaného jména helmovka žlutozelená (viz např. Keizer 1998, Antonín 2006, Hagara 2014), na přílehavější „žlutozelenavá“.

Helmovka žlutozelenavá – *Mycena chlorantha*. Raná (České středohoří), NPR Raná, v travě, 10. 11. 2013, foto M. Kříž.

Helmovka žlutozelenavá – *Mycena chlorantha*. Žalhostice (České středohoří), PP Radobýl, z báze trsů trav na stepi, 24. 12. 2018, foto M. Kříž.

Helmovka žlutozelená – *Mycena chlorantha*. Žalhostice (České středohoří), PP Radobýl, z báze trsů trav na stepi, 24. 12. 2018, foto M. Kříž (obě fotografie).

35 × 2–3 mm, válcovitý nebo k vrcholu mírně rozšířený, nahoře světle šedý, někdy až bělavý, směrem dolů postupně sytější nebo naolivově šedý, na bázi bíle chlupatý. Vůně nevýrazná. Chut' mírná.

Mikroskopický popis

Výtrusy (7–)7,5–10,5 × (4–)4,7–6,5 μm, elipsoidní, občas až subcylindrické, mírně amyloidní. Bazidie kyjovité, se (2–)4 výtrusy, délka sterigmat až 9 μm. Cheilocystidy kyjovité, široce kyjovité až balónovité, některé i úzké – válcovité, 20–65 × 8–24 μm (velikost bez výrůstků), bezbarvé, v horní části s pravidelnými válcovitými výrůstky – ty jsou buď jednoduché a dlouhé 1 až několik μm, často ale větvené a různě zduřelé, dosahující délky až 17(–20) μm, vzácně se vyskytují i cystidy téměř bez výrůstků. Trama dextrinoidní. Přezky přítomny. Studováno v roztoku čpavku s kongočervení a Melzerově činidlo.

Lokality v Českém středohoří

Raná (okres Louny), NPR Raná, na jižním úpatí, cca 310 m n. m., 10. XI. 2013 leg. et det. M. Kříž (PRM 933013). – Lovosice, NPR Lovoš, skalní step, 450–550 m n. m., 27. XII. 2011 leg. et det. M. Kříž (PRM 933012). – Velké Žernoseky (okres Litoměřice), PR Kalvárie, vrch Kalvárie, skalní step, 190–240 m n. m., 25. XII. 2014 not. M. Kříž; *ibid.*, 26. XII. 2015 not. M. Kříž. – Velké Žernoseky (okres Litoměřice), PR Kalvárie, vrch Velká Vendula, skalní step, 170–200 m n. m., 5. XI. 2015 not. M. Kříž. – Žalhostice (okres Litoměřice), PP Radobýl, skalní step, cca 360 m n. m., 16. XII. 2008 leg. et det. M. Kříž (herb. Kříž; foto viz Hagara 2014, str. 695); *ibid.*, 9. XII. 2009 leg. et det. M. Kříž (herb. Kříž); *ibid.*, 24. XII. 2018 leg. et det. M. Kříž (PRM 952275).

Poznámky

Helmovka žlutozelenavá je barevně podobná poměrně běžné helmovce Oortově – *Mycena arcangeliana* Bres., která však má zcela jinou ekologii – vyskytuje se v lesích na mrtvém dřevě listnáčů, nadto roste obvykle trsnatě. Žlutavé odstíny (i na ostří lupenů) má též helmovka nažloutlá – *M. flavescens* Velen., i ta však roste převážně v lesích, často ve spadaném listí. Liší se vůní po ředkvi nebo syrových bramborách a mikroskopicky mj. vždy nevětvenými (a hustěji uspořádanými) výrůstky na cheilocystidách. Robich (2003) popisuje velmi podobný druh *M. erianthi-ravennae* Robich & M. Marchetti, rostoucí z bázi třtinovce jižního (*Erianthus ravennae*, resp. *Saccharum ravennae*), ale neznámý z ČR. Na lokalitách helmovky žlutozelenavé v Českém středohoří lze najít i některé další druhy helmovek, které jsou však od ní snadno odlišitelné. Velmi hojná je helmovka hnědobřítá – *M. oliva-*

ceomarginata (Masse) Masee, luční druh rostoucí na různých travnatých stanovištích včetně stepí, který se vyznačuje hnědavě olivovým nebo červenavě hnědavým ostrím lupenů. Častá je rovněž helmovka malovaná – *M. pseudopicta* (J. E. Lange) Kühner, druh silněji vázaný na suché stepní trávníky, dobře poznatelný podle lupenů sbíhajících na třech. Na skalních stepích dále můžeme nalézt helmovku žlutobílou – *M. flavoalba* (Fr.) Quél. a helmovku chlorovou – *M. leptcephala* (Pers.) Gillet, druhy obvykle se vyskytující na loukách či v mechatých trávnících (helmovka chlorová také na dřevě v lesích). Helmovka žlutobílá se jasně liší žlutavě bílou barvou plodnic a šedě zbarvená helmovka chlorová patří mezi tzv. nitrózní helmovky s nápadným dusičným pachem; mimoto má zcela jiný tvar cheilocystid. Málo známá je vzácná, na suchých otevřených stanovištích rostoucí *M. atropapillata* Kühner & Maire (syn.: *M. radicefera* ss. auct.) s hnědým kloboukem majícím na temeni bradavku a kořenujícím třeněm. Pokud jde o doprovodné druhy hub v přímořských oblastech v biotopu pobřežních písčinych dun, uvádějí je např. Specht et al. (2014) z poloostrova Fischland-Darß-Zingst v severním Německu na pobřeží Baltského moře. V jejich výčtu figuruje mj. strmělka suchomilná – *Clitocybe barbularum* (Romagn.) P. D. Orton, vzácně udávaná i ze skalních stepí Českého středohoří.

S vysokou pravděpodobností by v Českém středohoří při intenzivním hledání druhu lokalit přibýlo; lze to však předpokládat i v jiných oblastech termofytika s výskytem skalních stepí, např. na jižní Moravě². Výše uvedené vlastní nálezy částečně pocházejí z inventarizačních průzkumů, kdy druh nebyl hledán cíleně. Plodnice vždy rostly z báží trsů trav, patrně košťav (*Festuca* spp.).

Helmovku žlutozelenavou by bylo vhodné zařadit do příštího vydání Červeného seznamu hub a také přidat do seznamu druhů vyskytujících se u nás v habitatu 6210: polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnatých podložích (*Festuco-Brometalia*) – zatím se jeví jako velmi dobrý zástupce hub v něm rostoucích.

Poděkování

Článek vznikl za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2019-2023/3.I.a, 00023272).

² Nálezová databáze AOPK ČR (<http://portal.nature.cz>) obsahuje zatím jediný údaj o nálezu druhu na Moravě – na lokalitě Nad řekami u Hrubšic.

Literatura

- Antonín V. (2006): Encyklopedie hub a lišejníků. – Praha.
- Aronsen A., Læssøe T. (2016): *Mycena* s. l. – In: Fungi of Northern Europe, vol. 5, Gylling.
- Hagara L. (2014) [2015]: Ottova encyklopedie hub. – Praha.
- Keizer G. J. (1998): Encyklopedie hub. – Praha.
- Ludwig E. (2012): Pilzkompendium. Band 3. – Berlin.
- Robich G. (2003): *Mycena* d'Europa. – Trento.
- Specht P., Richter T., Häffner J., Lehmann H., Ludwig E., Lüderitz M., Richter U., Vega M. (2014): Wissenschaftliche Ergebnisse des 3. Dünenpilzworkshops. – Zeitschrift für Mykologie 80(2): 505–564.

Martin Kríž: *Mycena chlorantha* in the České středohoří Mts.

The paper provides information regarding the occurrence of *Mycena chlorantha* in dry grasslands of rock steppes in the České středohoří Mts. (north Bohemia, Czech Republic). A description of macro- and micromorphological characters is provided, a possible confusion with lookalikes is discussed and species with a similar ecology are mentioned.

Adresa autora: Národní muzeum, mykologické oddělení, Cirkusová 1740, 193 00 Praha 9; mmartin.kriz@seznam.cz

PŘEHLÍŽENÝ DRUH *TREMELLA EXIGUA* – ROSOLOVKA DROBNÁ V ČR

Lucie Z í b a r o v á

Článek pojednává o recentním nálezu rosolovky drobné – *Tremella exigua* z okolí Jestřebí v severních Čechách. Je poskytnut mikro- a makroskopický popis plodnic a stanoviště spolu s fotografií plodnic a perokresbou mikroskopických znaků.

Úvod

Ačkoli nápadní zástupci „rosolovitých hub“ jsou u nás mezi mykology všeobecně známí, u drobnějších druhů je tato situace diametrálně odlišná a údajů o jejich výskytu a ekologii v ČR je poskrovnu. Není divu, vždyť od dob Piláta (1957) se zde této skupině nikdo systematicky příliš nevěnoval – světlou výjimkou je recentní práce Šmída (2018). Jedním z těchto drobných druhů je např. nedávno znovunalezená kropilka vejčitovýtrusá (Zíbarová 2018) a podobným příkladem může být i rosolovka drobná – *Tremella exigua* Desm., kterou bych ráda představila v následujících řádcích. Tuto zvláštní, olivově nazelenalou rosolovitou houbu jsem našla na jaře 2019 na hromadě ořezaných větví janovce metlatého (*Cytisus scoparius*) při trati Česká Lípa – Mladá Boleslav (která přitahovala mé zraky již celý předchozí rok během mých cest na Jestřebské slatiny, leč na její důkladné prozkoumání nikdy nezbyl čas nebo nebylo příhodné počasí).

Materiál a metodika

Makroskopický popis plodnic je založen na autorkou sbíraném čerstvém materiálu, mikroskopický popis se vztahuje k usušené položce téhož materiálu. Mikroskopické preparáty byly zhotoveny ve vodě, 5% roztoku KOH a kongočervení v amoniaku; měřeno bylo 15 náhodně vybraných výtrusů v preparátech z tangenciálního řezu plodnicí při zvětšení 1000× (imerzní objektiv) ve vodě. Zjevně nezralé nebo deformované výtrusy nebyly započítávány.

Rosolovka drobná – *Tremella exigua* Desm.Syn.: *Tremella atrovirens* (Fr.) Sacc., *Tremella genistae* Lib., *Agyrium atrovirens* Fr.

Popis podle čerstvých plodnic

Plodnice mají za vlhka až 3 mm v průměru, jsou pustulátní, nezprohýbané, kůru prorážející, později splývají v konglomeráty až 10 mm v delším rozměru; za vlhka

jsou průsvitné, světle olivové, zasychající pak neprůsvitné, černozeleň až černé. Suché plodnice, tvořící matné černé tvrdé hrbolky, jsou pouhým okem na tmavém podkladu takřka neviditelné.

Hyfy 2–2,5 μm široké, s hojnými přezkami. Bazidie s přezkou na bázi, 18–36(–45) \times 8–15 μm velké, velmi variabilní co se týče tvaru a septování, vejčité až kyjovité, obvykle stopkaté, vzácně i přisedlé, s 1–4 podélnými či šikmými přepážkami a 1–4 sterigmaty. Mladé bazidie s hojnými olejovitými inkluzemi, často vyrůstající z bazální přezky předchozí bazidie. Spory 7–10 \times 6,5–10 μm velké, $Q = 0,9 - 1,23$ (prům. 8,5 \times 8,3 μm , $Q_{\text{prům.}} = 1,04$), kulovité až široce elipsoidní, s výrazným apikulem, bezbarvé či nažloutlé, tenkostěnné, s bohatými drobnými olejovitými kapičkami.

Studovaný materiál

Česká republika: Provoďín, okres Česká Lípa, porost janovce metlatého na písčité půdě podél železniční trati, ořezané větve *Cytisus scoparius*, soc. *Cucurbitaria spartii*, 1. IV. 2019 leg. et det. L. Zíbarová (HR B000025). – Praha-Stromovka, ad ramos emortuos *Berberis vul-*

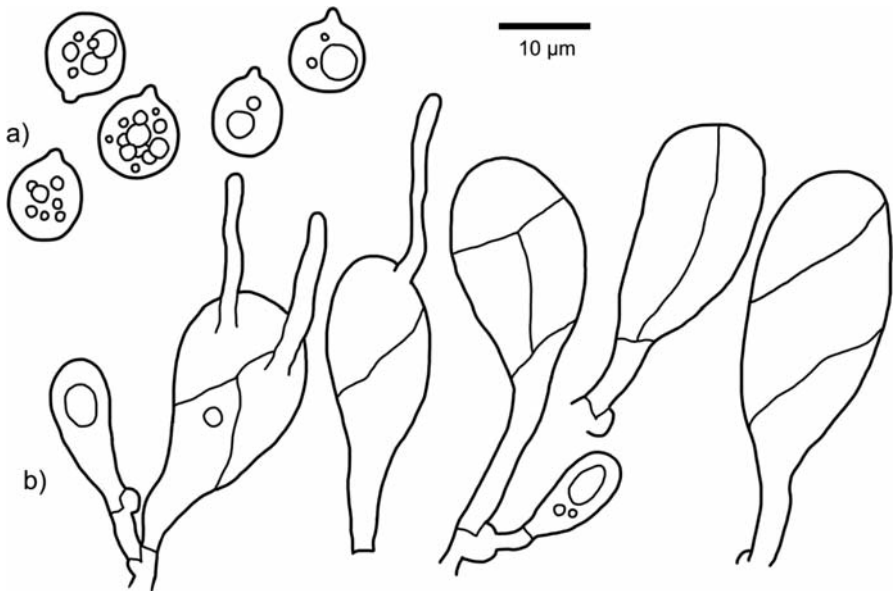

Rosolovka drobná – *Tremella exigua*, Provoďín, 1. IV. 2019, foto L. Zíbarová.

garis, X. 1928 leg. A. Pilát (PRM 706407, ut *Tremella atrovirens*). – Belgie: Malmédy, in ramulis emortuis *Sarothamni scoparii*, [nedatováno] leg. M. A. Libert (PRM 706408, ut *Tremella genistae*). – Švédsko: Västmanland, Sala, Skuggan, Fiskabo, on cut, heaped-up branches and twigs of *Berberis vulgaris*, 7. VIII. 1946 leg. et det. R. Morander (PRM 706406, ut *Tremella atrovirens*; Fungi Exsiccati Suecici, Præstem Upsalienses no. 1427). – Upland, Bondkyrka parish „Vårdsåtra skog“, just outside „Naturparken“ (near Upsala), 13. X. 1933 leg. et det. S. Lundell et J. A. Nannfeldt (PRM 706405, ut *Tremella atrovirens*; Fungi Exsiccati Suecici, Præstem Upsalienses no. 262).

Poznámky

Rosolovky (*Tremella* s. l.) jsou v posledních letech taxonomicky „ve varu“ (Kout et al. 2015, Malysheva et al. 2015, Liu et al. 2016, Spirin et al. 2017). Tradičně se rosolovka drobná řadila do skupiny druhů kolem rosolovky nezdobné – *Tremella indecorata* Sommerf. (*Tremella indecorata* group, Chen 1998). Podle posledních poznatků (Millanes et al. 2011, Liu et al. 2016) však patří systematicky do tzv. „*Tremella* clade I“ v rámci čeledi *Bulleraceae* Xin Zhan Liu, F. Y. Bai, M. Groenew. & Boekhout, tedy skupiny dosti vzdálené nejen od rosolovky mozkovité – *Tremella*

Mikroskopické znaky rosolovky drobné: a) spory, b) bazidie v různých stádiích vývoje, del. L. Zíbarová.

mesenterica Retz., typového druhu rodu *Tremella* Pers., ale nalézá se i v jiné větvi než výše zmíněná *Tremella indecorata*. Je tedy zřejmé, že druh bude třeba v příštích letech překombinovat do jiného rodu, avšak situace stále čeká na dořešení, které by zahrnovalo studium širšího spektra druhů z celého světa.

Pro rosolovku drobnou jsou typické malé plodnice s olivovými tóny, stopkaté bazidie s variabilními, často šikmými přepážkami a ekologie, tj. vazba na druhy rodu *Cucurbitaria* a patrně i jiné pyrenomycety (Jülich 1984, Chen 1998, Jagers 2014). Variabilitu v septování bazidií dobře ilustruje Jagers (2014). Malysheva et al. (2015) zmiňují výskyt dvou typů bazidií (stopkaté se šikmými septy a přisedlé s podélnými). Tento znak však ve svých popisech další autoři neuvádí (Jülich 1984, Chen 1998, Jagers 2014) a ani já jsem toto rozdělení do dvou oddělených kategorií u svého materiálu nepozorovala (jednotlivé typy mezi sebou hojně přechází); u některých dalších studovaných sběrů (PRM 706405 a PRM 706406) je ale tento dimorfismus vyvinut zřetelněji. Také je zde důležité poznamenat, že veškerý herbářový materiál, který jsem měla možnost studovat v Národním muzeu, má sice vyvinuté bazidie, ale spory se mi podařilo pozorovat v preparátech pouze jednotlivé nebo vůbec žádné. I u mnou sbíraných plodnic je výtrusů velmi poskrovnu.

Na pyrenomycetech rostou v Evropě i jiné druhy rosolovek. Poměrně hojná je podle mých zkušeností rosolovka kulatovýtrusá – *Tremella globispora* D. A. Reid s bezbarvými plodnicemi, rostoucí na větvích listnáčů (zejména dubu), v okolí čárkovek (*Diaporthe*) či bradavkatek (*Valsa*). Stejně jako rosolovka drobná má stopkaté bazidie, nicméně spíše hruškovitého tvaru a bez šikmých sept, typických pro rosolovku drobnou (Chen 1998). Rosolovka nezdobná – *Tremella indecorata* má hnědavé plodnice, roste v okolí stromat druhů z čeledi *Diatrypaceae*, např. korovitek (*Diatrype*) a bradavkatek (*Eutypa*), a má obvykle bazidie bez stopky (Pippola et Kotiranta 2008); tento druh uvádí z ČR Pilát (1957) a z nedávné doby i Ševčíková et Antonín (2017). *Tremella moriformis* Sm. & Sowerby má červenohnědé odstíny a větší plodnice a rovněž přisedlé bazidie. Je udávána z blízkosti čárkovek (Chen 1998), i tento druh uvádí Pilát (1957) z ČR. Celá skupina je však taxonomicky nedořešená (Liu et al. 2016).

Co se ekologie týče, píše Pilát (1957) o výskytu rosolovky drobné v trhlinách kůry proražených plodnicemi *Cucurbitaria berberidis* (Pers.) Gray. Malysheva et al. (2015) pak uvádí obecně dřevo listnáčů v asociaci s pyrenomycety. Jagers (2014) ji nalezla na větvích janovce metlatého a větvičkách břečťanu (*Hedera helix*) v obou případech ve společnosti *Diaporthe* spp., u jednoho nálezu na janovci však i bez zjevné přítomnosti plodnic pyrenomycetu. V mém případě bylo zjevné, že plodnice rostly přímo z a v okolí starých stromat, která však byla zcela sterilní a nebylo je tak možné určit (podobně tomu bylo i u materiálu, který jsem revidovala v Národním muzeu). Nicméně na stejné větvi se mi o několik centimetrů dále podařilo identifi-

kovat plodná stromata kloubnatky janovcové – *Cucurbitaria spartii* (Nees ex Fr.) Ces. & De Not.

První (a patrně jediná) zmínka v literatuře o rosolovce drobné z území ČR je v Pilátově (1957) „Přehledu evropských *Auriculariales* a *Tremellales* se zvláštním zřetelem k československým druhům“, kde zmiňuje sběr z října 1928 z pražské Stromovky na dřívěšáku (*Berberis*). Od té doby u nás druh patrně upadl v zapomnění.

Větvičky janovce metlatého jsou zajisté mykology přehlížený substrát, což ale nemusí být oprávněné – např. Ellis et Ellis (1997) uvádějí z rodu *Cytisus* (kam v širokém pojetí patří i náš janovec) více druhů, z toho mezi diskomycety: *Crocicreas complicatum* (P. Karst.) S. E. Carp., *Durella atrocyanea* (Fr.) Höhn. a *Pezicula scoparia* (Cooke) Dennis, z pyrenomycetů pak (kromě výše zmíněné kloubnatky janovcové): *Diaporthe inaequalis* (Curr.) Nitschke, *Diaporthe sarothamni* Auersw. ex Nitschke, *Gibberella pulicaris* (Kunze) Sacc., *Kalmusia sarothamni* Feltg. a *Pleospora cytisi* Fuckel. Sama jsem ze zajímavých druhů na janovci při různých příležitostech našla např. outkovečku bezpřezkatou – *Antrodiella onychoides* (Egeland) Niemelä, stopečník růžkatý – *Ceratobasidium cornigerum* (Bourdot) D. P. Rogers či trechisporu dusivou – *Trechispora praefocata* (Bourdot & Galzin) Liberta..

Poděkování

Děkuji T. Tejklové a J. Koutovi za pomoc s přípravou rukopisu a J. Holcovi a P. Zehnálkovi (Národní muzeum v Praze) za zpřístupnění herbářového materiálu.

Literatura

- Chen C.-J. (1998): Morphological and molecular studies in the genus *Tremella*. – *Bibliotheca Mycologica* 174: 1–225.
- Ellis M. B., Ellis J. P. (1997): Microfungi on land plants. An Identification Handbook. – The Richmond Publishing, Slough.
- Kout J., Quijada L., Beltrán-Tejera E. (2015): A new species of *Tremella* from Macaronesia. – *Phytotaxa* 226(1): 75–82.
- Jagers M. (2014): Een kleine groene trilzwam op Brem, *Tremella exigua*, Zuurbestrlzwam. [A small green *Tremella* species on *Cytisus scoparius*: *Tremella exigua*]. – *Coolia* 57(3): 133–138.
- Jülich W. (1984): Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze, Aphyllophorales, Heterobasidiomycetes, Gastromycetes. – In: Gams H. [ed.], *Kleine Kryptogamenflora*. Bd. IIb/I, Gustav Fischer Verlag, Jena.
- Liu X. Z., Wang Q. M., Göker M., Groenewald M., Kachalkin A. V., Lumbsch H. T., Millanes A. M., Wedin M., Yurkov A. M., Boekhout T., Bai F. Y. (2016): Towards an

- integrated phylogenetic classification of the Tremellomycetes. – Studies in Mycology no. 81: 85–147.
- Malysheva V., Malysheva E. F., Bulakh E. M. (2015): The genus *Tremella* (Tremellales, Basidiomycota) in Russia with description of two new species and proposal of one nomenclatural combination. – Phytotaxa 238(1): 40–70. DOI: 10.11646/phytotaxa.238.1.2
- Millanes A. M., Diederich P., Ekman S., Wedin M. (2011): Phylogeny and character evolution in the jelly fungi (Tremellomycetes, Basidiomycota, Fungi). – Molecular Phylogenetics and Evolution no. 61: 12–28.
- Pilát A. (1957): Přehled evropských Auriculariales a Tremellales se zvláštním zřetelem k československým druhům. – Sborník Národního musea v Praze 13B(4): 115–210.
- Pippola E., Kotiranta H. (2008): The Genus *Tremella* (Basidiomycota, Tremellales) in Finland. – Annales Botanici Fennici 45(6): 401–434.
- Spirin V., Malysheva V., Yurkov A., Miettinen O., Larsson K.-H. (2017): Studies in the *Phaeotremella foliacea* group (Tremellomycetes, Basidiomycota). – Mycological Progress 17(4): 451–466. DOI: 10.1007/s11557-017-1371-4
- Ševčíková H., Antonín V. (2017): Makromycety PP Belfrídský potok. – Ms., 25 pp. [staženo z: <http://prirodavysociny.cz> dne 2. 7. 2019]
- Šmíd D. (2018): Biodiverzita rosoloidních hub Plzeňského kraje (západní Čechy). – Ms., 87 pp. [depon. in Západočeská univerzita v Plzni]
- Zíbarová L. (2018): Kropilka vejčitovýtrusá – *Dacrymyces ovisporus* – znovu nalezena v ČR po 93 letech. – Mykologické Listy no. 139: 36–41.

Lucie Z í b a r o v á : *Tremella exigua*, an overlooked jelly fungus species in the Czech Republic

The article deals with a recent record of *Tremella exigua* Desm. near Jestřebí (north Bohemia, Czech Republic). The description of micro- and micromorphological characters and habitat is provided together with a photo of basidiomata and line drawing of microscopic characters.

Adresa autorky: Resslerova 26, 400 01 Ústí nad Labem; gekko13@seznam.cz

MLADÍ MYKOLOGOVÉ SE SEŠLI JIŽ PO DEVATENÁCTÉ

Tereza Tejklová (ed.)

Setkání proběhlo tradičně o třetím říjnovém víkendu, tedy ve dnech 18.–21. 10. 2018 v Proseči a v přírodní rezervaci Maštale v Pardubickém kraji. Organizace jsem se ujala já – po veleúspěšném setkání v roce 2017 (Tejklová 2018) jsem se pokusila konkurovat loňské pořadatelce Martině Vašutové. Díky vstřícné grantové politice Pardubického kraje se na uskutečnění akce podařila sehnat i menší finanční částka, díky které měli účastníci mimo jiné velkou slevu na ubytování. Nakonec se nás sešlo pětadvacet (J. Beneschová, J. Borovička, M. Caboň, D. Dvořák, M. Fiala, V. Halasů, D. Kabrhelová, J. Kalián, V. Klener, M. Kolényová, C. Korittová, O. Koukol, M. Kříž, P. Kulovaný, R. Maňák, J. Matouš, P. Mlčoch, A. Polhorský, J. Salaš, M. Stanko, J. Škaloudová, T. Tejklová, S. Valda, P. Zehnálek a L. Zíbarová), díky slovenským kolegům jsme opět mohli účast prohlásit za mezinárodní. Jako už každý

Skupinové foto účastníků před exkurzí 20. 10. 2018, foto neznámá kolemjdoucí.

rok jsme se rozloučili s těmi, kteří odrostli kategorii mladých mykologů a stali se plnohodnotnými středněvěkými mykology; tentokrát to připadlo na jednoho z účastníků prvních setkání mladých mykologů – Ondru Koukola. Přestože setkání předcházelo několik týdnů spíše suššího počasí, podařilo se nám nakonec zaznamenat úctyhodných 341 druhů včetně 2 druhů chráněných zákonem a 16 druhů zařazených v Červeném seznamu (Holec et Beran 2006).

Přírodní rezervace Maštale, která byla cílem našich exkurzí, se nachází v okresech Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí a rozkládá se na katastrálních územích Bor u Skutče, Budislav u Litomyšle, Jarošov u Litomyšle, Nové Hrady u Skutče, Paseky u Proseče, Podměstí, Proseč u Skutče a Zderaz, severně až severovýchodně od města Proseč. Lokalita byla vyhlášena jako chráněný přírodní výtvor již v roce 1989, jako přírodní rezervace pak v roce 1992 (drusop.nature.cz). Hlavním předmětem ochrany jsou charakteristické skalní útvary s převahou cenomanských pískovců a na nich zastoupených kulturních a reliktních borů (drusop.nature.cz).

Geomorfologicky náleží území do VIC-3B-2: Skutečská pahorkatina a IIC-4a-1: Borovský les (Demek et Mackovčín 2006). Z fytogeografického hlediska (Skalický 1988) patří lokalita do oblastí Českomoravské mezofytikum: 67. Českomoravská vrchovina, 69a. Železnohorské podhůří a v severovýchodní části pak 62. Litomyšlská pánev. Podle Quitta (1971) leží PR v mírně teplých oblastech MT2, MT3 a MT10. Rozloha chráněného území je 1080 ha s ochranným pásmem 190 ha (drusop.nature.cz). Nadmořská výška se na lokalitě pohybuje od 350 do 540 m n. m. (drusop.nature.cz).

Geologické podloží lokality je poměrně rozmanité, v údolích potoků je tvořeno nivními sedimenty, skalní města jsou pak tvořena křemennými, jílovitými a glaukonitickými pískovci, náhorní plochy písčitémi slínovci až jílovci spongilitickými, místy silicifikovanými. Podloží dalších míst tvoří převážně granit velmi ojediněle pak také pararula, amfibolit a prachovce, jílovce, pískovce či slepence (Anonymus 2018). Původními porosty jsou podle geobotanické rekonstrukční mapy (Mikyška et Neuhäusl 1970) bikové bučiny (*Luzulo-Fagion*), podél potoků pak luhy a olšiny (*Alno-Padion*, *Alnetea glutinosae*, *Salicetea purpureae*), okolo nich na malé ploše i dubohabrové háje (*Carpinion betuli*).

Podle mapy potenciální přirozené vegetace (Neuhäuslová et al. 1998) jsou to bikové bučiny a bikové a/nebo jedlové doubravy.

Z dřevin se v současné době na lokalitě vyskytují především borovice lesní (*Pinus sylvestris*) a smrk ztepilý (*Picea abies*) mnohem méně pak bříza bělokorá (*Betula pendula*), modřín opadavý (*Larix decidua*), borovice vejmutovka (*Pinus strobus*), jedle bělokorá (*Abies alba*), buk lesní (*Fagus sylvatica*), dub letní (*Quercus robur*) i zimní (*Q. petraea*), habr obecný (*Carpinus betulus*), jilm (*Ulmus* spp.), jeřáb (*Sorbus* spp.), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*)

a mlěč (*A. platanooides*), lípa (*Tilia* spp.), olše (*Alnus* spp.), topol (*Populus* spp.), vrba (*Salix* spp.), bohužel ale i nepůvodní dub červený (*Quercus rubra*) a trnovník akát (*Robinia pseudacacia*).

18. října jsme individuálně navštívili lokality v bližším okolí Proseče, kde jsme byli ubytováni v místní turistické ubytovně Toulovec. Hned tento den se podařilo nalézt velmi vzácnou holubinku rašelinnou (*Russula helodes*), která patří mezi zvláště chráněné druhy. Z dalších zajímavých nálezů toho dne lze jmenovat ryzec rašeliničkový (*Lactarius sphagneti*) či kornatečku šafránovou (*Piloderma bicolor*).

19. října proběhly dvě paralelní exkurze – menší skupina „askomycetářů“ navštívila rašeliniště poblíž Boru u Skutče a větší skupina se vydala do údolí Farského potoka a Novohradky, které však vzhledem k počasí byly místy úplně bez vody. I přes tuto skutečnost se ale oběma skupinám podařilo zaznamenat několik zajímavých druhů, např. lišku žlutavou (*Cantharellus aurora*), pavučinec hezoučký (*Cortinarius lilacinopusillus*), voskovku (*Hygrocybe substrangulata*), třepenitku (*Hypholoma laeticolor*), ryzec lilákový (*Lactarius lilacinus*), ryzec lososový (*L. salmonicolor*), helmovku mizivou (*Resinomycena saccharifera*) a holubinku olšinnou (*Russula alnetorum*). Večer jsme si kromě instalace výstavky opekli na ohni burty či určovali houby, neboť se ukázalo, že v Proseči dávají lišky dobrou noc.

20. října jsme v posílené sestavě pokračovali v poznávání PR Maštale; tentokrát jsme se vydali do jižní části pod silnicí Proseč-Budislav. Vzhledem k písčitému podloží byly tamní lokality velmi suché, a tak jsme rozděleni na několik menších skupin přešli silnici, a vydali se opět k potokům. Tam se několika účastníkům podařilo objevit velmi pěkné rašeliniště, kde našli např. lišku žlutavou (*Cantharellus aurora*), třepenitku pomněnkovou (*Hypholoma myosotis*), ryzec lilákový (*Lactarius lilacinus*) a ryzec rašeliničkový (*L. sphagneti*).

21. října se účastníci postupně začali rozjíždět do více či méně vzdálených bydlišť; přesto se ještě dvě auta nezdolných mykologů vydala k chatě Polanka. Podél Prosečského potoka se i poslední den našlo několik zajímavých druhů hub, včetně prvonálezů pro území východních Čech. Mezi nejvzácnější patří bezesporu pórnatka křídová (*Antrodia cretacea* = *Amyloporia crassa* s. auct.) a mládinka vodní (*Miladina lecithina*).

Doufám, že pro zúčastněné byla akce přínosem a že na ni budou v dobrém vzpomínat.

Celkový seznam nálezů z 18.–21. 10. 2018

Autoři údajů: J. Beneschová, J. Borovička, D. Dvořák, V. Halasů, V. Klener, M. Kříž, R. Maňák, P. Mlčoch, A. Polhorský, T. Tejklová a L. Zíbarová. Charakteristika lokality byla zpracována s pomocí publikace Chráněná území (Faltysová et Bárta

2008). Druhy zařazené v Červeném seznamu hub (Holec et Beran 2006) jsou podtrženy. Hostitelské dřeviny nejsou uváděny, neboť je téměř žádný z účastníků neznamenával a jsou tedy známé jen u zlomku nalezených druhů. Popisy tras byly sestaveny podle turistických map na adrese <http://mapy.cz>.

Bývalý lom východně od Proseče a příjezdová cesta, 18. 10. 2018

Náletové dřeviny v lomu (především borovice, břízy a další), nadmořská výška okolo 530 m.

Agaricus bernardii, *Amanita muscaria*, *A. rubescens*, *Boletus badius*, *B. edulis*, *Chalciporus piperatus*, *Chroogomphus rutilus*, *Cortinarius croceoconus*, *C. croceus* (herb. HR), *C. flexipes* var. *flexipes*, *Gloeophyllum odoratum*, *Gomphidius glutinosus*, *G. roseus*, *Hygrophoropsis aurantiaca*, *Hypholoma capnoides*, *H. fasciculare*, *Lactarius deterrimus*, *L. quieticolor*, *L. rufus*, *L. tabidus*, *Merismodes fasciculata*, *Paxillus involutus*, *Russula amara*, *R. sardonia*, *R. turci*, *Scleroderma citrinum*, *Suillus bovinus*, *S. luteus*, *S. variegatus*, *Tricholoma fulvum*.

PR Maštale, cyklotrasa č. 9 z Budislavi k Panskému rybníku, odtud po červené turistické značce k Hrnčířově skále, poté po zelené do údolí a odtud po modré do Proseče, 18. 10. 2018

Převážně jehličnaté kulturní lesy s přechody k přirozenějším stanovištím, v okolí potoka olšiny a rašeliniště. Nadmořská výška je přibližně 450 až 500 m.

Amanita citrina, *A. muscaria*, *A. rubescens*, *Antrodia serialis*, *A. sinuosa*, *Armillaria gallica*, *A. ostoyae*, *Asterophora parasitica*, *Baeospora myosura*, *Bjerkandera adusta*, *Boletus badius*, *B. edulis*, *B. luridiformis*, *Cantharellus tubaeformis*, *Chalciporus piperatus*, *Chroogomphus rutilus*, *Clavulina coralloides*, *Collybia cirrhata*, *Coltricia perennis*, *Coniophora arida*, *Coprinus comatus*, *Cortinarius albovariegatus* (herb. HR), *C. bataillei* (herb. HR), *C. croceoconus*, *C. flexipes* var. *flexipes*, *C. varius* (herb. HR), *Daedaleopsis confragosa*, *Diatrype bullata*, *D. decorticata*, *D. disciformis*, *Diatrypella favacea*, *Diplomitoporus lindbladii*, *Fomes fomentarius*, *Fomitopsis pinicola*, *Galerina tibiicystis* (herb. HR), *Ganoderma applanatum*, *Gloeophyllum odoratum*, *G. sepiarium*, *Gomphidius glutinosus*, *G. roseus*, *Gymnoporus confluens*, *Hebeloma incarnatum*, *Heterobasidion annosum* agg., *Hygrophoropsis aurantiaca*, *Hygrophorus olivaceoalbus*, *H. pustulatus*, *Hypholoma capnoides*, *H. elongatum*, *H. fasciculare*, *Hypoxylon fragiforme*, *Inonotus radiatus*, *Laccaria laccata*, *Lactarius deterrimus*, *L. glycosmus*, *L. helvus*, *L. quieticolor*, *L. rufus*, *L. sphagnetii* (herb. HR), *L. tabidus*, *Lycoperdon perlatum*, *Lyophyllum palustre*, *Mycena galericulata*, *M. galopus*, *M. leptocephala*, *Oligoporus caesius*, *Paxillus involutus*, *Peniophora cinerea*, *Phaeolus schweinitzii*, *Phlebiopsis gigantea*, *Physisporinus sanguinolentus*, *Piloderma bicolor* (herb. HR), *Piptoporus betulinus*,

Holubinka rašelinná – *Russula helodes*. PR Maštale, podmáčená smrččina podél potůčku, 18. 10. 2018, foto L. Zíbarová.

Plicaturopsis crispa, *Pluteus cervinus*, *Rhodocollybia butyracea* var. *asema*, *Rickenella fibula*, *Russula amara*, *R. emetica*, *R. helodes* (herb. HR), *R. sardonica*, *R. turci*, *Schizophyllum commune*, *Serpula himantioides*, *Skeletocutis nivea* agg., *Stereum subtomentosum*, *Suillus bovinus*, *S. grevillei*, *S. luteus*, *Thelephora terrestris*, *Trichaptum abietinum*, *Tricholoma fulvum*, *Typhula erythropus*.

PR Maštale, modrá turistická značka z Proseče do osady Borka, poté cyklotrasou č. 2, dále údolím podél Farského potoka, zhruba od Dudychovy jeskyně, dále po červené značce do osady Vranice. Zpět potom druhým údolím podél Novohradky k osadě Borky, dále po modré značce do Proseče, 19. 10. 2018

Zaříznutá kaňonovitá údolí převážně podél potoků, občas s prameništi a rašeliníšti, popřípadě i olšinami bezprostředně v okolí potoků. Z dřevin dominují jehličnany – smrky, méně pak borovice a jedle; poblíž potoků se vyskytují olše, u cest také břízy. Nadmořská výška v údolích je přibližně 415 m, v nejvyšším bodu trasy pak zhruba 500 m.

Albatrellus confluens, *A. ovinus*, *Amanita citrina*, *A. muscaria*, *A. pantherina*, *A. rubescens*, *A. spissa*, *Amphinema byssoides*, *Antrodia serialis*, *Armillaria ostoyae*, *Arrhenia acerosa* (herb. HR), *Baeospora myosura*, *Basidioradulum radula*, *Biscogniauxia marginata* (herb. P. Mlčoch), *Bjerkandera adusta*, *Boletus badius*, *B. calopus*, *B. edulis*, *B. luridiformis*, *Calocybe carnea*, *Calycina subtilis* (herb. P. Mlčoch), *Cantharellus aurora*, *C. tubaeformis*, *Chalciporus piperatus*, *Chondrostereum purpureum*, *Chroogomphus rutilus*, *Clathrus archeri*, *Clavulina cinerea*, *Clavulina rugosa*, *Clitocybe ditopa* (herb. HR), *Collybia cirrhata*, *Coprinellus micaceus*, *Coprinopsis acuminata*, *Coprinus comatus*, *Cortinarius bataillei*, *C. caperatus*, *C. croceoconus* (herb. HR), *C. dolabratus* (herb. HR), *C. flexipes* var. *flexipes*, *C. lilacinopusillus* (herb. HR), *C. sanguineus*, *C. subfloccopus* (herb. HR), *Crepidotus cesatii*, *Cucurbitaria elongata* (herb. P. Mlčoch), *Daedaleopsis confragosa*, *Diatrype disciformis*, *D. undulata*, *Diatrypella favacea*, *E. sericeum* (herb. HR), *Eutypella sorbi* (herb. P. Mlčoch), *Exidia nigricans*, *Fomes fomentarius*, *Fomitopsis pinicola*, *Galerina clavata* (herb. HR), *Ganoderma applanatum*, *Gloeophyllum odoratum*, *G. sepiarium*, *Gomphidius glutinosus*, *G. roseus*, *Gymnopus confluens*, *Hamatocanthoscypha uncipila* (herb. O. Koukol), *Hebeloma incarna-*

Ryzec lososový – *Lactarius salmonicolor*. PR Maštale, údolí potoka, pod olšemi, smrky, břízami a jedlemi, 19. 10. 2018, foto M. Kříž.

tulum, *H. mesophaeum* (herb. HR), *H. velutipes* (herb. HR), *Hygrocybe ceracea* (herb. HR), *Hygrophoropsis aurantiaca*, *Hygrophorus pustulatus*, *Hymenoscyphus parasazavae* nom. prov. (herb. P. Mlčoch), *H. sazavae* (herb. P. Mlčoch), *Hypholoma capnoides*, *H. elongatum*, *H. fasciculare*, *Hypocrea citrina*, *Hypomyces chryso-spermus*, *Hypoxyton fragiforme*, *H. fuscoideis*, *H. multiforme*, *Inonotus radiatus*, *Laccaria laccata*, *L. proxima*, *Lactarius deliciosus*, *L. deterrimus*, *L. glycios-mus*, *L. helvus*, *L. lilacinus*, *L. picinus*, *L. quieticolor*, *L. salmonicolor*, *L. tabidus*, *Leccinum brunneogriseolum*, *Lepiota cristata*, *Lepista nuda*, *Leucostoma massa-rianum* (herb. P. Mlčoch), *Lophium mytilinum* (herb. HR), *Lophodermium piceae*, *Lycoperdon molle*, *L. perlatum*, *Lyomyces sambuci*, *Lyophyllum anthracophilum* (herb. HR), *L. platypus* (herb. HR), *Macrocyttidia cucumis*, *Macrolepiota racho-des*, *Marasmius limosus*, *M. oreades*, *Mycena aetites*, *M. flavoalba*, *M. galopus*, *M. leptocephala*, *Mycetinis scorodoniis*, *Oligoporus caesius*, *O. ptychogaster*, *Ombrophila janthina*, *O. rivulorum* (herb. A. Polhorský), *Orbilbia aprilis*, *O. eu-calypti*, *O. vinosa*, *Paxillus involutus*, *Peniophora cinerea*, *P. erikssonii* (herb. HR), *Peroneutypa scoparia* (herb. P. Mlčoch), *Phaeohelotium epiphyllum* (herb. P. Mlčoch), *P. fulvidulum* (herb. P. Mlčoch), *Phaeolus schweinitzii*, *Phellinus tubercu-losus*, *Phlebiopsis gigantea*, *Pholiota highlandensis*, *P. lubrica* (herb. HR), *P. spumosa*, *Piptoporus betulinus*, *Pisolithus arrhizus*, *Pleurotus dryinus*, *P. pul-monarius*, *Plicaturopsis crispa*, *Pluteus cervinus*, *P. pouzarianus*, *Psilocistella co-nincola* (herb. O. Koukol), *Psilocybe serbica* agg., *Resinicium furfuraceum* (herb. HR), *Resinomycena saccharifera* (herb. HR), *Rhizopogon verii*, *Rhodocollybia butyracea* var. *asema*, *R. maculata*, *Rhytisma acerinum*, *Rickenella fibula*, *R. swartzii*, *Russula adusta* (herb. PRM), *R. alnetorum*, *R. amara*, *R. emetica*, *R. fellea*, *R. fragilis*, *R. paludosa*, *R. queletii*, *R. sardonia*, *R. turci*, *R. vesca*, *Schi-zophyllum commune*, *Stereum hirsutum*, *S. rugosum*, *Strobilurus esculentus*, *Suillus aeruginascens*, *S. bovinus*, *S. granulatus*, *S. grevillei*, *S. luteus*, *Tapinella atroto-mentosa*, *Thelephora terrestris*, *Tomentella punicea* (herb. HR), *Trametes hir-suta*, *T. versicolor*, *Trichaptum abietinum*, *T. fuscoviolaceum*, *Tricholoma fulvum* (herb. HR), *T. populinum*, *T. saponaceum*, *T. terreum*, *Tricholomopsis rutilans*, *Ty-lospora fibrillosa*, *Vuilleminia comedens*, *Xerocomellus chrysenteron*, *Xerocomus ferrugineus*.

PR Maštale, jihových. od Boru u Skutče, lokalita zvaná „Na Tintěrkách“, 19. 10. 2018

Podmáčená částečně zrašelinělá louka, po obvodu převážně jehličnaté lesy se smrky a borovicemi; nadmořská výška je přibližně 465 m.

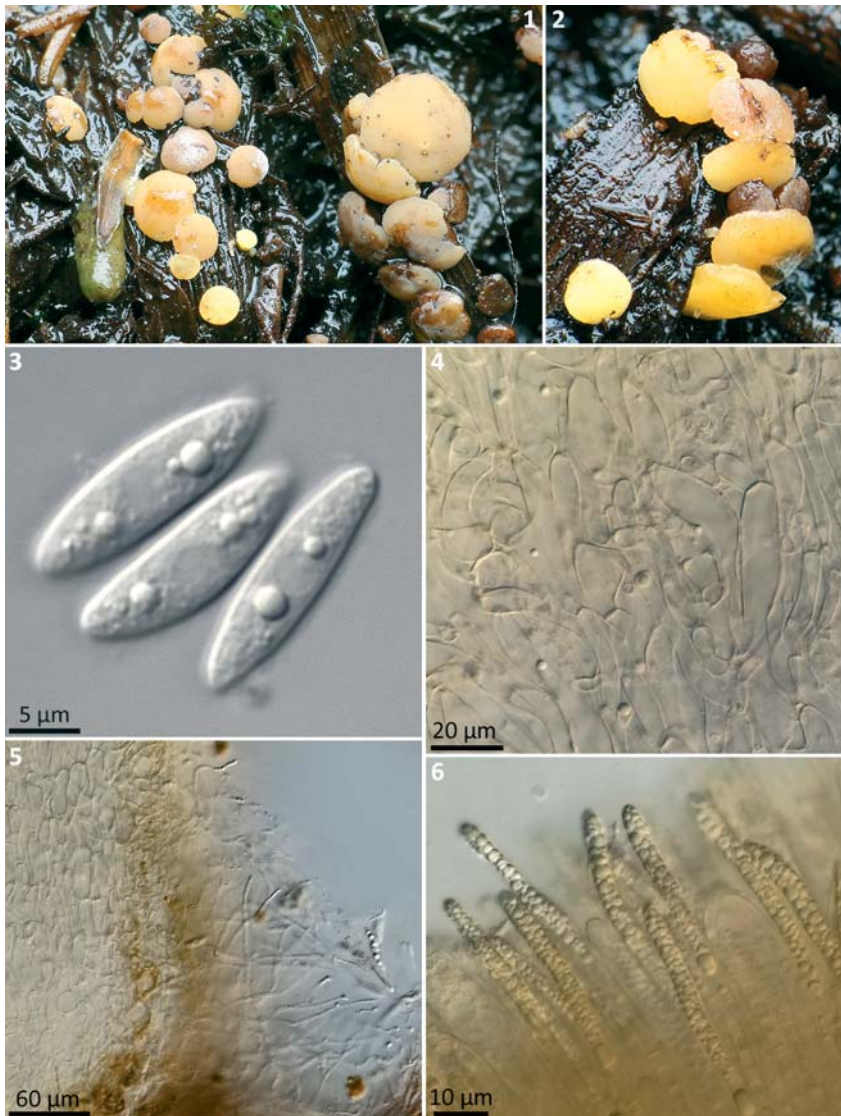
Amanita muscaria (herb. R. Maňák), *Amanita muscaria*, *A. rubescens*, *Can-tharellus tubaeformis*, *Ciboria amentacea*, *Boletus badius*, *B. edulis*, *Entoloma con-*

ferendum (herb. R. Maňák), *Hebeloma ischnostylum* (herb. R. Maňák), *Heyderia pusilla*, *Hygrocybe substrangulata* (herb. R. Maňák), *Hypholoma laeticolor* (herb. R. Maňák), *Leccinum scabrum*, *Lycoperdon pyriforme* (herb. R. Maňák), *Pluteus cervinus* (herb. R. Maňák), *Psilocybe semilanceata* (herb. R. Maňák), *Russula badia* (herb. R. Maňák), *Suillus variegatus*.

PR Maštale, záp. od Proseče v okolí cyklotras č. 4 a 5 k myslivně Posekanec. Odtud jedna skupina po cyklotrasách 3 a 9 k Borku, odtud do Městských Maštálí, poté po neznačené cestě na křižovatku s cyklotrasou č. 1 a po ní do Proseče. Druhá skupina od myslivny Posekanec po cyklotrase č. 1, poté po neznačené cestě podél bezejmenného potoka (pravého přítoku Novohradky), od Novohradky pak osadou Na Borkách zpět do Proseče, 20. 10. 2018

Převážně jehličnaté kulturní lesy, v okolí cyklotras č. 4 a 5 vtouřena jedle včetně starších stromů, v okolí potoků olšiny a rašeliniště, ve skalním městě porosty borovic reliktního charakteru. Nadmořská výška je přibližně 450 až 550 m.

Agaricus sylvaticus, *Aleuria aurantia*, *Alnicola escharoides* (herb. HR), *A. scolocina*, *Amanita citrina*, *A. muscaria*, *A. pantherina*, *A. rubescens*, *A. vaginata*, *Antrodia serialis*, *A. sinuosa* (herb. D. Dvořák), *Ascocoryne deuncinata* nom. prov. (herb. P. Mlčoch), *Athelia nivea* (herb. HR), *Baeospora myosura*, *Bjerkandera adusta*, *Boletinus cavipes* f. *aureus*, *Boletus badius*, *B. edulis*, *B. luridiformis*, *Botryobasidium subcoronatum* (herb. HR), *Bulbillomyces farinosus*, *Byssomerulius corium*, *Calocera cornea*, *Camarops polysperma*, *Cantharellus aurora* (herb. D. Dvořák), *C. tubaeformis*, *Chalciporus piperatus*, *Chroogomphus rutilus* (herb. HR), *Claviceps microcephala* (herb. HR, herb. PRC), *Clavulina coralloides*, *Climacocystis borealis*, *Clitocybe odora*, *Coniophora arida*, *Coprinus comatus*, *Cortinarius americanus* (herb. HR), *C. bataillei* (herb. D. Dvořák), *C. croceoconus*, *C. flexipes* var. *flexipes*, *C. flexipes* var. *inolens*, *C. flos-paludis* (herb. D. Dvořák), *C. fulvescens*, *C. helvelloides* (herb. HR), *C. semisanguineus*, *C. variegata*, *Cyathicula coronata* (herb. V. Halasů), *Cyathus striatus*, *Daedaleopsis confragosa*, *Datronia mollis* (herb. HR), *Diatrype bullata*, *D. decorticata*, *D. disciformis*, *D. undulata*, *Diatrypella favacea*, *D. verruciformis*, *Diplomitoporus flavescens* (herb. D. Dvořák), *D. lindbladii*, *Entoloma turbidum* (herb. D. Dvořák), *Erysiphe pseudoregularis* (herb. P. Mlčoch), *Eutypella sorbi*, *Exidia nigricans*, *Fomes fomentarius*, *Fomitopsis pinicola*, *Ganoderma applanatum*, *Gloeocystidiellum porosum* (herb. HR), *Gloeophyllum odoratum*, *G. sepiarium*, *Gloeoporus pannocinctus* (herb. HR), *Golovinomyces biocellatus*, *Gomphidius glutinosus*, *Gymnopus confluens*, *G. erythropus*, *Hamatocanthoscypha uncipila*, *Hapalopilus nidulans*, *Hebeloma geminatum* (herb. HR), *Hyaloscypha fuckelii*, *Hygrocybe virginea*, *Hygrophoropsis aurantiaca*, *Hygrophorus pustulatus*, *Hymenoscyphus parasazavae* nom. prov. (herb. HR), *Hyphodontia pallidula* (herb. HR), *Hypholoma capnoides*,

Voskovička – *Phaeohelotium fulvidulum*. PR Maštale, rašeliniště, 20. 10. 2018. 1., 2. apotecia, foto P. Mlčoch, 3. výtrusy s jedním jádrem a nezřetelným obalem, 4. buňky medullárního excipula, 5. bazální hyfy obalené neamyloidním gelem, 6. paraphýzy s mnoha světlolomnými vakuolami, foto A. Polhorský.

H. fasciculare, *H. lateritium*, *H. myosotis* (herb. HR), *Hypoxylon fragiforme*, *H. fuscum*, *H. multiforme*, *H. rubiginosum*, *Hysteropatella prostii* (herb. P. Mlčoch), *Inonotus radiatus*, *Ischnoderma resinosum*, *Laccaria laccata*, *L. proxima*, *Lactarius blennius*, *L. deterrimus*, *L. fulvissimus*, *L. helvus* (herb. PRM), *L. lilacinus* (herb. D. Dvořák), *L. obscuratus*, *L. quieticolor* (herb. D. Dvořák), *L. rufus*, *L. sphagneti* (herb. D. Dvořák), *Leccinum brunneogriseolum*, *L. scabrum*, *Lepista nuda*, *Leptosphæria acuta* (herb. P. Mlčoch), *L. doliolum* (herb. P. Mlčoch), *L. dumetorum* agg. (herb. P. Mlčoch), *Lophodermium piceae*, *L. pinastri*, *Lycoperdon nigrescens* (herb. HR), *L. perlatum*, *L. pyriforme*, *Lyomyces sambuci*, *Macrolepiota procera*, *Merismodes fasciculata*, *Mollisia* cf. *cinerea*, *Mycena epipterygia*, *M. galericulata*, *M. galopus*, *M. leptcephala*, *M. polygramma*, *Nectria episphaeria* agg. (herb. HR), *Nemania chestersii* (herb. HR), *Neolentinus lepideus*, *Neomassariosphaeria typhicola* (herb. P. Mlčoch), *Oligoporus alni*, *O. caesius*, *O. cf. lacteus* (herb. D. Dvořák), *O. stipticus*, *Ombrophila janthina*, *Orbilina vinosa*, *Paxillus involutus*, *Peniophora incarnata*, *P. limitata*, *Peniophorella pubera* (herb. HR), *Peroneutypa scoparia*, *Peziza* cf. *badia* (herb. V. Halasů), *Phaeohelotium fulvidulum* (herb. P. Mlčoch), *Phaeolus schweinitzii*, *Phellinus pini*, *P. tuberculosus*, *Phlebia radiata*, *P. rufa*, *P. tremellosa*, *Phlebiopsis gigantea*, *Pholiota flammans*, *P. gummosa*, *P. spumosa*, *P. squarrosa*, *Physisporinus sanguinolentus*, *Piloderma bicolor*, *Pleurotus dryinus*, *P. ostreatus*, *P. pulmonarius*, *Plicaturopsis crispa*, *Pluteus cervinus*, *P. pouzarianus* (herb. HR), *Polyporus brumalis*, *Psilocybe serbica* agg., *Pycnoporus cinnabarinus*, *Quaternaria quaternata*, *Resinicium furfuraceum* (herb. D. Dvořák), *Rhizochaete radicata* (herb. D. Dvořák), *Rhizopogon verii* (herb. HR), *Rhodocollybia butyracea* var. *asema*, *R. maculata*, *Rhytisma acerinum*, *Rickenella fibula*, *Russula acetolens*, *R. amara*, *R. amoenolens*, *R. badia*, *R. fellea*, *R. grisescens*, *R. chloroides*, *R. integra*, *R. mairei*, *R. mustelina* (herb. HR), *R. nigricans*, *R. ochroleuca* (herb. PRM), *R. sardonica*, *R. turci*, *Sarea resinae*, *Scleroderma citrinum*, *Serpula himantioides*, *Schizophyllum commune*, *Skeletocutis amorpha*, *S. nivea* agg. (herb. HR), *Sparassis crispa*, *Sphaeropsis visci*, *Stereum hirsutum*, *S. rugosum*, *S. sanguinolentum*, *Suillus bovinus*, *S. grevillei*, *S. luteus*, *S. variegatus*, *Tapinella atrotomentosa*, *Tomentella ellisii* (herb. HR), *Tomentellopsis echinospora* (herb. D. Dvořák), *Trametes gallica*, *T. hirsuta*, *T. versicolor*, *Tremella mesenterica*, *Trichaptum abietinum*, *T. fuscoviolaceum*, *Typhula erythropus*, *Vuilleminia comedens*, *Xerocomellus cisalpinus*, *X. chrysenteron*, *Xylodon brevisetus*.

PR Maštale, okolí Prosečského potoka od chaty Polanka asi 1,5 km směrem ke Zderazi, 21. 10. 2018

Potoční luh, v jeho okolí smrčiny, místy s jedlí, místy i podmáčené. Nadmořská výška je přibližně 365–395 m.

Agaricus sylvaticus, *A. sylvicola*, *Amanita citrina*, *A. muscaria*, *Antrodia cretacea* (herb. HR), *A. serialis*, *Armillaria gallica*, *A. ostoyae*, *Boletus badius*, *B. edulis*, *B. luridiformis*, *Cantharellus aurora* (herb. HR), *C. tubaeformis*, *Chalciporus piperatus*, *Clavulina coralloides*, *Clitocybe diatreta*, *Coprinopsis atramentaria*, *Cortinarius obtusus* (herb. HR), *Cortinarius vibratilis* s.l., *Diatrype bullata*, *Erysiphe alphitoides* (herb. R. Maňák, herb. P. Mlčoch), *Fomes fomentarius*, *Fomitopsis pinicola*, *Galerina marginata*, *Gloeophyllum odoratum*, *Gomphidius glutinosus*, *Gymnopilus penetrans*, *Gymnopus confluens*, *Hydnum repandum*, *Hygrophoropsis aurantiaca*, *Hypoholoma fasciculare*, *Hypomyces chrysospermus*, *Hypoxylon fragiforme*, *H. multiforme*, *Inocybe geophylla*, *Laccaria amethystina*, *Laccaria laccata* agg., *Lactarius sphagnetii*, *L. tabidus*, *Lasiosphaeria ovina* (herb. R. Maňák, herb. P. Mlčoch), *Leccinum brunneogriseolum*, *Lycoperdon perlatum*, *L. pyriforme*, *Massarina submediana* (herb. P. Mlčoch), *Miladina lecithina*, *Mycena bulbosa* (herb. HR), *M. galericulata*, *M. zephirus*, *Oligoporus stipticus*, *Paxillus involutus*, *Pholiota spumosa*, *Pleurotus ostreatus*, *Pluteus pouzarianus* (herb. HR), *Rhodocollybia butyracea* var. *asema*, *Russula delicata*, *R. ochroleuca*, *R. turci* (herb. HR), *Ruzenia spermoides* (herb. HR), *Strobilurus esculentus*, *Suillus luteus*, *Trametes versicolor*, *Trichaptum abietinum*, *Tricholoma populinum*, *Trichophaea pseudogregaria* (herb. HR), *Vuilleminia comedens*, *Xerocomellus chrysenteron*, *Xerocomus ferrugineus*, *Xylaria longipes* (herb. R. Maňák).

Poděkování

Ráda bych poděkovala všem účastníkům, kteří mi poskytli své zápisy. Děkuji také Petru Zehnálkovi za dovoz velkého pytle dřeva na večerní oheň. Samozřejmě děkuji také Krajskému úřadu Pardubického kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, který akci podpořil finančně a povolil její uskutečnění na území přírodní rezervace. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat i největším vlastníkům lesů, kteří dovolili pohyb po porostech (v abecedním pořadí): GERIMO s. r. o., Lesy České republiky, s. p., Městské lesy Litomyšl, Římskokatolická farnost Proseč u Skutče, SIMMO s. r. o.

Literatura

- Anonymus (2018): Zjednodušená geologická mapa 1 : 50 000. Dostupné z: http://www.geology.cz/app/ciselniky/lokalizace/show_map.php?mapa=g50&y=623817&x=1088632&r=4500&s=1&legselect=0 ze dne 1. 12. 2018.
- Demek J., Mackovčín P. [eds.] (2006): Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.

- Faltysová H., Bárta F. [red.] (2002): Pardubicko. In: Mackovčín P., Sedláček M. [eds.]: Chráněná území ČR, svazek IV. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha.
- Holec J., Beran M. [eds.] (2006): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – Příroda 24: 1–282.
- Mikyška R., Neuhäusl R. (1970): Geobotanická mapa ČSSR 1 : 200 000. List Česká Třebová. – Academia a Kartografické nakladatelství, Praha.
- Neuhäuslová Z., Blažková D., Grulich V., Husová M., Chytrý M., Jeník J., Jirásek J., Kolbek J., Kropáč Z., Ložek V., Moravec J., Prach K., Rybníček K., Rybníčková E., Sádlo J. (1998): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Textová část. – Academia, Praha.
- Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejný S., Slavík B. [eds.], Květena Československé socialistické republiky I. – Academia, Praha, 103–121.
- Quitt E. (1971): Klimatické oblasti Československa. – Folia Geographica 16: 1–73.
- Tejklová T. [ed.] (2018): Z 18. setkání mladých mykologů. – Mykologické Listy no. 139: 42–49.

Tereza Tejklová (editor): Information from the 19th Meeting of Young Mycologists

Adresa autorky: Muzeum východních Čech, Eliščíno nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové 1; t.tejklova@muzeumhk.cz

OSOBNÍ**ALOIS VÁGNER OSMDESÁTILETÝ**

Vladimír Antonín

Čas ubíhá velice rychle. Dokladem toho je i skutečnost, že dne 26. června 2019 se dožil 80 let známý mykolog a popularizátor mykologie pan Alois Vágner, emeritní pracovník botanického oddělení brněnského Moravského zemského muzea a jeho houbařské poradny.

Houbám se Alois Vágner jako amatér věnoval již od počátku 60. let minulého století, tehdy jako zaměstnanec brněnské Zbrojovky. V té době spolupracoval se známými mykology, např. F. Šmardou a K. Křížem, zakladatelem brněnské houbařské poradny. V roce 1991 se stal zaměstnancem botanického oddělení Moravského zemského muzea (ze Zbrojovky byl předtím propuštěn) a stal se pracovníkem houbařské poradny. V poradně však byl k dispozici pouze poloviční pracovní úvazek. Proto byl nucen jeho druhou polovinu naplňovat „hlídáním mamuta“, jak sám říkal – jako noční dozorce v muzejním pavilónu Anthropos (kde skutečně model mamuta je). Teprve později získal druhou polovinu úvazku na „botanické části“ botanického oddělení muzea. Velice aktivně se podílel na systematických terénních výzkumech nejen lokalit v okolí Brna, ale také např. v Bílých Karpatech, Českém Švýcarsku, Českomoravské vrchovině, Litovelském Pomoraví, v oblasti kolem soutoku Moravy a Dyje a Podyjí, ale za houbami objel velkou část tehdejšího Československa a později i České republiky. Začal také práci na databázování herbářových položek hub.

Ze zdravotních důvodů se sice nyní už do terénu nedostane, ale stále sleduje novinky ze světa hub jak v časopisech, tak i na internetu. Je hlavním organizátorem pravidelného cyklu přednášek, který v Brně pořádá botanické oddělení Moravského zemského muzea ve spolupráci s ČVSM. A o tom, že se mu daří získat špičkové přednášející, svědčí i jejich návštěvnost, která se za poslední roky pohybuje v průměru kolem 50 návštěvníků na každé z nich. Podílí se rovněž na pravidelném rozesílání Mykologických listů.

Publikační činnost Aloise Vágnera byla shrnuta v Mykologických listech v článkách k jeho pětadesátinám a sedmdesátinám (Mykol. Listy no. 89: 26–28, 2004, Mykol. Listy no. 109: 31–32, 2009). Od té doby zveřejňoval informace o brněnských přednáškách (Mykol. Listy 114: 17, 2010; 118: 42, 2011 a 122: 42, 2012). Od roku 2007 spolupracoval s blanenským populárním časopisem Houbář, který vycházel v letech 2004–2013 a od roku 2009 byl až do zániku časopisu členem jeho redakční

rady. Uveřejnil v něm větší počet zajímavých popularizačních článků pro praktické houbaře.

Do dalších let přejeme Lojzovi hlavně hodně zdraví a pohody a ať si ještě dlouho užívá milovaných hub alespoň prostřednictvím literatury a internetu.

Vladimír A n t o n í n : Alois Vágner octogenarian

* * *

K ŽIVOTNÍMU JUBILEU RNDR. ALENY KUBÁTOVÉ, CSc.

Karel Prášíl

RNDr. Alena Kubátová, CSc. (rozená Irová) se narodila 15. ledna 1959 v Pelhřimově. Zde také získala základní i středoškolské vzdělání. Na Gymnáziu v Pelhřimově maturovala v roce 1978. V letech 1978–83 studovala odbornou biologii na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. V roce 1983 obhájila diplomovou práci „Mykoflóra povrchu živých listů vybraných dřevin“ vypracovanou na katedře botaniky nižších rostlin pod vedením dr. Olgy Fassatiové a složila státní závěrečnou zkoušku v oboru systematická biologie a ekologie. Poté zůstala na katedře na jednorocním studijním pobytu, během něhož získala titul RNDr., a od roku 1984 na interní aspirantuře. V letech 1989–1993 pracovala jako odborný pracovník Biotechnologického ústavu PřF UK v Praze. V roce 1993 obhájila dizertační práci „Výsledky studia vybraných půdních druhů rodu *Penicillium* podrodu *Furcatum*“ a byla přijata na katedru botaniky PřF UK, kde pracuje doposud jako odborný asistent. Věnovala se především práci ve Sbírce kultur hub (CCF), kde od roku 1992 působí jako kurátor, ale i pedagogickým povinností: zpočátku vedla např. praktická cvičení v rámci Mykologického kursu pro postgraduální pracovníky či terénní cvičení, v současné době přednáší mykologii na bakalářském i magisterském stupni. Její školitelská činnost nebyla příliš rozsáhlá, nicméně vychovala několik studentů, z nichž téměř všichni zůstali věrní mykologii či mikrobiologii.

V rámci své vědecké činnosti se dr. Kubátová věnovala především studiu diverzity mikroskopických hub v různých typech prostředí při řešení grantů Min. zemědělství, GAUK, Fondu dynamického rozvoje, GAČR, FRVŠ, MŠMT aj. V 90. letech tak získala zkušenosti s mikroskopickými houbami podílejícími se na hynutí dřevin, s mikromycety kontaminujícími potraviny, s houbami v ovzduší Prahy, s půdními mikromycety přírodních ekosystémů Šumavy i toxických substrátů odkališť. Na studium

ophiostomatálních hub v dřevinách pak navázalo studium mykobioty bělokaza dubového, v tomto století dále studium rodu *Geosmithia* či studium endofytických hub dřevin. Problematika půdních společenstev hub byla dále rozvíjena při studiu diverzity kyselých a zasolených půd NPR Soos. Zajímavou zkušeností byla spolupráce se zoology při mapování výskytu houby *Pseudogymnoascus destructans* na netopýrech a studiu mikromycetů v podzemních prostorách, včetně hub na hmyzu. V posledních letech se svým malým dílkem vědeckého puzzle podílí např. na studiích kolegů M. Kolaříka, V. Hubky a A. Novákové, týkajících se taxonomie rodu *Aspergillus* aj.

Zajímavým počinem dr. A. Kubátové jsou webové atlasy hub volně dostupné na internetu, které začaly vznikat v digitální éře na začátku tohoto století: Miniatlas mikroorganismů (ve spolupráci s pracovníky VŠCHT Praha a MU Brno), Atlas mikroskopických saprotrofních hub (Ascomycota) a Atlas zygomycetů (ve spolupráci s dr. M. Váňovou).

Dr. A. Kubátová je členem České vědecké společnosti pro mykologii, dále členem Československé společnosti mikrobiologické a členem redakční rady časopisu *Czech Mycology*.

U příležitosti životního jubileu jsem si dovilil položit dr. Aleně Kubátové několik otázek na témata, která jsou jí blízká a která by mohla zajímat i čtenáře ML.

Jak již z úvodních řádků vyplývá, tvé jméno je spojeno především s mikroskopickými houbami. Ale řekni nám prosím, co tě vlastně přivedlo k mykologii jako vědnímu oboru?

V podstatě šlo o šťastnou náhodu. Už od základní školy jsem se orientovala na botaniku a dělala herbáře bylin i dřevin. Maminka mě v tom velmi podporovala, např. sháněním atlasů. Herbář bylin z okolí Pelhřimova se pak dokonce prostřednictvím mého středoškolského profesora dostal na Přírodovědeckou fakultu UK k dr. J. Houfkovi na revizi a poté zůstal jako demonstrační herbář na katedře botaniky. A já jsem se samozřejmě tehdy přihlásila na katedru botaniky vyšších rostlin. Ale v té době dr. O. Fassatiová hledala studenty, které by zajímaly mikroskopické houby. Když jsem viděla ty krásné kolonie plísni (konkrétně oranžové *Epicoccum*) na Petriho miskách, okamžitě mi to učarovalo a přestoupila jsem na katedru botaniky nižších rostlin. Ale téma mé diplomové práce jsme zvolily tak, aby bylo spojeno i s cévnatými rostlinami, tedy dřevinami. Mykologii nás tehdy učil doc. Z. Urban, dr. O. Fassatiová, praktika vedli dr. V. Skalický a dr. M. Váňová. Já jsem se však vždycky nejvíce těšila na přednášky o mikroskopických houbách. Během diplomové práce jsem si založila sbírku živých kultur hub a zkušenosti s touto prací se mi pak samozřejmě hodily i později při práci ve Sbirce kultur hub (Culture Collection of Fungi) na katedře botaniky PřF UK.

Tvé celoživotní spojení se sbírkou živých kultur hub vede k otázce: jsou ještě tyto sbírky v dnešní molekulárně-webové době k něčemu užitečné? Není to už trochu přežitek doby minulé?

Řekla bych, že v dnešní době naopak význam živých sbírek mikroorganismů ještě více narůstá. Působí obecně jako banka genetických zdrojů mikroorganismů, jako zdroj pro případné biotechnologické využití, ale také jako bezpečné úložiště pro nově popsané nebo jinak významné druhy, které jsou pak k dispozici i dalším zájemcům. Navíc právě molekulární charakteristiky uložených hub jsou významnou přidanou hodnotou těchto kmenů.

V tomto ohledu velice oceňuji činnost dr. O. Fassatiové, zakladatelky naší Sbírký kultur hub (CCF), která celý život aktivně bojovala za uznání významu sbírek jak na pracovišti katedry, tak třeba i na ministerstvech, když bylo třeba získat nová místa pro laboratorní pracovníky, což nebylo jistě lehké.

Koneckonců, např. Ministerstvo zemědělství dnes sbírky kultur mikroorganismů (významné pro zemědělství a potravinářství) podporuje i finančně v rámci Národního programu genetických zdrojů mikroorganismů. Malá část naší sbírky je tam také zařazena.

Zmínila jsi jméno zakladatelky sbírky dr. O. Fassatiové. U ní jsi začínala a později pracovala a její pozici převzala: co ses od dr. Fassatiové naučila nejen profesně, ale i lidsky?

Dr. O. Fassatiová mě uvedla do světa mikroskopických hub, do oblasti, kterou jsem do té doby neznala. V té době byly stále hitem různé kultivační metody a mě fascinovalo, že můžu zjistit, jaké mikroskopické houby rostou např. v půdě, po níž šlapu, ať už je to ve městě nebo v horách, nebo jaké mikromycety vyrostly na starém dřemu. Dr. Fassatiová mě vedla ke vstupu do mykologické a mikrobiologické společnosti, v roce 1989 jsem se s její pomocí mohla zúčastnit kurzu UNESCO pro pracovníky sbírek kultur mikroorganismů, vedla mě k pedagogickému zapojení do Mykologického kurzu pro VŠ pracovníky, pomohla mi také navázat styky se zahraničními mykology při výměně kultur pro moji disertační práci. S nimi jsem se pak "naživo" setkala na workshopu o penicilích a aspergilech, kam mě dr. Fassatiová delegovala. Nejvíc na mě zapůsobil prof. J. Frisvad, zabývající se chemotaxonomií, a prof. M. Christensenová, s nimiž jsem pak byla ještě dlouho v kontaktu. Nyní z odstupu vidím, že dr. Fassatiová se mě snažila zformovat v tom dobrém slova smyslu, a považuji ji tak za svého největšího mykologického učitele.

S jakými nejzajímavějšími mikroskopickými houbami ses ve své praxi setkala?

Takových zajímavých hub je celá řada, jejich nález byl však často dílem náhody, nikoli cíleného výzkumu. Např. při určování houby rostoucí na housenkách obaleče

jablečného (tehdy se ještě nazývala *Verticillium lecanii*) jsem v mikroskopickém preparátu zpozorovala delikátní houbičku podobnou miniaturnímu aspergilu. Pátrání mě zavedlo až k bazidiomycetu *Filobasidiella depauperata* (dnes *Cryptococcus depauperatus*). Dovést takovou houbičku do čisté kultury pak bylo dalším oříškem.

Jiným případem byl mikromycet, kterého jsme izolovali z bělokaza dubového. Tvořil dva typy charakteristických konidií, ale nemohli jsme ho určit. Brzy jsme poznali proč. Právě v té době ho totiž teprve popsali badatelé na Tchaj-wanu pod názvem *Esteya vermicola*. Je zajímavý tím, že napadá háďátka, která docela rychle usmrcuje.

Do třetice z celkem nedávné doby: občas se v laboratoři stane nemilá příhoda, kdy kultury na Petriho miskách napadne zákeřný kontaminant v podobě houby *Neurospora sitophila*. Z našich endofytických izolátů se však jedna houba dokázala ubránit. Šlo o sterilní mycelium, které by v „premolekulární éře“ nebylo možné identifikovat. Molekulární metody, které použil kolega M. Kolařík, však umožnily zjistit, kam tato houba patří. Byla popsána jako *Biatriospora antibiotica*, neboť následný výzkum pracovníků Mikrobiologického ústavu odhalil neskutečné množství zajímavých metabolitů, které je schopen produkovat.

Členům ČVSM je dobře známa tvoje dlouholetá práce pro naši společnost. To navozuje otázku co tě do společnosti a později do práce v jejím výboru přivedlo. Díky této činnosti jsi postupně blíže poznala lidi z několika výborů. Na které z nich nejraději vzpomínáš a proč?

Být aktivním členem profesní organizace považují za určitou prestižní záležitost. Navíc se tu člověk na různých fórech setká jak se staršími „zasloužilými“ mykology (pokud je zrovna studentem), tak s mladými nadějnými studenty (když už je v pokročilejším věku). Když jsem byla v roce 1995 oslovena, zda bych chtěla pracovat ve výboru mykologické společnosti, obávala jsem se, zda to zvládnu. Složení výboru se postupně měnilo, ale jen pozvolna, pracovní atmosféra však byla velmi příjemná, přátelská, i když jsme občas řešili nelehké záležitosti finanční či ediční. Oceňuji např., s jakým elánem dával (a stále dává) dohromady Mykologické listy dr. V. Antonín a Czech Mycology zase dr. J. Holec a v současnosti P. Hrouda. Nakonec jsem tam v roli tajemnice vytrvala pět funkčních období (s jednou přestávkou). Nicméně jsem tuto činnost považovala spíše za určitou službu mykologické společnosti, takže po této dlouhé době bylo vhodné předat veslo nové síle.

Fotografie a mikrofotografie jako krásný celoživotní koníček: mohla bys nám přiblížit tu dlouhou cestu od obtížných začátků až k digitální a skenové mikrofotografii, jejíž krásu mohou čtenáři ocenit i na titulu tohoto čísla ML?

Mezi mé záliby patří vědecká dokumentace mikromycetů. Zpočátku to byly perokresby a černobílá fotografie. Ta však nedopadala nejlépe. Nejenže samotné foto-

aparáty, kamery a mikroskopy nebyly v 80. letech zrovna nejkvalitnější, ale i cesta od přípravy vývojky a ustalovače ke konečné fotografii byla zdoluhavá. Můj oblíbený rod *Penicillium* tak neměl šanci. Naprostým přelomem pak bylo zavedení digitálních technik a dostupnost kvalitního optického mikroskopu na přelomu tisíciletí. Tak postupně začaly vznikat již zmíněné webové atlasy mikromycetů, využívané hlavně ve výuce – dokonce se s postupem času dostavily i úspěchy ve fakultní soutěži Věda je krásná. Avšak skenovací mikrofotografie mi představila další, úžasnou úroveň mikrosvěta. Zvláště krásné jsou např. askospory aspergilů (dříve rod *Emericella*) nebo třeba kapilicium hlenek.

Kromě odborné práce na vedení sbírky kultur hub se věnuješ i výuce mykologie. Dalo by se říci, že na katedře botaniky PřF UK Praha ses mykologii nejdrive sama učila, ale od devadesátých let naopak mykologii vyučuješ. Pokusila by ses o malé srovnání výuky za tvých začátků a dnes?

Patřím do generace, která zažila zavádění osobních počítačů, internetu, digitální fotografie a metod molekulární biologie. A právě tyto události mají značný vliv i na výuku. Za mých studentských let se kladl i při výuce značný důraz na fakta, na diverzitu. Např. témata diplomových prací byla volena tak, aby budoucí mykolog dovedl rozpoznat nejběžnější rody hub. Informace jsme hledali po všech možných knihovnách v Praze a já jsem si tehdy myslela, jak je výhodné, že žiju v Praze (což je z dnešního hlediska irelevantní). Diplomovou práci jsem ještě psala s průklepem na psacím stroji, což bylo značně pracné, i když píšu všemi deseti. Ale značným osvěžením byly časté exkurze katedrové (i když třeba jen na Slovensko), kde byl nezapomenutelným pedagogem zvláště dr. V. Skalický, ale i jednodenní exkurze mykologické společnosti za účasti dr. Z. Pouzara či dr. F. Kotlaby. Se situací dnes se to těžko srovnává, došlo k obrovskému pokroku ve vědě, což mělo vliv i na změnu stylu studia, pedagogické i vědecké práce. Přednášky mají studenti v powerpointových prezentacích, literaturu přístupnou na internetu, houby určují podle sekvenovaných úseků genomu. Na druhé straně to na studenty klade vysoké nároky a ne každý je schopen je zvládnout. Např. molekulární metody naprosto změnilo studium fylogeneze organismů. S rozšířením počítačů se v biologii začaly používat pokročilejší statistické metody při hodnocení různých faktorů či dokonce metody matematického modelování. Studium je prostě mnohem komplexnější, důraz je kladen na hledání souvislostí. Nesrovnatelně lepší jsou dnes možnosti finanční podpory, jak pokud jde o cestování, tak v případě výzkumu. Těžko se však smířuji se současným modulovým systémem studia na naší fakultě. Ten sice dává studentům určitou volnost při volbě přednášek, na druhé straně dochází k situacím, že studenti se mohou přihlásit na přednášku, aniž by měli potřebné základy. Modulový systém bohužel také umožňuje vystudování biologie i bez absolvování např. základních

botanických předmětů. Častý je také časový překryv důležitých či zajímavých kursů.

Na závěr se nabízí otázka, jak hodnotíš své následovníky v oboru a co bys jim přála?

V oboru mikroskopických hub máme naštěstí skvělé následovníky: jmenuji jen některé, vyšlé z naší Alma mater, např. M. Réblovou, M. Kolaříka, O. Koukola, V. Hubku nebo D. Novotného, ale také velmi úspěšné studenty, např. F. Sklenáře či A. Čmokovou. Přeji jim tedy nejen dostatečnou grantovou podporu, ale i určité štěstí, které občas napomůže významnému objevu. A v dnešní době, charakteristické týmovou spoluprací, jim přeji také, aby si ve svých laboratořích a pracovních skupinách dovedli vytvořit přátelskou a kreativní pracovní atmosféru.

Děkuji za odpovědi a rád bych milé kolegyni Alence jménem svým a jistě i jménem čtenářů popřál hodně sil, zdraví a chuti jak do další práce, tak i v osobním životě.

Seznam publikovaných prací A. Kubátové je k dispozici v elektronické podobě na stránce společnosti na adrese <http://www.czechmycology.org/mykologicke-listy-content.php#v143>

Karel P r á š i l : Alena Kubátová's birthday

* * *

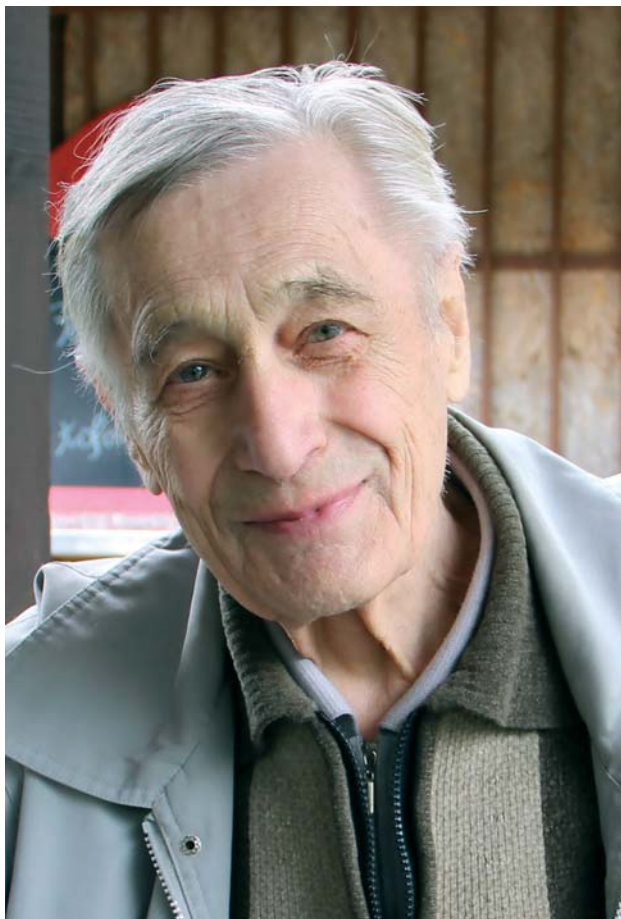
IN MEMORIAM ING. ANTON JANITOR, CSc.
(29. 9. 1937 Malá Ida – 9. 7. 2019 Bratislava)

Ladislav H a g a r a

Slovenská mykologická spoločnosť sa v bratislavskom krematóriu 19. júla 2019 navždy rozlúčila so svojim čestným členom a prvým predsedom Antonom Janitorom.

A. Janitor v roku 1960 absolvoval Agronomickú fakultu Českej zemědělskej univerzity v Praze (odbor fytopatológia a ochrana rastlín), potom vedeckú aspirantúru v Slovenskej akadémii vied (1965) a v roku 1975 postgraduálne štúdium na Univerzite Komenského v Bratislave, zamerané na prípravu expertov OSN a UNESCO pre frankofónne oblasti. Od roku 1961 pracoval v Botanickom ústave SAV v Bratislave, potom v Ústave experimentálnej biológie a ekológie SAV; v rokoch 1999–2003 bol riaditeľom Ústavu experimentálnej fytopatológie a entomológie v Bratislave

a v rokoch 2003–2011 vedúcim vedeckým pracovníkom Ústavu krajinnej ekológie SAV v Bratislave. Ako popredný slovenský fytopatológ vykonal dlhodobé pobyty na Univerzite Laval v kanadskom Quebecu, v Ústave fytopatológie a fytofarmácie vo Versailles a pri výskume odumierania marhúľ a broskýň v Severnej Kórei, ako aj stáže v ústavoch kubánskej, poľskej a ruskej akadémie vied. Fytopatologickú problematiku externe prednášal na Technickej univerzite vo Zvolene, Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre a Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Anton Janitor, 27. 4. 2019. Foto M. Zápačka.

A. Janitor sa venoval hlavne štúdiu fyziológie a ekológie fytopatogénnych húb z rodov *Cytospora*, *Erysiphe*, *Monilia*, *Puccinia*, *Septoria* a *Trichoderma*. Dlhodobo študoval fyziológiu klíčenia konídií múčnatky trávovej a prvotné prejavy jej patogenézy.

Je autorom siedmich monografických prác, bezmála 250 ďalších odborných prác, viac ako 1 200 populárnovedeckých článkov a je tiež spoluautorom dvoch atlasov húb. Vyše polstoročia veľmi aktívne napomáhal rozvoju mykologického diania na Slovensku – participoval na tvorbe slovenského názvoslovía húb a zriadení i činnosti hubárskej poradne v Slovenskom národnom múzeu, zabezpečoval úradnú kontrolu predaja húb v Bratislave, viedol Spolok slovenských mykológov a v roku 2000 ho transformoval na Slovenskú mykologickú spoločnosť pri SAV; od 70-tych rokov minulého storočia sa podieľal i na terénnom mykofloristickom prieskume Slovenska.

Antona Janitora ctia nielen výsledky jeho profesionálnych aktivít, ale aj jeho osobnostné vlastnosti – čistý charakter, dobrosrdečnosť, priateľskosť, vľúdnosť, láskavosť, ústretovosť, ochota nezištne pomáhať druhým a vzácna, obdivuhodná schopnosť úprimne sa tešiť z pracovných počinov a úspechov iných mykológov alebo vedcov z príbuzných prírodovedných odborov.

Ladislav H a g a r a : Anton Janitor in memoriam

* * *

ODEŠEL RNDr. VÁCLAV ŠAŠEK, CSc.

Ivan Jablonský, David Novotný, Vladimír Antonín

Dne 10. ledna 2019 zemřel ve věku nedožitých 82 let RNDr. Václav Šašek. Byl osobou, která stála u zrodu české experimentální mykologie; angažoval se postupně v mnoha úsecích tohoto oboru. Narodil se 6. února 1937 v Praze, která se stala i místem jeho dalšího působení. Na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze studoval obor biologie a chemie se zaměřením na rostlinnou biologii. Téma jeho diplomové práce pod vedením prof. Karla Cejpa byly „Hálky na růžovitých, se zvláštním zřetelem k rodu *Rosa* a jejich mykofloře“. To byl první vážný kontakt s mykologií. Po absolvování působil po dobu dvou let jako učitel na gymnáziu, kde učil biologii a chemii. Následně byl přijat do doktorandského studia do Biologických ústavů České akademie věd. V roce 1966 získal po obhajobě práce „Kultivace a antibiotická aktivita mykorrhizních hub“ titul kandidáta biologických věd. V této práci

dokázal, že kromě trofického významu ve vztahu mykorrhizní houba – hostitelská rostlina hraje důležitou roli i protektivní účinek houby včetně antibiotické produkce. V roce 1968 pobyl rok na studijním pobytu na University of Iowa v USA. Antibiotika z hub se stala novým tématem další etapy jeho práce v mykologické skupině dr. Vladimíra Musilka v Mikrobiologickém ústavu ČSAV (MBÚ ČSAV) v Praze. Tento tým se zaměřil na studium produkce antibiotik u vyšších hub. Zabýval se izolací, kultivací těchto hub a studiem jejich výživy, růstu a biochemickými vlastnosti jednotlivých kmenů. Z houby *Oudemansiella mucida* se podařilo izolovat nové antibiotikum (mucidin) s antifungálními účinky. Dosáhlo klinické aplikace a bylo vyráběno pod obchodním názvem Mucidermin SPOFA. Prioritou práce dr. Šaška bylo sledování morfologických změn, které mucidin vyvolává u kvasinek a vláknitých hub.

Podílel se také na vypracování patentů na ochranu nového antibiotika. Tehdejší orgány však nezajistily patentovou ochranu zmíněného antibiotika, a tak mohli vědci v Německu patentovat látku se stejnými vlastnostmi (strobilurin A), izolovanou z houby *Strobilurus tenacellus*. Dnes patří tato látka (a jí příbuzné látky) mezi nejpožívanější fungicidy v zemědělství. Později se zaměřil také na studium fyziologických a biochemických vlastností pyrenomycetů. Dalším novým poznatkem v oblasti houbových antibiotik byl objev nového antibiotika flavovirinu, produkovaného houbou *Melanconis flavovirens* (dnes správné jméno *Melanconiella flavovirens*).

Dr. V. Šašek přispěl k rozšíření znalostí o pěstování různých druhů jedlých a léčivých hub jako autor nebo spoluautor pěti knih a spoluautor Zahradnického slovníku naučného.

Od počátku 90. let stál dr. Václav Šašek v čele laboratoře experimentální mykologie MBÚ AV ČR a do roku 1999 byl vedoucím sektoru ekologie MBÚ AV ČR. Dr. V. Šašek využil nabídky NATO financovat projekt výzkumu dekontaminace území zatížených organickými polutanty. Aktivity svého týmu, složeného z mladých talentovaných vědců, zaměřil na nový směr – biodegradaci polutantů. Sbirka dřevokazných hub laboratoře sloužila ke studiu fyziologie a využití hub při degradaci polutantů. Propojily se tak předchozí zkušenosti z oblasti fyziologie a biochemie dřevokazných hub s ekologicky zaměřeným výzkumem půdní biologie. Teoretickým cílem tohoto studia bylo poznání mechanismů, jimiž dřevokazné houby rozkládají lignin a celulózu a jejich uplatnění při degradaci různých aromatických polutantů. Praktickým cílem bylo využití bioremediačních schopností hub k remediaci znečištěných půd. Dr. Václav Šašek odešel do penze po 47 letech působení v MBÚ a v současnosti výzkumná skupina, kterou vytvořil, dosahuje excelentních vědeckých výsledků při studiu enzymatické aktivity vyšších hub.

Dr. Václav Šašek se zajímal o další biologické aktivity vyšších, zejména léčivých hub. Při svých pobytech v zemích bývalého Sovětského svazu se setkával s tamními významnými mykology, jako byli prof. P. A. Jakimov a dr. A. N. Šivrina,

kteří studovali biologicky aktivní látky hub a inspirovali ho k další experimentální práci. Pobýval také často v Ústavu botaniky v Kyjevě, kde po léta spolupracoval s A. S. Buchalo a prof. S. P. Wasserem. Byl také zakládajícím účastníkem první konference International Society for Medicinal Mushrooms, konané v roce 2001 v Kyjevě, kterou organizoval prof. S. P. Wasser. Byl členem redakčních rad vědeckých časopisů Journal for Medicinal Mushrooms a České Mykologie (předchůdce Czech Mycology). Byl odborným recenzentem článků pro International Journal for Medicinal Mushrooms, Czech Mycology, Folia Microbiologica a řady dalších vědeckých časopisů.

Významná byla jeho pedagogická a vědecko-organizační činnost. Od 70. let působil na Přírodovědecké fakultě UK, kde přednášel fyziologii hub, vychoval řadu diplomantů, doktorandů a zahraničních stážistů UNESCO. V Československu byl členem řady vědeckých společností. Československá společnost mikrobiologická mu v roce 2007 udělila za jeho aktivity jako předsedy její mykologické sekce své nejvyšší ocenění – Patočkovu medaili. Česká vědecká společnost pro mykologii, kde pracoval jako předseda Komise pro experimentální mykologii, ho zvolila v roce 2018 čestným členem.

Rozhovor s dr. V. Šaškem k jeho sedmdesátinám publikoval Prášil (2007), stejný autor později zveřejnil jeho bibliografii do roku 2007 (Prášil 2008). Nekrolog dr. Šaška vyšel v časopise International Journal of Medicinal Mushrooms (Gabriel et Jablonský 2019).

Publikace dr. V. Šaška po roce 2007:

- Giubilei M. A., Leonardi V., Federici E., Covino S., Šašek V., Novotny C., Federici F., D'Annibale A., Petruccioli M. (2009): Effect of mobilizing agents on mycoremediation and impact on the indigenous mikrobiota. – Journal of Chemical Technology and Biotechnology 84(6): 836–844.
- Antonín V., Jablonský I., Šašek V., Vančuríková Z. (2013): Houby jako lék. – Ottovo nakladatelství, Praha. (vydáno i ve slovenské verzi)
- Šašek V. (2015): Consequences of misnomer or mistakes in identification of fungal species. – International Journal of Medicinal Mushrooms 17(11): 1031–1036.
- Šašek V. (2016): Antibiotic mucidin from the porcelain mushroom *Oudemansiella mucida* versus strobilurin from *Strobilurus tenacellus* (Agaricomycetes). – International Journal of Medicinal Mushrooms 18(6): 533–537.
- Jablonský I., Šašek V., Koudela M. (2019): Jedlé a léčivé houby a jak je pěstovat. – Profipress, Praha.

V mládí byl Dr. Václav Šašek vášnivým cyklistou a vzpomínal na mnohakilometrové výlety. Měl výborný hudební sluch a byl znalcem klasické operní hudby.

Česká a světová věda jeho odchodem přišla o skvělého člověka a vědce a mnozí z nás o věrného přítele. Všem jeho přátelům je líto, že ztratili jeho rozsáhlé znalosti, bystrou mysl a laskavé srdce.

Literatura

- Gabriel J., Jablonský I. (2019): In Memory of RNDr Václav Šašek, CSc (1937–2019). – International Journal of Medicinal Mushrooms 21(6): 627–628.
- Prášil K. (2007): Rozhovor s letošním sedmdesátníkem RNDr. Václavem Šaškem, CSc. – Mykologické Listy no. 102: 30–38.
- Prášil K. (2008): Bibliografie Dr. Václava Šaška, CSc. – Mykologické Listy no. 103: 39–50.

Ivan Jablonský, David Novotný, Vladimír Antonín: Václav Šašek deceased

RECENZE**Michel Poulain, Marianne Meyer a Jean Bozonnet: Les Myxomycètes**

Fédération mycologique et botanique Dauphiné-Savoie, Sevrier, 2011, Francie.

ISBN: 978-2-9518540-2-4 (aktuální cena přibližně 120–135 Euro)

Dvousvazkové dílo *Les Myxomycètes* vyšlo před osmi lety a je poslední soubornou monografií systému pravých hlenek. Přestože je hojně diskutována a citována, vzhledem k její ceně ji měla v ruce zřejmě jen malá část zájemců o tyto pozoruhodné organismy. Věřím proto, že si zaslouží recenzi i zde.

Dílo sestává ze dvou vázaných svazků formátu 239 × 170 mm s měkkými deskami. Základní fakta lze nalézt v oficiálním textu distributora. Zde tedy jen stručně. První díl (568 stran) je černobílý (standardní papír) a dvoujazyčný. První *ca* polovina (strany 1–287) je francouzská, začíná předmluvou matadora taxonomie a floristiky hlenek (Carlos Lado) a stručným poděkováním, úvodem do biologie, systematického zařazení, ekologie, sběru a herbářování a zásad mikroskopování hlenek (11 stran; pouze tyto statě nejsou dále přeloženy do angličtiny). Jádrem tvoří klíč k určení prakticky všech taxonů (druhů a poddruhů), které jsou v současnosti uznávány (přibližně 850 taxonů, Lado 2001). Součástí je slovníček pojmů a nákresů základních struktur, které jsou determinativně významné (7 stran). V druhé polovině svazku (strany 291–542) jsou slovníček, pérovky znaků a určovací klíče přeloženy do angličtiny. Na úplný závěr (kromě bibliografie a rejstříku) najdeme osm stran pérovek spor zástupců rodu *Meriderma* Mar. Mey. & Poulain, gen. nov. (včetně holotypů), který je v díle nově popsán.

Druhý díl je tištěn na fotografickém papíře a čítá 546 celostránkových tabulí (530 taxonů – některé hojně a/nebo vysoce variabilní druhy jsou zobrazeny na dvou po sobě jdoucích tabulích). Popisy jsou jen ve francouzštině. Tabule mají jednotnou strukturu. V horní asi polovině stránky najdeme barevnou, většinou velmi kvalitní makrofotografii z dílny Michel Poulaina (u některých taxonů jsou fotografie dvě a ještě výjimečněji je připojena i mikrofotografie spor či dalších struktur). V dolní polovině jsou pérovky spor, kapilicie či jiných struktur významných pro určení. U všech obrázků je uvedeno zvětšení, což považuji za méně praktické než používání měřítka (např. nevěřím, že se u všech obrázků podaří zachovat reprofaktor). Za pozitivní považuji, že všechny spory jsou prezentovány ve zvětšení 2000×, a měly by tak být napříč dílem „okometricky“ porovnatelné.

Geneze díla je pozoruhodná už proto, že žádný z autorů není „hlenkař z povolání“. J. Bozonnet je kněz a M. Poulain byl (středoškolský?) učitel. M. Mayer se o hlenky začala zajímat v roce 1978 (inspiroval ji právě Otec Bozonnet) a od té doby

shromáždila více než 35 000 herbářových položek hlenek (z toho velký počet nivikolních³). Tolik myxomycetů není uloženo ve většině oficiálních herbářů světa, jak v úvodu zdůrazňuje Carlos Lado. A právě na těchto sběrech je založena většina popisů, pérovek a fotografií celého díla. Pérovky a makrofotografie vytvořil ze zmíněného materiálu M. Poulain a to, vzhledem k rozsahu, jistě ve velmi nadprůměrné kvalitě⁴. Zmíněná trojice autorů se prvně setkává v roce 1984 a z jejich dlouholeté spolupráce povstalo toto mimořádné dílo.

Jak už jsem naznačil, k dílu je třeba přistupovat jako k určovací příručce/atlasu celosvětového bohatství pravých hlenek. Úvodní kapitoly o životě a rozmnožování jsou jen velmi stručné a pro podrobnější informace musí čtenář sáhnout jinam⁵. Myslím, že je to tak správně. Velmi málo se však čtenář dozví i o ekologii a známém rozšíření druhů⁶. V rámci parsimonie však autoři udělali myslím maximum. U každého taxonu je v prvním svazku uveden substrát a heslovitě rozšíření. U druhu *Physarella oblonga* například čteme: „*On dead wood, bark, leaves, sometimes on basidiomes of Stereum and Polyporus. Cosm., rare in Europe.*“ U ubikvitního vlčího mléka *Lycogala epidendrum* pak: „*On dead wood, sawdust. Cosm.*“ První díl nemá cenu hodnotit z pohledu uvedených druhů. Určíme podle něj (přesněji měli bychom určit, pokud máme typicky vyvinutý materiál, technické zázemí a talent) prakticky všechny pro vědu známé taxony (Lado 2001). Výběr druhů pro druhý díl byl jistě omezen dostupným materiálem pro tvorbu ilustrací, ale také preferencí autorů. Velmi jsou zastoupeny např. druhy nivikolní, pro které mají autoři žijící na úpatí „alpských čtyřtisícovek“ obzvláštní nadšení. Zobrazeny jsou i mnohé méně známé či recentně popsané druhy, pro které budeme jinde hledat ilustrace jen obtížně (např. *Cribraria tecta* Hoof 2009; *Trichia papillata* AdamonYTE 2003; *Physarum nivale* Mar. Mey. & Poulain 2011; *Comatricha rutilipedata* H. Marx 1999; *Kelleromyxa fimicola* Dearn. & Bisby Eliasson 1999 a další). Nádherná fotografie na obálce patří druhu *Diderma aurantiocolumellatum* AdamonYTE, Seraoui & Michaud 2011, popsanému právě v roce vydání této knihy.

³ Nivikolní hlenky představují ucelenou ekologickou skupinu (a značně heterogenní z pohledu fylogeneze), která fruktifikuje za odtávající masou sněhu, většinou ve vysokohorských polohách asi od dubna až do pozdního léta.

⁴ Nerad např. slyším, když lidé – skoro by se chtělo říci závistiví lidé – nadávají na fotografie v Hagarově Ottově encyklopedii hub. Zkuste si někdy sehnat 4200 fotografií 3200 druhů hub tak, aby byly všechny výborné!

⁵ Nejnovější výbornou monografií věnující se fyziologii, rozmnožování, ekologii, genetice a molekulární biologii hlenek je Rojas et Stephenson 2017 (viz literatura).

⁶ Bruce Ing např. ve své flóře hlenek Británie a Irska věnuje popisu ekologie a známého rozšíření samostatně odstavce. Vzhledem k omezenému geografickému rozsahu je to však možné (Ing 1999).

Pro porovnání jsem si spočetl počet vyobrazených taxonů (včetně poddruhů) významějších/větších rodů zde a v monografii Ing: Myxomycetes of Britain and Ireland (Ing 1999). Rod (počet druhů zde / Ing 1999): *Cribraria* (34/20), *Dictydialium* (3/1), *Tubifera* (5/1), *Reticularia* (5/7), *Lycogala* (4/6), *Licea* (19/28), *Arcyria* (23/12), *Trichia* (20/14), *Fuligo* (11/9), *Badhamia* (19/15), *Craterium* (13/7), *Physarum* (81/53), *Diderma* (39/25), *Didymium* (41/31), *Symphytocarpus* (5/5), *Lamproderma* (39/11), *Comatricha* (26/12), *Stemonitis* (14/11) a *Stemonitopsis* (7/8).

Nevděčnou vlastností vědecké literatury je skutečnost, že stárne. Proto v knize logicky nenajdeme některé taxony popsané v posledních letech. Ukrajinský taxonom Dmitry Leontyev například publikoval několik velmi důkladných prací, které kombinují molekulární a morfologické metody a rozřešil tak složitý komplex zlepníčků (*Tubifera ferruginosa* complex; zásadní práce: Leontyev et al. 2015). Popisuje celkem sedm pravděpodobně kosmopolitně rozšířených druhů⁷. Přitom Ing ještě v roce 1999 píše: „*There are no other species to confuse with this in the British Isles; it can be identified as soon as it emerges from the wood*“ což jistě není pravda. Marně zde budeme také hledat pozoruhodný druh *Diachea arboricola*, který je znám jen z borky vysoko v korunách listnáčů (Keller et al. 2004). Podobně zde nenajdeme krásnou dvojblanku *Didymium radiaticolumellum* Bellido, G. Moreno, Mar. Mey. & J. F. Moreno, popsanou v roce 2017 ze Španělska z listů dubu *Quercus pyrenaica* (Bellido et al. 2017). Takovýchto nových druhů (které možná v budoucnu někdo zneplatní) bude jistě více.

Tato dvojkniha je však více než vědeckou literaturou. Snoubí se v ní exaktnost s uměleckým nadáním a nadšením autorů, kteří (snad proto, že nejsou profesionálové) neváhali do její realizace investovat nemalou část svého života. Z tohoto pohledu je nadčasová a přináší neuvěřitelnou porci informací a kvalitních ilustrací. Zejména kvalita a množství makrofotografií jistě překonává starší monografie o hlenkách. Zásadnější výtku mám k provedení. Takto rozsáhlé a drahé tisky by jistě zaslouhovaly tvrdé desky.

Literatura

- Bellido F., Moreno G., Meyer M., Castillo A. (2017): A new species of *Didymium* from Spain. – Boletín de la Sociedad Micologica de Madrid 41: 17–22.
- Ing B. (1999): The Myxomycetes of Britain and Ireland. – The Richmond Publishing, Slough, 474 p.

⁷ V recenzované knize autoři používají rodové jméno *Tubulifera*. Tento rod se z historických důvodů (zejména pro některé druhy) stále používá, ale zřejmě nemá opodstatnění a je lépe všechny zlepníčky řadit do rodu *Tubifera*.

- Keller H. W., Skrabal M., Eliasson U. H., Gaither T. W. (2004): Tree canopy biodiversity in the Great Smoky Mountains National Park: ecological and developmental observations of a new myxomycete species of *Diachea*. – *Mycologia* 96: 537–547.
- Lado C. (2001): Nomenmyx. A nomenclatural taxabase of Myxomycetes. – *Cuadernos de Trabajo Flora Micológica Ibérica* 16: 1–221.
- Leontyev D. V., Schnittler M., Stephenson S. L. (2015): A critical revision of the *Tubifera ferruginosa* complex. *Mycologia* 107: 959–985.
- Rojas C., Stephenson S. [eds.] (2017): *Myxomycetes – Biology, Systematics, Biogeography and Ecology*. – Academic Press, 474 p.

Jiří Kubásek

RŮZNÉ**BIBLIOGRAFIE MYKOLOGICKÝCH PRACÍ Z ČASOPISU
MORAVSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA V LETECH 1901–2018**

Vladimír Antonín

V článku je publikován soupis mykologických prací vyšlých v Časopisu Moravského zemského muzea / Acta Musei Moraviae v letech 1901–2018 (ročníky 1–103). V seznamu jsou citovány všechny články, ve kterých se vyskytují údaje o některém druhu houby (včetně hub lichenizovaných).

Úvod

První odborný časopis, který dnešní Moravské zemské muzeum vydalo, vyšel v roce 1895 pod titulem Museum Franciscum Annales, vycházejícím z tehdejšího jména muzea. Tento časopis však vydržel pouze do roku 1898. Po roce 1900, kdy se Františkovo muzeum přejmenovalo na Moravské zemské muzeum, vyšel nový časopis již pod jménem Časopis Moravského zemského muzea (1901). Jen pro informaci: rozsah prvního čísla byl velký – od článku o chvostokocích až po lidové písně. V současné době vychází časopis, zařazený v databázi recenzovaných periodik, dvakrát ročně a publikuje odborné články pouze v angličtině (od roku 1998). Nabízí zdarma mj. tisk barevných fotografií, odbornou revizi angličtiny rodilým mluvčím a elektronické i tištěné separáty. Články od roku 2000 jsou volně dostupné na <http://www.ammbiol.com/>, kde najdete i další informace.

Časopis v průběhu svého vydávání vycházel pod těmito tituly: Časopis Moravského musea zemského (1901–1938), Časopis Zemského Musea v Brně (1946–1948), Časopis Moravského muzea, Vědy přírodní [Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales, zprvu jako „část přírodovědná“ (1949–1996)], a Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae (od 1997); v průběhu II. světové války vyšlo několik čísel mimo normální řadu ročníků pod titulem Zeitschrift des Mährischen Landesmuseums, Neue Folge.

Názvy všech článků vycházejí z tištěné verze časopisu a jsou citovány (včetně v té době užívaného titulu časopisu) v jejich hlavním jazyce. Články jsou řazeny podle roku vydání a jednotlivých let abecedně podle jmen autora/autorů.

Seznam publikovaných článků

- Bayer E. (1916): Synopsis zoocecií středoevropských se zřetelem k zemím českým. – Časopis Moravského Musea Zemského 16: 64–85. (pozn.: tři druhy chorošů jako substrát)
- Macků J. (1920–1921): Problém tuberikultury na Moravě. – Časopis Moravského Musea Zemského 17–19: 337–342.
- Picbauer R. (1920–1921): Čtvrtý příspěvek ku květeně moravských hub. – Časopis Moravského Musea Zemského 17–19: 223–228.
- Suza J. (1920–1921): Třetí příspěvek k lichenologii Moravy. – Časopis Moravského Musea Zemského 17–19: 201–222.
- Baudyš E., Picbauer R. (1922–1923): Pátý příspěvek ku květeně moravských hub. – Časopis Moravského Musea Zemského 20–21: 87–106.
- Baudyš E. (1924–1925): Příspěvek k rozšíření mikromycetů u nás. – Časopis Moravského Musea Zemského 22–23: 1–31.
- Suza J. (1924–1925): Nový zástupce arktické vegetace lišejníkové na Vysokých Tatrách (*Nephroma expallidum* Nyl.). – Časopis Moravského Musea Zemského 22–23: 122–131.
- Hruby J. (1926): Göding in Mähren und seine Umgebung. – Časopis Moravského Musea Zemského 24: 60–97. (pozn.: u některých vegetačních typů uvedeny nejběžnější houby)
- Suza J. (1927–1928): Lichenologický ráz západočeských serpentinů. – Časopis Moravského Musea Zemského 25: 251–282.
- Suza J. (1927–1928): Zajímavé nálezy lišejníků v Československu. – Časopis Moravského Musea Zemského 25: 283–287.
- Suza J. (1930–1932): Zajímavé nálezy lišejníků v Československu II. – Časopis Moravského Musea Zemského 28–29: 496–506.
- Suza J. (1930–1932): Der Peterstein in den Ostsudeten im Lichte der lichenologischen Durchforschung. – Časopis Moravského Musea Zemského 28–29: 507–532.
- Skyva F. (1943): Die museale Darstellung der mährischen Pilze. – Zeitschrift des Mährischen Landesmuseums, Neue Folge, III. Band (Festschrift zum 125. Jährigen Bestehen des Mährischen Landesmuseums): 311–322.
- Šmarda J. (1947): Mechová a lišejníková společenstva ČSR. The moss and lichen communities in Czechoslovakia. – Časopis Zemského Musea v Brně 31: 39–88.
- Součková M. (1949): Příspěvek k výzkumu rzí slovenského Záhoří. – Časopis Moravského Musea v Brně 34: 78–87.
- Anonymus (1950): Cryptogamae čechoslovenicae exsiccatae editae ab instituto botanico Musei Moraviensis (Brno, Zelný trh 8, ČSR). – Časopis Moravského Musea v Brně 35: 157–162.
- Součková M. (1951): Příspěvek k poznání rzí a snětí v Československu. – Časopis Moravského Musea v Brně 36: 69–107.
- Anonymus (1952): Cryptogamae čechoslovenicae exsiccatae editae ab instituto botanico Musei Moraviensis (Brno, Zelný trh 8, ČSR). Series III. – Časopis Moravského Musea v Brně 37: 261–267.
- Součková M. (1952): Příspěvek k poznání rzí a snětí v Československu. II. – Časopis Moravského Musea v Brně 37: 88–101.

- Součková M. (1953): Příspěvek k poznání rzi a snětí v Československu. III. – Časopis Moravského Musea v Brně 38: 139–159.
- Anonymus (1954): Cryptogamae czechoslovenicae exsiccatae (Editae ab instituto botanico Musei Moraviensis – Brno). Series IV., V. – Časopis Moravského Musea v Brně 39: 232–241.
- Součková M. (1954): Příspěvek k poznání rzi a snětí v Československu. IV. – Časopis Moravského Musea v Brně 39: 93–117.
- Anonymus (1955): Cryptogamae czechoslovenicae exsiccatae editae ab instituto botanico Musei Moraviensis (Brno, Zelný trh 8, ČSR). Series VI. – Časopis Moravského Musea v Brně 40: 243–249.
- Součková M. (1955): Příspěvek k poznání rzi a snětí v Československu. V. – Časopis Moravského Musea v Brně 40: 108–113.
- Součková-Tomková M. (1958): Příspěvek k poznání rzi a snětí v Polské republice. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 43: 111–118.
- Součková-Tomková M. (1958): *Urocystis picbaueri* sp. n. a dva jiné zajímavé nálezy snětí v Československu. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 43: 119–122.
- Anonymus (1958): Cryptogamae czechoslovenicae exsiccatae editae ab instituto botanico Musei Moraviensis (Brno, Zelný trh 8, ČSR). Series VII. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 43: 183–188.
- Součková-Tomková M. (1960): K poznání snětí rodu *Cintractia* Cornu na ostřících v Československu. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 45: 137–164.
- Tomková M. (1962): Rzi a snětí nové pro Československo. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 47: 65–68.
- Špaček J. (1971–1972): 60 let RNDr. Valentina Pospíšila, CSc. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 56–57: 385–397.
- Kříž K. (1977): Die Pilzberatungsstelle des Mährischen Museums, Brno. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 61(1976): 221–222.
- Pospíšil V. (1981): Ing. Karel Kříž (10. 7. 1907 – 1. 7. 1980) in memoriam. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 66: 217–224.
- Antonín V. (1982): III. mykologické dny na Moravě. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 67: 201–202.
- Antonín V. (1983): Rozšíření hlívy olivové – *Omphalotus olearius* (DC. ex Fr.) Sing. na Moravě. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 68: 101–104.
- Antonín V., Hlůza B. (1984): Rozšíření a ekologie muchomůrky porfyrové – *Amanita porphyria* (Alb. et Schw. ex Fr.) Schummel na Moravě. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 69: 85–100.
- Antonín V. (1984): Beitrag zur Kenntnis der Makromyzeten von Lvovskaja und Zakarpat-skaja-Oblast der Ukrainischen SSR. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 69: 101–109.
- Antonín V., Hlůza B. (1985): Rozšíření a ekologie muchomůrky tygrované – *Amanita pantherina* (DC. ex Fr.) Krombh. na Moravě. – Časopis Moravského Musea, Vědy přírodní 70: 93–107.

- Antonín V. et Vágner A. (1985): Nálezy vzácnějších a méně známých makromycetů na Moravě – I. – Časopis Moravského Muzea, Vědy přírodní 70: 109–114.
- Antonín V., Hlůza B. (1986): Rozšíření a ekologie muchomůrky slámožluté – *Amanita gemmata* (Fr.) Gill. na Moravě. – Časopis Moravského Muzea 71: 73–84.
- Antonín V. (1986): Makromyceten des Waldes „Kolby“ bei Pouzdřany (Südmähren, Československo). – Časopis Moravského Muzea 71: 85–92.
- Antonín V., Hlůza B. (1987): Rozšíření a ekologie muchomůrky červené – *Amanita muscaria* (L.: Fr.) Hook. na Moravě. – Acta Musei Moraviae 72: 97–105.
- Antonín V. (1987): Zwanzig Jahre Pilzberatungstelle des Mährischen Museums in Brno. – Acta Musei Moraviae 72: 261–262.
- Antonín V., Hlůza B. (1988): Rozšíření a ekologie muchomůrky citrónové – *Amanita citrina* (Schff.) S. F. Gray na Moravě. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 73: 97–113.
- Antonín V. (1988): Studies in annulate species of the genus *Armillaria* – II. Ecology and geographic distribution of *Armillaria mellea* (Vahl: Fr.) Kummer s. str. in Czechoslovakia. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 73: 115–121.
- Antonín V. (1988): Type specimens of macromycetes described by Rudolf Dvořák. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 73: 225–226.
- Antonín V. (1989): Type studies in marasmiod and collybioid fungi (*Tricholomataceae*) – I. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 74: 117–123.
- Antonín V., Hlůza B. (1989): Rozšíření a ekologie závojenky olovové – *Entoloma eulividum* Noordeloos na Moravě. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 74: 125–134.
- Antonín V. (1989): Einige interessante Makromyzetenfunde aus Rumänien. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 74: 135–149.
- Antonín V. (1990): New, rare and less known macromycetes in Moravia (Czechoslovakia). – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 75: 125–128.
- Antonín V. (1990): Studies in annulate species of the genus *Armillaria* – III. Species described by Josef Velenovský. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 75: 129–132.
- Antonín V., Hlůza B. (1990): Rozšíření a ekologie závojenky jarní – *Entoloma vernum* Lundell na Moravě. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 75: 133–141.
- Antonín V. (1991): Studies in marasmiod fungi – VI. A new subsection *Sicciformes* within *Marasmius* section *Marasmius* and a key to the European species of *Marasmius* section *Marasmius*. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 76: 145–147.
- Antonín V., Hlůza B. (1991): Rozšíření a ekologie ucháče obecného – *Gyromitra esculenta* (Pers.: Fr.) Fr. na Moravě. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 76: 149–157.
- Antonín V. (1993): Type studies in marasmiod and collybioid fungi (*Tricholomataceae*) – III. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 77(1992): 81–87.
- Antonín V., Hlůza B. (1993): Rozšíření a ekologie čirůvky tygrované – *Tricholoma pardalotum* Herink et Kotlaba v Československu. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 77(1992): 89–97.
- Antonín V., Hlůza B. (1993): Rozšíření a ekologie muchomůrky jízlivé – *Amanita virosa* (Fr.) Bertillon v České republice. – Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales 78: 57–67.

- Antonín V., Vágner A. (1993): New, rare and less known macromycetes in Moravia (Czech Republic) – II. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales* 78: 69–78.
- Hlůza B. (1995): Mycogeographical and ecological characteristics of *Amanita phalloides* (Fr.) Link in the Czech Republic. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales* 79(1994): 65–71.
- Antonín V., Hlůza B. (1996): Rozšíření a ekologie hříbu nachovýtrusého – *Porphyrellus porphyrosporus* na Moravě a ve Slezsku. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales* 80(1995): 73–86.
- Antonín V., Vágner A. (1997): New, rare and less known macromycetes in Moravia (Czech Republic) – III. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales* 81(1996): 147–156.
- Antonín V., Vágner A. (1998): New, rare and less known macromycetes in Moravia (Czech Republic) – IV. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 82(1997): 29–38.
- Antonín V., Vágner A. (1998): New, rare and less known macromycetes in Moravia (Czech Republic) – V. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 83: 3–9.
- Antonín V., Vágner A. (1999): New, rare and less known macromycetes in Moravia (Czech Republic) – VI. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 84: 223–233.
- Antonín V. (2000): A mycocoenological study of ectomycorrhizal macromycetes in floodplain forests in southern Moravia. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 85: 355–363.
- Antonín V. (2002): *Retocybe* Velen. (Basidiomycotina, *Tricholomataceae*): type revision of species described by J. Velenovský with notes on status of the genus. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 86: 201–207.
- Moravec J. (2003): A taxonomic revision of the genus *Cheilymenia* Boud. – 9. The sections *Villosae* and *Obtusipilosae*, and a revision of the genus *Pseudoaleuria* Lusk (Pezizales, *Pyronemataceae*).
- Antonín V. (2003): *Marasmius querceus* Britzelm. (Basidiomycetes, *Tricholomataceae*) found for the second time in Moravia (Czech Republic). – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 88: 75–79.
- Antonín V., Vágner A. (2005): New, rare and less known macromycetes in Moravia (Czech Republic) – VII. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 90: 263–279.
- Antonín V., Vágner A. (2006): *Xerocomus fennicus*, first record in the Czech Republic. – 91: 159–164.
- Antonín V., Janda V. (2007): Notes on xanthoid form of *Boletus satanas* (Basidiomycota, *Boletaceae*): taxonomic status of *Boletus crataegi* Smotl. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 92: 211–215.
- Antonín V., Kramoliš J. (2007): The first record of *Gymnopus oreadoides* (Basidiomycota, *Omphalotaceae*) in the Czech Republic. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 92: 217–221.
- Antonín V., Vágner A. (2008): New, rare and less-known macromycetes in Moravia (Czech Republic) – VIII. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 93: 135–152.
- Antonín V. (2009): Distribution and ecology of *Xerula melanotricha* Dörfelt in the Czech Republic (Basidiomycetes, *Physalacriaceae*). – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 94: 127–135.

- Antonín V., Dvořák D. (2010): New, rare and lesser-known macromycetes in Moravia (Czech Republic) – IX. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 95(1): 143–162.
- Antonín V. (2012): Some taxonomic and ecological notes on *Volvariella caesitotincta* (Basidiomycota, *Pluteaceae*) and its distribution in the Czech Republic. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 97(2): 87–99.
- Antonín V., Běřák J. (2013): First record of *Xeromphalina caucinialis* (Basidiomycota, Agaricales) in the Czech Republic. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 98(1): 99–104.
- Čáp J. (2016): Finds of selected ascomycetes in western Moravia (Czech Republic) in 2013. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 101(2): 85–92.
- Dvořák D., Běřák J. (2017): Interesting collections of polypores in the Czech Republic, particularly in Moravia – I. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 102(1): 49–87.
- Antonín V., Ďuriška O., Jančovičová S., Tomšovský M. (2018): Two lesser-known *Melanoleuca* species, *M. malenconii* and *M. tristis* (Basidiomycota, Agaricales) from anthropogenous habitats in the Czech and Slovak Republics. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 103(2): 287–297.

Poděkování

Práce byla finančně podpořena Ministerstvem kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Moravské zemské muzeum (DKRVO, MK000094862) a grantu TAČR „Metodika druhové ochrany hub“ (TITBMZP710).

Vladimír Antonín: Bibliography of mycological papers published in the journal Časopis Moravského zemského muzea (Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae) in the years 1901–2018

A list of mycological papers published in the journal *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* published by the Moravian Museum, Brno, Czech Republic from 1901 to 2018 (volumes 1–103) is provided. Presently, papers on botany, mycology, algology, bryology, zoology and entomology are published in English in this journal. Since 2000, it is an open access journal. For links to papers and more information, see <http://www.ammbiol.com/>.

Adresa autora: Moravské zemské muzeum, botanické oddělení, Zelný trh 6, 659 37 Brno; vantonin@mzm.cz

* * *

**BIBLIOGRAFIE TEXTŮ S MYKOLOGICKOU A LICHENOLOGICKOU
TEMATIKOU UVEŘEJNĚNÝCH VE ZPRÁVÁCH
VLASTIVĚDNÉHO MUZEA V OLOMOUCI**

Viktorie Ha l a s ů

V tomto soupise jsou uvedeny všechny texty s mykologickou nebo lichenologickou tematikou, publikované v periodiku Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci (Zprávy VMO), od prvního čísla do roku 2018 včetně. U některých z nich jsou upřesněny druhy, o nichž se pojednává.

Reagujíc na výzvu v článku Holce a Pešicové (Holec et Pešicová 2014), sestavila jsem soupis textů s mykologickou tematikou publikovaných ve sborníku, který vydává Vlastivědné muzeum v Olomouci. Toto periodikum vychází od r. 1951 a navazuje na Časopis Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci (1884–1950, 59 ročníků). Jeho název se v průběhu času vícekrát změnil v návaznosti na aktuální politickou situaci a různé reorganizace kulturních a vědeckých institucí v kraji (podrobněji viz Šprinc 1962): Oběžník KVK [Krajské výzkumné komise] (č. 1–2/1951), Zprávy KMO a KVK [Krajského musea Olomouc] (č. 3–7/1951), Zprávy SLUKO [Studijního a lidov ýchovného ústavu v Olomouci] (č. 8/1952 – 55/1955), Zprávy KVM Olomouc [Krajského vlastivědného musea] (č. 56/1956 – 75/1957), Zprávy Krajského vlastivědného musea v Olomouci (č. 76–78/1958), Zprávy Krajského vlastivědného střediska v Olomouci (č. 79/1959 – 86/1960), Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci (č. 87/1960 – 199/1979) a Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci (č. 200/1979 – 265/1990).

Pod současným názvem vycházejí Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci (zkráceně Zprávy VMO) od č. 266/1991 ve dvou svazcích ročně, přičemž lichá čísla jsou zaměřena přírodovědně a sudá společenskovědně. Od roku 2008 jsou zařazeny do seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik a od r. 2016 je jejich obsah dostupný v databázi EBSCO. Hlavním posláním časopisu je prezentovat výsledky odborné činnosti pracovníků vědeckých a kulturních institucí, které se zabývají přírodními a historickými poměry na Moravě. Přírodovědná řada Zpráv VMO je obsahově členěna na rubriky: Recenzované práce, v níž jsou otiskovány recenzované vědecké příspěvky, Odborné články obsahující krátké nálezo vé zprávy, zprávy z konferencí, vlastní zkušenosti a reakce na publikované práce, a Muzeá lia informující o výstavách, odborných akcích a problémech muzeologie či muzejní pedagogiky s návazností na přírodní vědy. Uzávěrka je stanovena pro obě čísla na konec května.

Kompletní archiv naskenovaných čísel je dostupný online na adrese: <https://www.vmo.cz/casopis-zpravy-vmo>.

Charakter vypsáných textů

Oba lichenologické články jsou poměrně recentní a mají charakter průzkumu, resp. floristický. Mykologické texty lze rozdělit do tří skupin:

Jednak jsou to odborné práce o herbikolních mikromycetech floristického i taxonomického rázu (K. Cejp, M. Ondřej, O. Fassatiová ad.), v případě K. Cejpa i s popisy několika nových taxonů.

Další a největší skupinou jsou nálezové zprávy. Hlavními autory jsou J. Kupka a B. Hlůza, jednotlivé články pocházejí i od J. Dienera, L. Rychtery, B. Řihoška a dalších. Moravského mykologa prof. RNDr. Bronislava Hlůzu, CSc. (*1929) jistě není potřeba představovat, navíc nedávno vyšel v Mykologických listech článek k jeho devadesátinám (Sedlářová et Lebeda 2019). Jaroslav Kupka (1911–1999) byl amatérský mykolog z Uničova, jehož nálezy za několik desetiletí daly podklad checklistu i červenému seznamu makromycetů Litovelského Pomoraví (Kupka 1998; Hlůza 1998, 2011), publikoval ale víc v ČČSH – Mykologickém sborníku. Jeho sběry se zachovaly v herbáři Vlastivědného muzea v Olomouci (OLM), zčásti nejspíš i v herbářích specialistů, s nimiž komunikoval (J. Moravec, M. Svrček, F. Šmarda), některé jsou citované v jejich pracích (viz např. Moravec 1994, *Melastiza cornubiensis* z uničovského parku). Série převážně Kupkových článků přináší pod názvem „Mykologické poznámky“ zajímavější nálezy z Olomouckého kraje, někdy ale zcela bez uvedení lokality. Předčasně zesnulý Ladislav Rychtera (1922–1967), občanským zaměstnáním violista v olomoucké opeře, byl činný jak mykofloristicky, tak i osvětově, kromě přednášek mj. inicioval vznik olomoucké mykologické poradny a spoluorganizoval úspěšnou olomouckou výstavu hub v r. 1965 (Hlůza et Řihošek 1967). Botanik a mykolog prof. Jaroslav Diener (1906–1984) působil jako gymnaziální profesor v Bruntále, svými nálezy značně rozšířil herbářové sbírky tamějšího muzea. Pěknou vzpomínku na něj publikoval B. Hlůza (2006).

Poslední skupinou jsou informace o herbářích OLM (Vlastivědné muzeum Olomouc) a OL (KB PFF UPOL), krátké zprávy o proběhlých výstavách a články k výročím mykologů či sběratelů, které někdy obsahují jejich bibliografii nebo informace o jejich sběrech a herbářích. Přibližně od čísla 278/1999 se objevují i zprávy o činnosti obnovené Vlastivědné společnosti muzejní, přírodovědná sekce v nich informuje mj. o mykologických vycházkách vedených B. Hlůzou a J. Lazebníčkem, ale bez zmínky o nálezech, proto je v soupisu neuvádím.

Co se týče herbářů citovaných v člancích: herbář B. Hlůzy jeho majitel postupně přesunuje do herbáře OLM, herbář F. Šmardy je součástí BRNM, z herbáře J. Mo-

ravce je jen část sběrů uložena jinde (duplicitní a typové položky v PRM, BRNM, příp. jiných institucích včetně zahraničních), herbář i terénní zápisky J. Lazebníčka byly z naprosté většiny zničeny při živelních katastrofách (Hlůza 2004). Soukromé herbáře L. Rychtery a B. Řihoška se nacházejí buď ve sbírkách OLM nebo SUM (Vlastivědné muzeum v Šumperku), případně mohou ještě zčásti být u jejich rodin (B. Hlůza in litt.). Nedohledala jsem informace o existenci jakéhokoli herbáře uničovského muzea, kam měl J. Kupka uložit duplikáty čtyř sběrů, do OLM každopádně žádné položky hub z Uničova převedeny nebyly (V. Taraška in litt.).

Výsledky

Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci (včetně předchozích názvů uvedených na začátku článku) – chronologicky řazený seznam textů s mykologickou a lichenologickou tematikou publikovaných v číslech 1/1951 – 316/2018. Z důvodu jeho délky a častých změn je název periodika nahrazen pomlčkou, přesné datum vydání jednotlivých čísel nebylo ověřováno. Autorkou doplněné informace jsou v hranatých závorkách.

- Šula B. (1953): [bez názvu, zpráva o činnosti botanického oddělení]. – 25: 3–4. [informace o Kupkově nález *Boletus regius* v Pomoraví, les Doubrava u Červenky; pokud byl vůbec dokladován, v OLM žádné položky tohoto druhu nejsou (V. Taraška in litt.)]
- Šula B. (1955): [bez názvu, zpráva o činnosti botanického oddělení]. – 48: 4. [*Tulostoma brumale* v nejmenované rezervaci blíže Krčmaně = PP U Strejčkova lomu nebo PP U bílých hlin]
- Kupka J. (1957): Příspěvek k hvězdicím (*Geaster*) našeho kraje. – 70: 41. [*Geastrum triplex*, *G. coronatum* (podle popisu hojný druh smrčín, zřejmě *G. quadrifidum*), *G. fornicatum*, *G. pectinatum*, *G. fimbriatum*, *Astraeus hygrometricus*]
- Kupka J. (1957): Několik mykologických poznámek. – 71: 56. [*Geastrum triplex* (herb. V. J. Staňka), *Tuber aestivum* (herb. M. Svrčka), *Pisolithus arenarius*, *Melanogaster variegatus* (det. M. Svrček), duplikáty dokladů údajně v uničovském muzeu]
- Kabelík J. (1957): Ještě jedna mykologická připomínka. – 72: 84. [*Agaricus pratensis* rostoucí v prasklině kmenu živého jírovce 3,5 m nad zemí]
- Kupka J. (1957): Drobné zprávy: Palečka stopkatá – *Tulostoma mammosum* Mich. – 73: 103. [= *T. brumale*]
- Kupka J. (1957): Drobné zprávy: Chřapáč elastický – *Helvella elastica* Bull. – 74: 123.
- Kupka J. (1957): Mykologické poznámky II. – 75: 136–137. [nálezy *Gyromitra infula* a *Amanita strobiliformis*]
- Rychtera L., Řihošek B. (1962): K výskytu některých vzácnějších druhů hub na Moravě. – 99: 21–23. [řada druhů je uvedena v ČS: *Bankera violascens*, *Hygrophorus aureus*, *H. marzuolus*, *Hydnellum aurantiacum*, *Microstoma protracta*, *Sarcosphaera coronaria* ad., doklady v herbářích autorů]

- Rychtera L., Řihošek B. (1963): K rozšíření hvězdovek (*Geastrum* Pers. ex Pers.) v okolí Olomouce. – 114: 8–9. [doklady v herbářích autorů]
- Šula B. (1964): K jednomu výročí. – 117: 4–7. [100 let od narození botanika a lichenologa Filipa Kováře]
- Diener J., Opravil E. (1964): Mykologické poznámky z okolí Bruntálu. – 120: 18–21. [zřejmě jen běžnější druhy]
- Hlůza B. (1965): Dvě nové lokality třepenitky modrající [*Hypholoma coprinifacies* (Roll.) Herink] na Severní Moravě. – 122: 22–23. [= *Psilocybe bohemica*, herb. B. Hlůzy]
- Rychtera L., Hlůza B. (1965): Výstava hub v Olomouci. – 126: 22–23. [zajímavější druhy: *Gyroporus cyanescens*, *Porphyrellus porphyrosporus*, *Osteina obducta*]
- Ondřej M. (1965): Několik hyfomycetů z tekoucích vod Bruntálska. – 126: 4–7. [16 druhů, navazuje na předchozí práci Marvanové a Marvana]
- Ondřej M. (1966): Imperfektní parazitické mikromycety z Bruntálska. – 129: 2–10. [146 druhů mikromycetů, v článku pouze imperfektní druhy, doklady imperfektů v OP, ostatní (rzi, sněti, padlí, peronospory) v OLM, tři prvonálezy pro ČSSR i s ilustracemi: *Mastigosporium deschampsi*, *Cercospora pantoleuca*, *Ovularia minutissima*]
- Ondřej M. (1966): Listové mikromycety z Bruntálska II. – 131: 11–16. [druhy ze skupin Erysiphales, Peronosporales, Ustilaginales, Uredinales, herb. OLM + zčásti i OP]
- Roztomilý A. (1966): Zásobárna hřibů na zahradě pod lípou. – 131: 32. [= *Boletus reticulatus*]
- Cejp K., Zavřel H. (1968): Příspěvek k poznání zástupců imperfektního řádu Sphaeropsidales z Moravy. I. *Ascochyta* Lib. – 141: 10–16. [taxon. novinky: *Ascochyta laburni* Cejp, *A. mulgedii* Cejp]
- Cejp K., Zavřel H. (1968): Příspěvek k poznání zástupců imperfektního řádu Sphaeropsidales z Moravy. II. *Septoria* Fr. – 141: 16–21.
- Cejp K., Dolejš K., Zavřel H. (1969): Příspěvek k poznání zástupců imperfektního řádu Sphaeropsidales z Moravy. III. *Phyllosticta* Pers. – 143: 1–15. [taxon. novinky: *Phyllosticta ballotaecola* Cejp, *Ph. betulicola* Cejp, *Ph. doellingeriae* Cejp, *Ph. macrospora* Cejp, *Ph. syriaca* Cejp, *Ph. torilidis* Cejp; i s ilustracemi spor]
- Kupka J. (1969): Několik mykologických poznámek. – 143: 30–32. [nálezy *Xerocomus armeniacus* (herb. F. Šmardy), *Gyromitra infula* (odesláno J. Moravcovi), *Melastiza cornubiensis* (det. + herb. J. Moravec)]
- Kupka J. (1970): Další příspěvek k houbám uničovského parku. – 146: 22. [smrže]
- Kupka J. (1970): Nová podzemka pro Olomoucko – černoušek Broomeův. – 146: 22. [det. M. Svrček, herb. PRM]
- Kupka J. (1970): Nález muchomůrky šiškovité, *Amanita strobiliformis* Vit. v Uničově. – 146: 23. [předáno B. Hlůzovi pro herb. PdF UPOL]
- Kupka J. (1970): Nález čirůvky znetvořené-topolové, *Tricholoma pessundatum* var. *populinum* (Lange) Pilát v Uničově. – 149: 26.
- Kupka J. (1970): Hřib modrák, kovář – *Boletus luridus* Fries ex Schäffer. – 149: 26. [několik lokalit h. koloděje od Uničova po Dlouhé Loučky]
- Cejp K., Fassatiová O., Zavřel H. (1971): Příspěvky k poznání některých rodů řádu Sphaeropsidales (Fungi imperfecti) z Moravy. – 153: 1–15. [rody *Ascochyta*, *Phyllosticta*, *Phyl-*

- lostictina*, *Septoria*; taxon. novinky: *Phyllosticta pimpinellae*, *Ph. poterii*, *Ph. telekiaie*, *Ph. rubicola* var. *macrospora*, *Septoria echinopsis* var. *multispora*, nové kombinace *Ph. cladrastidis* a *Phyllostictina convalariae*]
- Kupka J. (1971): Mykologické poznámky. – 153: 27–29. [nálezy *Leccinum aurantiacum*, *L. rufum*, *Agaricus bisporus*, *Coprinus comatus*, *Phallus impudicus*, *Urnula craterium* (det. M. Svrček, herb. PRM), *Leucoagaricus badhamii*, *Daldinia concentrica*]
- Kupka J. (1971): Profesor Josef Eberle – mykologická vzpomínka. – 153: 31–32.
- Kupka J. (1971): Vzpomínka na přítele Stanislava Buriánka z Uničova. – 153: 32.
- Kupka J. (1972): Houbařské poznámky. – 157: 29. [nálezy *Agaricus campestris* a slabé otravy, *Abortiporus biennis*, *Marasmius oreades*]
- Ondřej M. (1973): Parazitické imperfektní houby sbírané v blízkém okolí obce Libina (okr. Šumperk). – 159: 13–24 + foto. [nálezy 144 druhů řádu Hyphales, ilustrace konidií několika druhů]
- Kupka J. (1973): Tři velké strmělky z okolí Olomouce. – 159: 27. [nálezy *Clitocybe geotropa*, *C. candida*, *C. splendens*]
- Kupka J. (1973): Plžatka zimní – březnovka. – 159: 27. [nálezy *Hygrophorus marzuolus*]
- Kupka J. (1973): Bedlovnice zlatá (*Lepiota aurea* Quél.) v uničovském parku. – 163: 33–34.
- Ondřej M. (1974): Parazitické imperfektní houby sbírané v blízkém okolí obce Libina (okr. Šumperk). Část II. – 165: 10–18. [Melanconiales (25 druhů), Sphaeropsidales (138 druhů), doklady uloženy v BRA]
- Kupka J. (1974): Několik mykologických poznámek z r. 1973. – 167: 26–27. [zajímavější jen *Sparassis laminosa* – herb. B. Hlůza, jinak běžné druhy]
- Kupka J. (1974): Tři škůdci prastarých dubů. – 167: 27. [*Fistulina hepatica* a *Laetiporus sulphureus* v arboretu v Bílé Lhotě]
- Kupka J. (1974): Exkurze V. sjezdu mykologů na Olomoucku. – 167: 28. [krátká zpráva o akci, nálezy byly publ. v Mykol. zpravodaji (Brno)]
- Kupka J. (1974): Mykologické poznámky z r. 1974. – 169: 27. [*Lepiota aspera*, *Tricholoma argyraceum*, *Creolophus cirrhatus*]
- Kupka J. (1974): Žampion pařeništní – *Agaricus subperonatus* Lange/Sing. – 171: 28.
- Hlůza B. (1976): K 70. narozeninám profesora Jaromíra Dienera. – 179: 26–29. [bibliografie 1930–1974, jsou v ní i mykologické nálezové zprávy]
- Kupka J. (1976): Mykologické poznámky z našeho regionu. – 181: 32. [*Macrotyphula fistulosa*, *Clavariadelphus pistillarlis*, *Boletus luridus*]
- Kupka J. (1977): Mykologické poznámky. – 185: 1–3 + foto. [zajímavější druhy: *Hemileccinum impolatum*, *Meripilus giganteus*, *Neolentinus lepideus*, *Limacella guttata*, *Phaeolepiota aurea*]
- Kupka J. (1979): Několik mykologických poznámek. – 199: 22–23. [*Lentinellus cochleatus*, *Guepiniopsis helvelloides*, *Agaricus hortensis*, *Xerocomus chrysenteron* var. *robustus*]
- Hlůza B. (1980): O mapování jedovatých hub. – 205: 21–23.
- Hlůza B. (1981): K 70. narozeninám Jaroslava Kupky. – 209: 37–45. [bibliografie 1948–1979]
- Kupka J. (1982): Vzácná houba z lesa Doubravy u Střelic: *Hypholoma lacrymabundum* (Fr.) Quél. – třepenitka vlnatá. – 219: 24. [podle uvedené velikosti výtrusů 4,8 × 3,3 μm nejspíš křehutka skvrnitá, *Psathyrella maculata*]

- Kupka J. (1983): Houby v areálu města Uničova. – 225: 12–20. [zajímavější druhy: *Amanita strobiliformis*, *Volvariella pusilla*, *Phaeolepiota aurea*]
- Hlůza B., Kuthan J., Lizoň P. (1983): Geografický výskyt, ekologie a fenologie *Amanita phalloides* (Fr.) Link v Československu. – 225: 21–30. [referát z VII. celostátní mykol. konference v Č. Budějovicích, 1982]
- Hlůza B. (1986): Jaroslav Kupka – 75 let. – 243: 29–31. [bibliografie 1980–1985]
- Kupka J. (1990): Drobná mykologická sdělení z Olomoucka a Uničovska. – 263: 27–29. [*Arrhenia spathulata*, *Amanita* cf. *umbrinolutea* (považovaná konzumenty z léčebny Paseka za *A. caesarea*), *Gyroporus castaneus*, *Phylloporus rhodoxanthus*, *Volvariella surrecta* (cfm. M. Svrček, herb. PRM)]
- Bábková-Hrochová M. (2008): Mykologická podsírka Vlastivědného muzea v Olomouci. – 293–295: 14–51. [charakteristika sbírky, sběratelé, provenience; žádný vyhláskový druh, 42 položek od 22 druhů z ČS, kompletní výpis (1254 položek)]
- Bábková-Hrochová M., Hlůza B., Vaňáková M. (2009): Mykologická podsírka Vlastivědného muzea v Olomouci – významný přírůstek v roce 2009. – 297: 3–20. [akvizice položek z herbáře B. Hlůzy, téměř pouze z ČR, přes 80 % Olomoucko, sběry z 1964–2007; žádný vyhláskový druh, z ČS *Psilocybe bohemica*, *Sparassis nemecii* a *Spathularia flavidia*, kompletní výpis (416 položek)]
- Hlůza B. (2009): Ing. Jiří Lazebníček pětasedmdesátiletý. – 297: 69–71. [bibliografie 2004–2008 a odkaz na předchozí]
- Zmrhalová M. (2009): K osmdesátinám prof. RNDr. Bronislava Hlůzy, CSc. – 297: 86–104. [včetně kompletní bibliografie]
- Malíček J. (2014): Zajímavé nálezy lišejníků z Hrubého Jeseníku a Králického Sněžníku. – 307: 32–48. [jako nejcennější jsou zmíněny nálezy *Cladonia incrassata*, *Normandina acroglypta*, *N. pulchella*, *Peltigera leucophlebia*, *P. venosa*, *Protopannaria pezizoides*, *Rhizocarpon macrosporum*, *Solorina saccata*, *Sphaerophorus globosus*, *Sporodictyon schaeferianum*, *Thelidium methorium* a *Thelopsis melathelia*]
- Halda J. P. (2015): Lišejníky NPP Třesín (CHKO Litovelské Pomoraví). – 309: 5–25. [k datu je z rezervace zaznamenáno 98 druhů lišejníků, z toho 17 v ČS (6 EN, 11 VU); diskutovány jsou druhy *Acrocordia gemmata*, *Agonimia allobata*, *Arthonia atra*, *Cladonia parasitica*, *Graphis scripta*, *Peltigera canina*, *Pyrenula nitida*, *Thelidium papulare*]
- Dvořák D., Deckerová H. (2016): Houby (makromycety) NPP Na Špičáku. – 311: 29–46. [zaznamenáno 312 druhů, z toho 31 z ČS, vyhláškou chráněný *Volvariella caesiotincta*, dále diskutovány např. *Amylostereum laevigatum*, *Cortinarius croceocaeruleus*, *Cystolepiota moelleri*, *Hericium erinaceus*, *Leucopaxillus compactus*, *Phallologaster saccatus*, *Russula gigasperma*, *Stromatocypha fimbriata*]
- Oulehová M. (2016): Herbář katedry botaniky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého slaví 60. výročí od založení. – 311: 86–91.

Poděkování

Děkuji V. Taraškoví (OLM) za vyhledání údajů v herbáři a V. Antonínovi (BRNM) a T. Tejklové (HR) za doplňující konzultace.

Literatura

- Hlůza B. (1998): Návrh na červený seznam ohrožených druhů hub v CHKO Litovelské Pomoraví. – In: Klauďisová A. (ed.), Výzkum a management ohrožených druhů rostlin II. Příroda 12: 171–176.
- Hlůza B. (2004): Ing. Jiří Lazebníček – septuagenarian. – Czech Mycology 56(3–4): 303–305.
- Hlůza B. (2006): Vzpomínka na profesora Jaromíra Dienera – 100 let od jeho narození (1906–1984). – Mykologické Listy 96: 23–28.
- Hlůza B. (2011): Houby CHKO Litovelské Pomoraví. – Zajímavosti z Litovelska. Ročenka Muzejní společnosti Litovelska 2009–2010: 97–105.
- Hlůza B., Říhošek B. (1967): Ladislav Rychtera 1922–1967. – Česká Mykologie 21(3): 195.
- Holec J., Pešicová K. (2014): Bibliografie mykologických prací ze Sborníku Národního muzea a výzva k tvorbě podobných soupisů pro další časopisy. – Mykologické Listy 126: 26–32.
- Kupka J. (1998): Houby chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví. – In: Klauďisová A. (ed.), Výzkum a management ohrožených druhů rostlin II. Příroda 12: 145–170.
- Moravec J. (1994): *Melastiza* (Boud.) comb. et stat. nov. – a subgenus of the genus *Aleuria* Fuck. emend. nov. (Discomycetes, Pezizales). – Czech Mycology 47(4): 237–259.
- Sedlářová M., Lebeda A. (2019): K devadesátým narozeninám prof. Bronislava Hlůzy. – Mykologické Listy 142: 22–24.
- Šprinc Z. (1962): 100. – Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci 100: 1–4.

Viktorie Halasů: Bibliography of mycological and lichenological texts published in the journal Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci

All mycological and lichenological texts published in the journal Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci from the first volume up to 2018 are enlisted. Species which are discussed in some papers are specified.

Adresa autorky: Václava III. 10, 771 00 Olomouc; tori.halasu@gmail.com

ZPRÁVY Z AKCÍ**ŠESTÁ ČESKO-SLOVENSKÁ MYKOLOGICKÁ KONFERENCE**

Ve dnech 19.–21. srpna 2019 se ve Vysokých Tatrách na Slovensku konala již šestá Česko-slovenská mykologická konference. Jejím organizátorem byla tentokrát Slovenská mykologická spoločnosť pri Slovenskej akademii vied (SAV) a místem konání Kongresové centrum SAV ve Staré Lesné. Účastníků bylo celkem 58, z toho 30 z České republiky.

První den zaznělo celkem 15 přednášek jak o mikroskopických, tak makroskopických houbách. Měly vesměs vysokou úroveň a navazovaly na ně bohaté diskuse, jak během přednáškových bloků, tak v kuloárech. Poté následoval společenský večer, který se pro některé účastníky protáhl až do prvních hodin dalšího dne. V něm se pak konala první společná autobusová exkurze, která vedla do NPR Tichá dolina na rozhraní Západních a Vysokých Tater. Autobus vyvezl účastníky až do horní části doliny jinak dostupné jen pěšky. Potom bylo možné bádát v okolních horských smrčínách nebo se po turistických značkách vydat na hřebeny hor. Vlivem sucha v předchozích týdnech nebyl růst hub zcela optimální, mnozí účastníci ale přesto našli zajímavé druhy. Po návratu proběhlo setkání u posterů, kterých bylo celkem 13. Během třetího dne konference se uskutečnila další autobusová exkurze, tentokrát cílená do lesů a luk v okolí potoka Hybica v podhůří Západních Tater (severně od obce Východná). Hub bylo tentokrát více. Tím skončila oficiální část konference, ale někteří účastníci setrvali ve Staré Lesné až do 22. 8. 2019 a měli svůj individuální program.

Abstrakty přednášek a posterů lze najít v 50. čísle časopisu Spravodajca Slovenskej mykologickej spoločnosti, kde vyšel i shrnující článek o historii výzkumu hub v oblasti Tater (autor L. Hagara) a mykobiotě Tatranského národního parku (M. Peiger), včetně krásných fotografií význačných druhů hub. Mnohé další informace lze najít na webových stránkách Slovenskej mykologickej spoločnosti (www.mykospol.sk).

Za sebe, a myslím i za ostatní účastníky, mohu říci, že konference se opravdu vydařila jak po stránce odborné, tak lidské. Drobnými skvrnkami na kráse snad byly jen některé zmatky a nedotaženosti ze strany kongresového centra; náladu nám to však výrazněji nezkažilo. Velmi děkujeme organizačnímu výboru (I. Kautmanová, J. Červenka, V. Kučera, E. Pisarčíková) a všem jejich pomocníkům za uspořádání této nadmíru vydařené a přínosné akce. A za dva roky nashledanou v Čechách!

Jan Holec

ZPRÁVY Z VÝBORU ČVSM

OPUSTILI NÁS

S hlubokou lítostí oznamujeme, že v roce 2019 zemřeli tito členové naší společnosti: čestný člen RNDr. Václav Šašek, CSc. z Prahy, Pavel Marek z Luk nad Jihlavou a Josef Slavíček z Mimoně. Čest jejich památce!

Výbor ČVSM

Fotografie na přední straně:

Cokeromyces recurvatus (CCF 1588), koprofilní zygomycet. Vrcholová část sporoforu, zralé sporangioly odpadlé ze zkroucených stopek. Fotografováno na SEM, zvětšení 1200×, fixace v parách osmia, pozlacené. Foto A. Kubátová (k článku na str. 44).

MYKOLOGICKÉ LISTY č. 143 – Časopis České vědecké společnosti pro mykologii z. s., Praha. – Vycházejí 3× ročně v nepravidelných lhůtách a rozsahu. – Číslo sestavil a k tisku připravil dr. V. Antonín (Moravské zemské muzeum v Brně, botanické odd., Zelný trh 6, 659 37 Brno; vantoinin@mzm.cz). Vyšlo v říjnu 2019.

Redakční rada: dr. V. Antonín, CSc., Mgr. D. Dvořák, dr. J. Holec, dr. F. Kotlaba, CSc., dr. L. Marvanová, CSc., dr. D. Novotný, Ph.D., prom. biol. Z. Pouzar, CSc. a Mgr. J. Salaš.

Internetová adresa: www.czechmycology.org/mykologicke-listy-content.php.

Tisk: Moravské zemské muzeum, Zelný trh 6, 659 37 Brno.

Administraci zajišťuje ČVSM, Knihovna botaniky, Univerzita Karlova, Benátská 2, 128 01 Praha 2; e-mail: cvsml@czechmycology.org – sem, prosím, hlase veškeré změny adresy, objednávky a záležitosti týkající se předplatného. Předplatné na rok 2019 je pro členy ČVSM zahrnuto v členském příspěvku; pro nečleny činí 300,- Kč.

Časopis je zapsán do evidence periodického tisku Ministerstva kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 20642 a je vydáván s finanční podporou Akademie věd ČR.

ISSN 1213-5887

Recenze (J. Kubásek; Michel Poulain, Marianne Meyer a Jean Bozonnet: Les Myxomycètes)	
Review (J. Kubásek; Michel Poulain, Marianne Meyer a Jean Bozonnet: Les Myxomycètes)	54
Antonín V.: Bibliografie mykologických prací z časopisu Moravského zemského muzea v letech 1901–2018 Bibliography of mycological papers published in the journal Časopis Moravského zemského muzea (Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae) in the years 1901–2018	58
Halasů V.: Bibliografie textů s mykologickou a lichenologickou tematikou uverejněných ve Zprávách Vlastivědného muzea v Olomouci Bibliography of mycological and lichenological texts published in the journal Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci	63
Zprávy z akcí (J. Holec)	
Information about mycological activities (J. Holec)	71
Zprávy z výboru ČVSM	
Information from the Board of the Society	72

Pórnatka křídlová – *Antrodia cretacea*. PR Maštale, mladá smrčina, pařez jehličnanu (cf. *Abies*), 21. 10. 2018, foto L. Zibarová (k článku na str. 31).

Třepenitka *Hypholoma laeticolor*. PR Maštale, podmáčená až rašelinná louka, 19. 10. 2018, foto R. Maňák (k článku na str. 31).